

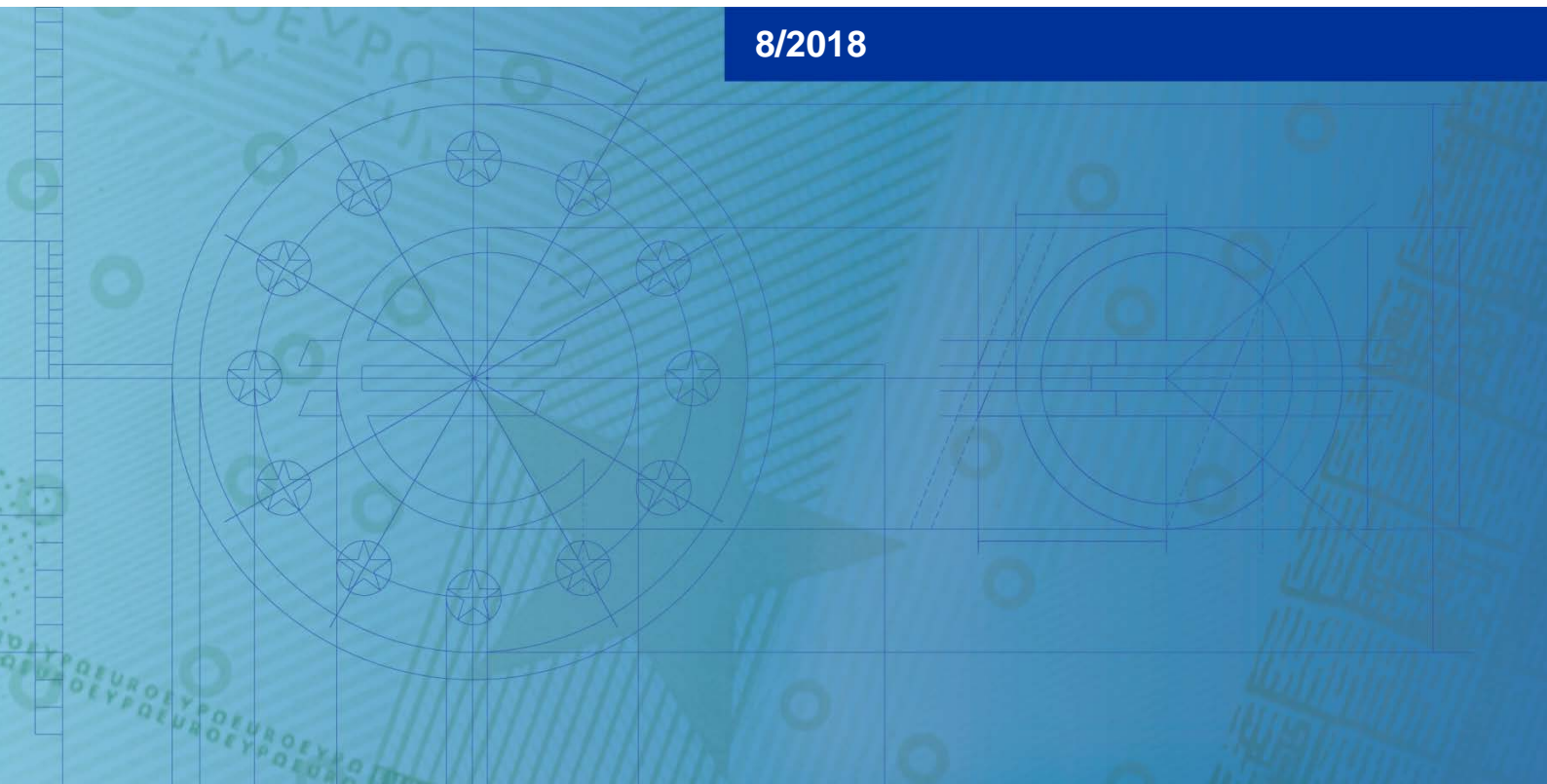

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

8/2018

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	5
2. Finanšu norises	12
3. Saimnieciskā darbība	17
4. Cenas un izmaksas	22
5. Nauda un kredītu atlikumi	28
6. Fiskālās norises	35
Ielikumi	38
1. Jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamība: salīdzinājums ar iepriekšējo krīžu norisēm	38
2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2018. gada 1. augusts–30. oktobris)	45
3. Izprotot izaugsmes palēnināšanos 2018. gadā	51
4. Euro zonas nodarbinātības pieauguma struktūras pārmaiņas atvēršanās laikā	55
5. Algu novirzes jaunākās tendences euro zonā	60
6. 2019. gada budžeta plānu projektu novērtējums	64
Statistika	S1

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

Padome 2018. gada 13. decembra monetārās politikas sanāksmē pieņēma lēmumu 2018. gada decembrī pārtraukt neto aktīvu iegādes, vienlaikus saglabājot nemainīgas galvenās ECB procentu likmes un papildinot perspektīvas norādi attiecībā uz reinvestēšanu. Lai gan saņemtā informācija liecina par nedaudz vājākiem rādītājiem, nekā gaidīts, atspoguļojot mazāku ārējo pieprasījumu, kā arī dažus konkrētām valstīm un sektoriem raksturīgus faktorus, pamatā esošais noturīgais iekšzemes pieprasījums turpina nostiprināt euro zonas izaugsmi un pakāpeniski augošo inflācijas spiedienu. Tas pamato Padomes pārliecību, ka ilgspējīga inflācijas tuvošanās līmenim, kas atbilst tās noteiktajam mērķim, turpināsies un saglabāsies arī pēc neto aktīvu iegāžu pārtraukšanas. Vienlaikus saglabājas būtiska nenoteiktība saistībā ar ģeopolitiskajiem faktoriem, protekcionisma draudiem, jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamību un finanšu tirgu svārstīgumu. Tāpēc joprojām nepieciešams nozīmīgs monetārās politikas stimuluss, lai veicinātu turpmāko iekšzemes cenu spiediena palielināšanos un kopējās inflācijas dinamiku vidējā termiņā. Padomes perspektīvas norāde attiecībā uz galvenajām ECB procentu likmēm, kuras vēl vairāk stiprina būtiskā iegādāto aktīvu apjoma atkārtota ieguldīšana, turpina nodrošināt pietiekamu stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu, kas nepieciešams, lai panāktu ilgspējīgu inflācijas tuvošanos noteiktajam mērķim atbilstošam līmenim. Jebkurā gadījumā Padome ir gatava pēc vajadzības koriģēt visus tās instrumentus, lai nodrošinātu to, ka inflācija turpina noturīgi virzīties uz Padomes noteikto inflācijas mērķi.

Padomes 2018. gada 13. decembra sanāksmes laikā veiktais tautsaimniecības un monetārais novērtējums

Lai gan pasaules ekonomiskā aktivitāte joprojām ir noturīga, tā kļuvusi nevienmērīgāka, un parādās tās tempa palēnināšanās pazīmes. Globālo aktivitāti mazina ekonomiskās attīstības cikla tuvais noslēgums, sarūkošais monetārās politikas atbalsts attīstītajās valstīs un ASV un Ķīnas savstarpējo tarifu ietekme. Nedaudz palēninājusies globālās tirdzniecības izaugsme, kā arī pieaugusi nenoteiktība, kas saistīta ar tirdzniecības attiecībām nākotnē. Vienlaikus saglabājas labvēlīgi finanšu nosacījumi attīstītajās valstīs, bet dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs tie kļuvuši stingrāki. Turpmāk gaidāms, ka globālās ekonomiskās aktivitātes temps 2019. gadā saruks un pēc tam stabilizēsies. Paredzams, ka, samazinoties brīvajām ražošanas jaudām, globālais inflācijas spiediens lēnām pieaugs.

Kopš Padomes 2018. gada septembra sanāksmes ilgtermiņa bezriskā procentu likmes samazinājušās, ņemot vērā paaugstinātu ģeopolitisko nenoteiktību un uzskatu, ka makroekonomiskā perspektīva pasliktinājusies. Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju starpības kopumā bijušas stabilas, izņemot Itāliju, kur tās būtiski svārstījušās. Lai gan sabiedrību peļņas gaidas joprojām ir stabilas,

dažas lejupvērstas korekcijas kopā ar pārcenošanas risku noteikušas euro zonas sabiedrību kapitāla vērtspapīru un obligāciju cenu samazināšanos. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā pavājinājies.

Pēc 0.4% kāpuma divos iepriekšējos ceturkšņos euro zonas reālais IKP 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.2%. Jaunākie dati un apsekojumu rezultāti bijuši vājāki, nekā gaidīts, atspoguļojot ārējā pieprasījuma devuma samazināšanos un dažus valstīm un sektoriem specifiskus faktorus. Lai gan daži no šiem faktoriem, visticamāk, izzudīs, tas varētu liecināt par nedaudz lēnāku izaugsmes tempu nākotnē. Vienlaikus iekšzemes pieprasījums, ko balsta arī Padomes stimulējošā monetārās politikas nostāja, joprojām veicina ekonomisko ekspansiju euro zonā. Spēcīgais darba tirgus, ko atspoguļo pastāvīgs nodarbinātības un algu kāpums, joprojām veicina privāto patēriņu. Turklāt ieguldījumus uzņēmējdarbībā veicina ārējais pieprasījums, labvēlīgi finansēšanas nosacījumi un bilanču uzlabošanās. Ieguldījumi mājokļos turpina strauji palielināties. Turklāt paredzams, ka globālās aktivitātes kāpums joprojām turpināsies, stimulējot euro zonas eksportu, tomēr tas būs nedaudz lēnāks.

Šāds vērtējums pamatā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai. Šīs aplēses paredz reālā IKP gada pieaugumu 2018. gadā par 1.9%, 2019. gadā – par 1.7%, 2020. gadā – par 1.7% un 2021. gadā – par 1.5%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2018. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2018. un 2019. gadam koriģēta un nedaudz pazemināta. Ar euro zonas izaugsmes perspektīvu saistītie riski joprojām vērtējami kā kopumā līdzsvaroti. Tomēr pastāvošā ar ģeopolitiskiem faktoriem saistītā nenoteiktība, protekcionisma draudi, jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamība un finanšu tirgu svārstīgums risku līdzsvaru pavērs uz leju.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2018. gada novembrī samazinājās līdz 2.0% (oktobrī – 2.2%). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija nākamajos mēnešos samazināsies. Pamatinflācijas rādītāji joprojām kopumā ir nelieli, bet iekšzemes cenu spiediens turpina pastiprināties un paplašināties, un to noteicis augsts jaudu izmantošanas līmenis un arvien ierobežotāks darbaspēka piedāvājums, kas veicina darba samaksas kāpumu. Nākotnē gaidāms, ka pamatinflācija vidējā termiņā pakāpeniski palielināsies. To veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, turpmāka ekonomiskā izaugsme un straujāks darba samaksas kāpums.

Šis novērtējums kopumā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2018. gadā būs 1.8%, 2019. gadā – 1.6%, 2020. gadā – 1.7% un 2021. gadā – 1.8%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2018. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva 2018. gadam koriģēta un nedaudz paaugstināta, bet 2019. gadam – pazemināta. Gaidāms, ka SPCI inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, palielināsies no 1.0% 2018. gadā līdz 1.4% 2019. gadā, līdz 1.6% 2020. gadā un līdz 1.8% 2021. gadā.

Tā kā aktīvu mēneša neto iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros tika samazinātas, 2018. gada oktobrī plašās naudas (M3) pieauguma temps palielinājās, plašāk izmantojot pašu nodrošinātus naudas piedāvājuma kāpināšanas avotus. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums turpināja augt un vēl arvien bija lielākais plašās naudas pieauguma virzītājs, lai gan bija dažas tempa samazināšanās pazīmes galvenokārt attiecībā uz nefinanšu sabiedrībām izsniegtajiem aizdevumiem. Vienlaikus banku finansēšanas un kreditēšanas nosacījumi saglabājās ļoti labvēlīgi. Kopš 2014. gada jūnija īstenoto monetārās politikas pasākumu ietekme joprojām būtiski veicina uzņēmumu un mājsaimniecību aizņemšanās nosacījumu uzlabošanu, labāku finansējuma pieejamību (īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem) un kredītu plūsmas euro zonā.

Paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts 2018. gadā būtiski samazinājies, tomēr nākamgad tas nedaudz pieaugs. Kritumu 2018. gadā galvenokārt noteica labvēlīgi cikliskie nosacījumi un procentu maksājumu sarukums. Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2018. gadā bijusi kopumā neitrāla, 2019. gadā un 2020. gadā tās stingrība mazināsies, bet 2021. gadā nostāja atkal kļūs neitrāla.

Monetārās politikas lēmumi

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome pieņēma šādus lēmumus. Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes un joprojām paredz, ka tās saglabāsies tagadējā līmenī vismaz līdz 2019. gada vasaras beigām un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai vidējā termiņā nodrošinātu ilgtspējīgu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Attiecībā uz nestandarta monetārās politikas pasākumiem Padome pieņēma lēmumu 2018. gada decembrī pārtraukt neto aktīvu iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros. Vienlaikus Padome papildināja perspektīvas norādi attiecībā uz reinvestēšanu. Attiecīgi Padome paredz arī turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un būtisku stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.

1. Ārējā vide

Lai gan pasaules ekonomiskā aktivitāte joprojām ir noturīga, tā kļuvusi nevienmērīgāka un parādās tās tempa palēnināšanās pazīmes. Globālo aktivitāti mazina ekonomiskās attīstības cikla tuvais noslēgums, sarūkošais monetārās politikas atbalsts attīstītajās valstīs un ASV un Ķīnas savstarpējo tarifu ietekme. Vienlaikus saglabājas labvēlīgi finanšu nosacījumi attīstītajās valstīs, bet dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs tie joprojām ir stingri. Nedaudz palēninājusies globālās tirdzniecības izaugsme, kā arī pieaugusi nenoteiktība, kas saistīta ar tirdzniecības attiecībām nākotnē. Turpmāk gaidāms, ka globālās ekonomiskās aktivitātes temps 2019. gadā saruks un nākamajos divos gados būs stabils, jo pakāpeniski samazinās monetārās politikas atbalsts un Ķīna pāriet lēnākas izaugsmes trajektorijā. Paredzams, ka, samazinoties brīvajām ražošanas jaudām, globālais inflācijas spiediens lēnām pieaugs. Globālās aktivitātes riski ir lejupvērsti.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Lai gan pasaules ekonomiskā aktivitāte joprojām ir noturīga, parādās tās tempa palēnināšanās pazīmes. 2018. gada 2. ceturksnī pasaules tautsaimniecība turpināja paplašināties stabilā tempā, un to noteica aktivitātes atjaunošanās vairākās attīstītajās valstīs, t.sk. ASV, Apvienotajā Karalistē un Japānā. 3. ceturksņa kāpuma temps joprojām liecina par noturīgu aktivitāti ASV, savukārt IKP pieaugums Apvienotajā Karalistē bija spēcīgs, daļēji atspoguļojot valdības izdevumu palielināšanos; Japānas tautsaimniecība šajā periodā sašaurinājās galvenokārt īslaicīgu ar dabas katastrofām saistītu faktoru ietekmē. Jauno tirgus ekonomikas valstu (JTEV) izaugsme nav tik vienvēidīga. Ekonomiskā aktivitāte Ķīnā 3. ceturksnī joprojām bija spēcīga, bet tajās JTEV, kuras šogad iepriekš piedzīvoja finanšu satricinājumus, būtiski saruka.

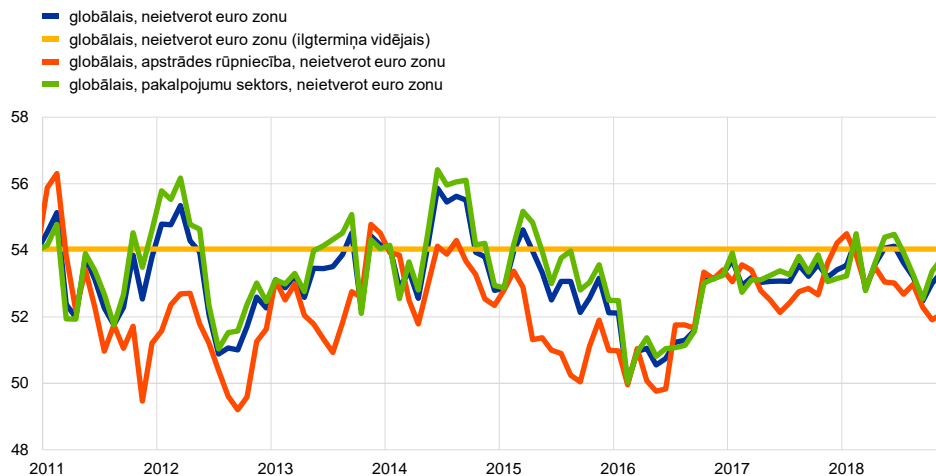
Apsekojumu rezultāti liecina, ka tuvākajā laikā aktivitāte samazināsies.

Globālais apvienotais iepirkumu vadītāju indekss (IVI), neietverot euro zonu, pakāpeniski samazinās jau kopš 2018. gada sākuma galvenokārt ilgstošas globālās ražošanas aktivitātes palēnināšanās ietekmē (sk. 1. att.). Neraugoties uz rādītāju nestabilitāti, pakalpojumu nozares sniegums salīdzinājumā ar apstrādes rūpniecību līdz novembrim bija labāks. Patērētāju konfidence, kas iepriekš bija augstā līmenī, nesen samazinājās.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI

(difūzijas indeksi)

Avoti: Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada novembrī. "Ilgtermiņa vidējais" attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2018. gada novembrim.

Finanšu nosacījumi attīstītajās valstīs vēl arvien ir labvēlīgi, bet situācija JTEV ir samērā nevienlīdzīga.

Ķīnā finanšu nosacījumu stingrība mazinājusies, Ķīnas Tautas bankai reaģējot uz sliktāku aktivitātes perspektīvu iekšējās nesabalansētības un augošās tirdzniecības spriedzes apstākļos. Savukārt finanšu nosacījumi tajās JTEV, kuras vissmagāk skāra finanšu tirgus satricinājums vasarā, t.sk. Argentīnā un Turcijā, joprojām ir stingri un būtiski ietekmē nākotnes aktivitātes iespējas. Kopumā kopš vasaras mēnešiem globālais riska noskaņojums nav pilnībā atjaunojies un finanšu investoru attieksme pret JTEV ar nozīmīgu nesabalansētību, lielām ārējā finansējuma prasībām un ierobežotu monetārās politikas atbalstu nav labvēlīga. Nākotnē iespējams, ka turpmāks ASV procentu likmju kāpums, Federālajai atklātā tirgus komitejai turpinot pakāpenisku politikas normalizēšanu, kopā ar ASV dolāra vērtības kāpumu varētu veicināt tālāku finanšu nosacījumu stingrības pieaugumu JTEV.

Gaidāms, ka pašreizējais cikliskais kāpums tuvākā nākotnē veicinās globālo aktivitāti.

Labvēlīga monetārā politika un atbalstoši finanšu nosacījumi joprojām pozitīvi ietekmē attīstītās valstis. Nozīmīgs procikliskais fiskālais stimuls ASV, t.sk. zemāki nodokļi un paaugstināti budžeta izdevumi, arī kļūs par globālās izaugsmes stimulu ekspansīvākas fiskālās politikas plašākas ieviešanas apstākļos attīstītajās valstīs.

Turpmāk paredzams, ka 2019. gadā aktivitāte palēnināsies un saglabāsies stabila nākamajos divos gados.

Tas atspoguļo paredzamo tempa ciklisko sarukumu attīstītajās valstīs un Ķīnā. Produkcijas apjoma starpības daudzās attīstītajās valstīs jau novērstas un gaidāms, ka brīvās ražošanas jaudas visās JTEV vidējā termiņā samazināsies. Aktivitāti gan ASV, gan Ķīnā var negatīvi ietekmēt tirdzniecības spriedzes palielināšanās abu valstu attiecībās. Lai gan vēl arvien uzskata, ka spriedzes globālā ietekme ir samērā ierobežota, pastiprinātā ar turpmākajām tirdzniecības attiecībām saistītā nenoteiktība var negatīvi ietekmēt uzticēšanos un

investīcijas. Turklāt iespējams, ka pakāpeniski mazināsies monetārās politikas atbalsts. Attiecībā uz ASV pamatprognoze nosaka, ka fiskālā stimula veicinātā izaugsme augstāko punktu sasniegs 2019. gadā, savukārt Japānā gaidāms, ka fiskālā stimula ietekme mazināsies jau šogad. Runājot par monetāro politiku, ASV gaidāms pakāpenisks tās stingrības kāpums – par to liecina pašreizējās cenas finanšu tirgos –, un tam vajadzētu veicināt globālo finanšu nosacījumu stingrības mērenu pieaugumu. Prognozētā globālās aktivitātes gaita liecina arī par atvēršanos vairākās JTEV, īpaši tajās, kuras ietekmēja nesensais finanšu tirgus satricinājums. Kopumā paredzams, ka globālās ekspansijas temps nostabilizēsies zem līmeņa, kāds bija pirms 2007. un 2008. gada finanšu krīzes.

Aplūkojot norises dažādās valstīs, ASV tuvākā nākotnē saglabāsies noturīga aktivitāte. Stabiliem darba tirgus nosacījumiem, labai uzņēmumu peļņai un joprojām labvēlīgiem finanšu nosacījumiem vajadzētu veicināt izaugsmi. Nākamā gada pozitīvās izaugsmes perspektīvas pamatā joprojām būs prociklisks fiskālais stimuls, bet iespējams, ka abpusējais tirdzniecības konflikts ar Ķīnu nedaudz mazinās aktivitāti un investīcijas. Turklāt starpterniņa vēlēšanu rezultātā Kongresā izveidojās dalīta kontrole, tādējādi palielinot likumdošanas strupceļa varbūtību.

Gaidāms, ka aktivitāte Japānā tuvākajā laikā uzlabosies, bet ekonomiskās ekspansijas temps pēc tam pakāpeniski palēnināsies. 2018. gada 3. ceturkšņā aktivitāti nomāca vairāku dabas katastrofu negatīvā ietekme, tomēr 4. ceturksnī gaidāma izaugsmes atjaunošanās. Turpmāk aktivitātes kāpumu veicinās labvēlīgā monetārā politika, tomēr paredzams, ka arvien saistošākie jaudu ierobežojumi samazinās izaugsmi. Arvien saspringtākos darba tirgus apstākļos algas nedaudz paaugstinās, un gaidāms, ka tas veicinās mājsaimniecību tēriņu pieaugumu.

Apvienotās Karalistes izaugsmes perspektīva, saglabājoties vājam iekšzemes pieprasījumam, ir mērena. Pārsteidzoši spēcīgo aktivitāti 3. ceturksnī veicināja vairāki pārejoši faktori. Tomēr lielā nenoteiktība joprojām ierobežoja investīcijas uzņēmējdarbībā, kuru sarukums turpinājās trīs ceturkšņus pēc kārtas. Īstermiņa perspektīvu joprojām nosaka būtiska neskaidrība saistībā ar gaidāmo parlamenta balsojumu par valsts izstāšanās no ES līgumu.

Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs īstermiņā saglabāsies stabils IKP pieaugums. Aktivitāti veicina lielās ar ES fondu līdzekļu apguvi saistītās investīcijas, apjomīgi mājsaimniecību tēriņi un uzlabojumi darba tirgū. Vidējā termiņā gaidāma aktivitātes palēnināšanās, tuvojoties potenciālam.

Ķīnā turpinās spēcīga aktivitāte, un to veicina stabils patēriņš, valdības politikas atbalsts un apjomīgs eksports, iespējams, daļēji pasūtījumu priekšlaicīgas izpildes dēļ, gaidot tarifu paaugstināšanu. Tomēr īstermiņā izaugsmi negatīvi varētu ietekmēt mājokļu tirgus sarūkošā dinamika un agrāk veikto aizņemto līdzekļu samazināšanas pasākumu novēlotā ietekme. Turklāt paredzams, ka arī ASV administrācijas ieviesto jauno tirdzniecības tarifu spiediens uz aktivitāti būs negatīvs. Tarifu kopējo ietekmi uz Ķīnas tautsaimniecību vērtē kā samērā ierobežotu nesens veikto stimulējošo politikas pasākumu dēļ. Vidējā termiņā strukturālo reformu ieviešanas progresa rezultātā Ķīnā gaidāma kārtējā

tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanās un neliela līdzsvara atjaunošanās.

Gaidāms, ka lielajās izejvielu eksportētājvalstīs ekonomiskā aktivitāte

nostiprināsies. Iespējams, ka ekonomiskā atveseļošanās turpināsies Krievijā, kur to veicinās iepriekšējais naftas cenu kāpums un iekšzemes pieprasījuma uzlabošanās augošu rīcībā esošo ienākumu un kredītu apstākļos. Nesenais naftas cenu sarukums norāda uz dažiem lejupvērstiem riskiem Krievijas tautsaimniecības perspektīvai. Domājams, ka vidējā termiņā izaugsmi nedaudz veicinās neseni izziņotais vairāku gadu valdības izdevumu plāns. Savukārt Brazīlijā gaidāms, ka īstermiņā aktivitāte kļūs intensīvāka, izzūdot politiskās nenoteiktības un kravu pārvadātāju streika radīto pārrāvumu ietekmi. Turpmāk paredzams, ka darba tirgus situācijas uzlabošanās un labvēlīgas monetārās politikas turpināšana veicinās patēriņu, saglabājoties ierobežotam inflācijas spiedienam.

Paredzams, ka Turcijā tuvāko mēnešu laikā notiks smagas korekcijas.

Neraugoties uz neseno liras vērtības stabilizēšanos, finanšu situācija joprojām ir saspringta. Prognozē, ka kopā ar augstu inflāciju un prociklisku monetāro un fiskālo politiku tas negatīvi ietekmēs ekonomisko aktivitāti.

Pēc spēcīgā pieauguma tempa kāpuma 2017. gadā pasaules tirdzniecības

dinamika 2018. gadā kļuva mērenāka. Globālā preču importa apjoms šogad bijis samērā nepastāvīgs. Pēc izaugsmes pārtraukuma 2018. gada 2. ceturksnī tirdzniecības apjoms 3. ceturksnī palielinājās par 1.5% lielāka JTEV importa dēļ. Turpmāko periodu rādītāju sniegtā informācija ir neviendabīga. Lai gan jauno eksporta pasūtījumu IVI liecina par pasaules tirdzniecības pamatā esošiem trūkumiem (sk. 2. att.), citi, piemēram, pasaules rūpniecības produkcijas izlaides rādītājs vai *Tech Pulse* indekss, norāda uz stabilu izaugsmi.

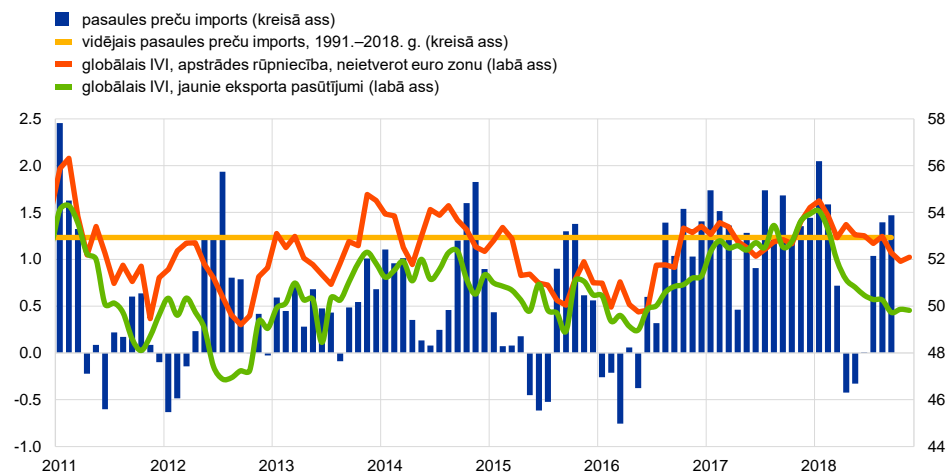
Spridze ASV un Ķīnas tirdzniecības attiecībās ir saasinājusies.

ASV administrācija paziņojusi par jauniem muitas tarifiem vērtē 200 mljrd. ASV dolāru vērtam Ķīniešu preču eksportam uz ASV, un Ķīna uz to atbildējusi ar papildu tarifiem ASV importam 60 mljrd. ASV dolāru vērtībā (abi tarifi spēkā ar 2018. gada 24. septembri). Šis tarifu paaugstinājums sekoja abu valstu savstarpējā tirdzniecībā jau iepriekš ieviestajiem tarifiem eksportam 50 mljrd. ASV dolāru vērtībā, kā arī tarifiem tērauda un alumīnija eksportam uz ASV un Ķīnas atbildes soļiem uz to. Paredzams, ka šie pasākumi apgrūtinās aktivitāti un tirdzniecību ASV un Ķīnā, tomēr globālā ietekme būs samērā ierobežota.

2. attēls

Pasaules preču tirdzniecība un apsekojumi

(kreisā ass: triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem; labā ass: difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada septembrī (globālais preču imports) un 2018. gada novembrī (IVI).

Gaidāms, ka globālā tirdzniecība joprojām būs mērena. Lai gan līdz šim tarifi ierobežoti ietekmējuši ASV un Ķīnas preču tirdzniecību, paredzams, ka nākamajā gadā šī ietekme būs plašāka. Prognozēts, ka 2020. un 2021. gadā globālā tirdzniecība attīstīsies atbilstoši aktivitātei.

Prognozēts, ka pasaules tautsaimniecības izaugsme nākamajā gadā palēnināsies un būs stabila turpmākos divus gadus. Saskaņā ar Eurosisēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules reālā IKP kāpums (neietverot euro zonu) šogad būs 3.8% un 2019. gadā samazināsies līdz 3.5%. Paredzams, ka 2020. un 2021. gadā tas būs pamatā stabils. Šāda iespēju aplēšu dinamika atspoguļo gaidāmo aktivitātes sarukumu dažās JTEV tuvākā nākotnē, jo pasliktinājušies finanšu nosacījumi. Prognozēts, ka turpmāk attīstīto valstu izaugsme samazināsies, tuvojoties potenciālajam līmenim. Turklāt gaidāms, ka Ķīnas ekonomiskās izaugsmes temps pakāpeniski saruks. Paredzams, ka euro zonas ārējā pieprasījuma pieaugums samazināsies no 4.3% šogad līdz 3.1% 2019. gadā un pēc tam nedaudz pieaugs vidējā termiņā. Salīdzinājumā ar 2018. gada septembra ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules IKP kāpuma prognoze 2018. un 2019. gadam nedaudz pazemināta, atspoguļojot vājāku attīstības perspektīvu dažās JTEV. Euro zonas ārējā pieprasījuma pieauguma prognoze 2019. un 2020. gadam arī nedaudz pazemināta, atspoguļojot tarifu kāpuma ietekmi un vājāku gaidāmo ekonomisko aktivitāti.

Globālās aktivitātes riski ir lejuvērsti. Tirdzniecības strīdu tālāka saasināšanās varētu nozīmīgi ietekmēt pasaules ekonomisko izaugsmi. Lai gan uz laiku panāktais pamiers ASV un Ķīnas attiecībās ir pozitīvs signāls, saglabājas būtiska neskaidrība par to, vai turpmāko sarunu gaitā būtiski samazināsies spriedze ASV un Ķīnas tirdzniecības attiecībās. Citi lejuvērstie riski saistīti ar straujāku globālo finanšu nosacījumu stingrības palielināšanos un stresa plašāku izplatību

JTEV, nekā gaidīts, neskaidrību par Ķīnas reformu procesu, un politisko un ģeopolitisko nenoteiktību, t.sk. riskiem, kas saistīti ar *Brexit*.

Pasaules cenu norises

Naftas cenas, lai gan kopumā ļoti svārstīgas, pēdējā laikā nozīmīgi sarukušas.

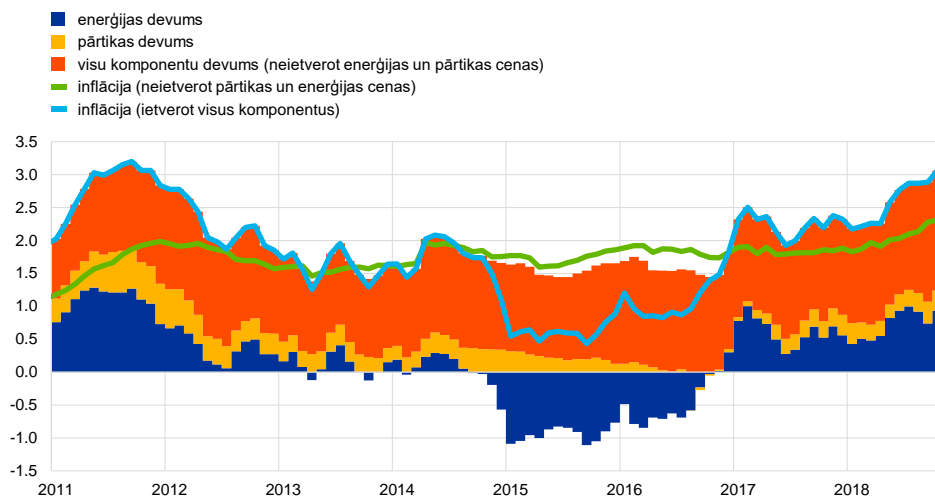
Naftas cenu svārstības galvenokārt atspoguļojušas naftas tirgus piegādes puses jaunumus, tomēr pavisam nesen naftas cenas pazemināšanos izraisījušas zemāka globālā pieprasījuma gaidas. Oktobra sākumā *Brent* jēlnaftas cena paaugstinājās līdz 86 ASV dolāriem par barelu, jo tika gaidīts būtiski mazāks naftas eksports no Irānas saistībā ar draudošajām ASV sankcijām un OPEC un Krievijas lēmumu turpināt naftas ražošanu esošajā līmenī. Kopš tā laika piedāvājuma puses pozitīvo ziņu kopums, t.sk. Saūda Arābijas un Krievijas paziņojums par pietiekamu brīvo piegādes jaudu un ASV sankciju pagaidu atcelšana vairākām lielām Irānas naftas importētājvalstīm, veicināja naftas cenas lejupslīdi. Gluži nesen naftas cenas sarukumu noteica arī globālā naftas pieprasījuma samazināšanās gaidas. Šīs norises liecināja, ka pamatpieņēmums par naftas cenām Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs salīdzinājumā ar iepriekšējām aplēsēm bijis zemāks aptuveni par 5.8% 2019. gadam un 3.2% 2020. gadam. Taču kopš aplēšu iesniegšanas beigu datuma naftas cena turpinājusi sarukt, 12. decembrī sasniedzot 59 ASV dolārus par barelu.

Pirms nesenā naftas cenu sarukuma to iepriekšējie kāpumi bija nedaudz augšupvērsti ietekmējuši globālo patēriņa cenu inflāciju. OECD valstīs patēriņa cenu indeksa gada inflācija oktobrī paaugstinājās līdz 3.1%. Neietverot pārtikas un enerģijas cenas, inflācijas līmenis nemainījās un bija 2.3%, saglabājot pagājušajā gadā novēroto ļoti mērena kāpuma tendenci (sk. 3. att.). Neraugoties uz arvien saspringtāku darba tirgus situāciju attīstītajās valstīs, vienlaikus saglabājas samērā neliels spiediens uz algām.

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: OECD un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

Turpmāk gaidāms, ka globālās inflācijas spiediens joprojām būs ierobežots.

Paredzams, ka pēc iepriekšējā naftas cenu kāpuma un inflācijas paaugstināšanās vairākās JTEV, kuras ietekmēja vasarā notikušais finanšu satricinājums, euro zonas konkurējošo valstu eksporta cenas tuvākajā laikā pieaugs. Nesenais naftas cenu sarukums un esošā naftas nākotnes līgumu cenu līkne, kas norāda uz arvien zemākām cenām vidējā termiņā, liek domāt, ka turpmāk enerģijas cenu ietekme uz inflāciju samazināsies. Savukārt tiek prognozēts, ka globālā līmenī sarūkošās brīvās ražošanas jaudas ietekmēs inflāciju augšupvērsti.

2. Finanšu norises

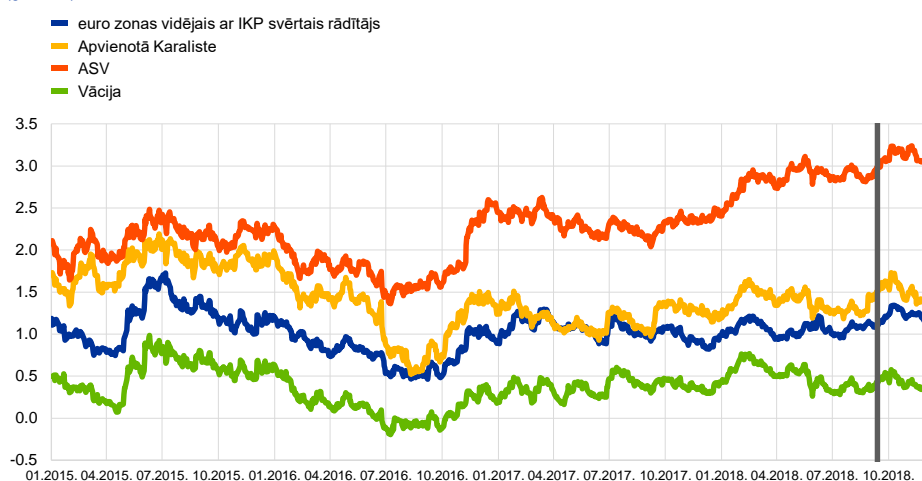
Kopš Padomes 2018. gada septembra sanāksmes globālās ilgtermiņa bezriskā procentu likmes samazinājušās saistībā ar paaugstinātu ģeopolitisko nenoteiktību un uztverto makroekonomiskās perspektīvas pasliktināšanos. Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju starpības kopumā bijušas stabilas, izņemot Itāliju, kur tās būtiski svārstījušās. Lai gan uzņēmumu peļņas gaidas joprojām ir stabilas, atsevišķas lejupvērstas korekcijas kopā ar pārcenošanas risku noteikušas euro zonas sabiedrību kapitāla vērtspapīru un obligāciju cenu samazināšanos. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā pavājinājies.

Ilgtermiņa peļņas likmes euro zonā un ASV samazinājušās. Aplūkojamā periodā (no 2018. gada 13. septembra līdz 12. decembrim) euro zonas bezriskā uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) ar termiņu 10 gadu procentu likme kopumā samazinājās līdz 0.72% (par 4 bāzes punktiem), bet euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs saruka līdz 1.09% (par 1 bāzes punktu). ASV (sk. 4. att.) valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme samazinājās par 6 bāzes punktiem (līdz 2.91%), bet Apvienotās Karalistes valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme saruka par 22 bāzes punktiem (līdz 1.28%). Periodā vēroto dinamiku un globālo ilgtermiņa peļņas likmju kopējo kritumu noteica paaugstināta ģeopolitiskā nenoteiktība un vairāki sliktāku, nekā gaidīts, makroekonomisko datu publiskojumi.

4. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

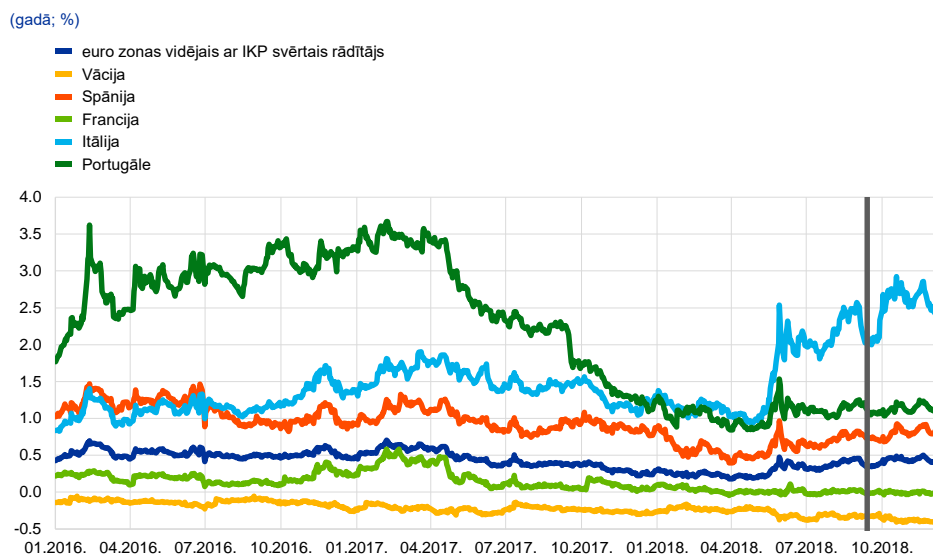
Piezīmes. Dienas dati. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2018. gada 13. septembris). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju starpības salīdzinājumā ar bezriskā OIS procentu likmi, neraugoties uz nelielu svārstīgumu, salīdzinājumā ar septembri kopumā nav mainījušās. Valdības obligāciju tirgus apstākļi visā aplūkojamā periodā pamatā bija stabili, izņemot Itālijas tirgu, kur valdības 10 gadu peļņas likmju starpība ilgstošas politiskās nenoteiktības apstākļos palielinājās par

26 bāzes punktiem (līdz 2.28%; sk. 5. att.). Kopumā kopš 13. septembra citu euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju starpības pamatā nav mainījušās, tāpēc valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svētais rādītājs saglabājies stabils, 5. decembrī sasniedzot 37 bāzes punktus.

5. attēls

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju un OIS procentu likmes starpības

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība aprēķināta, atņemot 10 gadu OIS procentu likmi no valdības obligāciju peļņas likmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2018. gada 13. septembri). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss (EONIA) aplūkojamā periodā vidēji bija –36 bāzes punkti.

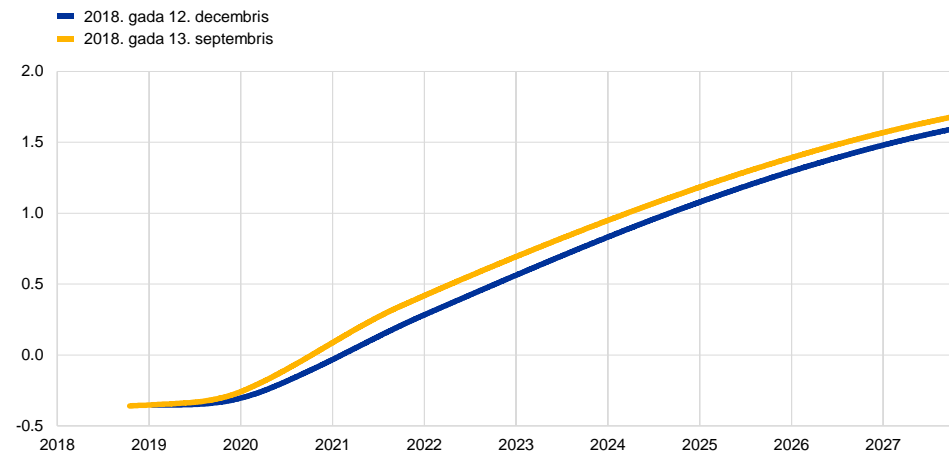
Likviditātes pārpalikums nedaudz samazinājās, sarūkot aptuveni par 13 mljrd. euro (līdz aptuveni 1 891 mljrd. euro). Likviditātes pārpalikuma sarūkumu noteica neto autonomo faktoru pieaugums, pirmā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopuma (ITRMO I) dzēšana un atsevišķas otrajā operāciju kopumā (ITRMO II) piešķirto līdzekļu pirmstermiņa atmaksas. Vienlaikus likviditātes pārpalikuma samazināšanos daļēji kompensēja Eurosistēmas aktīvu iegādes programmas ietvaros veiktās iegādes. Sīkāku informāciju par likviditātes apstākļiem sk. 2. ielikumā.

EONIA nākotnes līkne aplūkojamā periodā nedaudz paviszījās lejup. Periodos pirms 2021. gada līkne joprojām atrodas zem nulles, atspoguļojot tirgus gaidas par to, ka negatīvo procentu likmju periods būs ilgstošs (sk. 6. att.).

6. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Augot ģeopolitiskajai nenoteiktībai, kā arī nedaudz ietekmējoties no ASV tirgos vērotā svārstīguma, euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu strukturētie indeksi samazinājās. Aplūkojamā periodā euro zonas banku un nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenas samazinājās attiecīgi aptuveni par 13% un 9% (sk. 7. att.). Līdzīga apmēra kritums bija vērojams arī ASV. Euro zonas kapitāla vērtspapīru cenu kritumu daļēji noteica uzņēmumu peļņas gaidu lejupvērstās korekcijas saistībā ar makroekonomiskās perspektīvas pasliktināšanos. Tomēr kopumā euro zonas sabiedrību peļņas gaidas ir augstākas par vidējām un veicina to kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu. Euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgus svārstīgums aplūkojamā periodā palielinājās, un to noteica euro zonas valstu valdības obligāciju tirgū ielgusī spriedze, ģeopolitiskā nenoteiktība, kā arī neliela ASV kapitāla vērtspapīru tirgu svārstīguma ietekme.

7. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

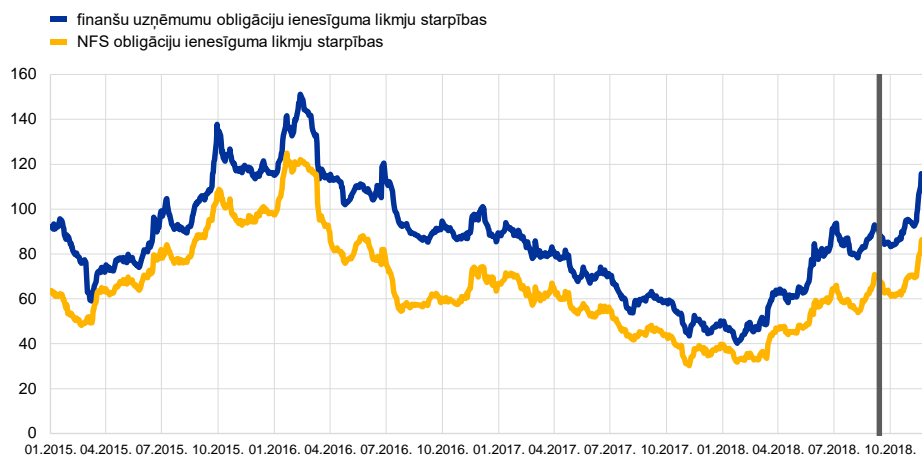
Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2018. gada 13. septembri). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā pieauga. Kopš septembra investīciju kategorijas NFS obligāciju ienesīguma likmju starpība ar bezriskā procentu likmi palielinājusies aptuveni par 30 bāzes punktiem, sasniedzot 96 bāzes punktus (sk. 8. att.). Finanšu sektora parāda vērtspapīru ienesīguma likmes arī pieaugušas, tāpēc starpība palielinājusies līdz aptuveni 35 bāzes punktiem. Modeļa aplēses liecina, ka šis kāpums, visticamāk, atspoguļo pārcenošanas risku, nevis saistību neizpildes varbūtības pieaugumu. Kopumā uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības joprojām ir mazākas nekā 2016. gada martā pirms "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" izziņošanas un uzsākšanas.

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2018. gada 13. septembri). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

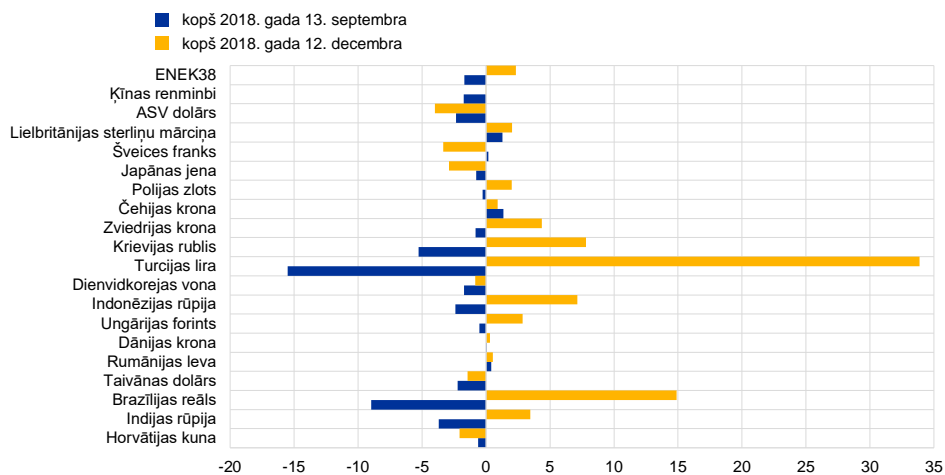
Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā pavājinājās (sk. 9. att.).

Aplūkojamā periodā euro nominālais efektīvais kurss, ko mēra attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām, saruka par 1.7%. Divpusējā izteiksmē euro kurss samazinājies pret lielāko daļu valūtu. Īpaši tas sarucis attiecībā pret ASV dolāru (par 2.4%), daļēji atspoguļojot gaidas attiecībā uz Federālo rezervju sistēmas un ECB nākotnes monetārās politikas nostāju. Euro kurss kopumā samazinājies arī attiecībā pret vairākumu jauno tirgus ekonomikas valstu valūtu, t.sk. attiecībā pret Ķīnas renminbi (par 1.7%) un īpaši pret Turcijas liru (par 15.5%), Brazīlijas reālu (par 9.0%) un Krievijas rubli (par 5.3%) – šīs valūtas turpināja atgūties no iepriekš piedzīvotā krituma.

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. ENEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Visas pārmaiņas aprēķinātas, izmantojot 2018. gada 12. decembra valūtas kursu.

3. Saimnieciskā darbība

Euro zonas reālā IKP kāpums 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni turpināja samazināties (līdz 0.2%). To galvenokārt noteica konkrētās nozarēs vērojamās norises. Raugoties nākotnē, saņemtā informācija joprojām kopumā atbilst tautsaimniecības izaugsmei, lai gan lejupvērstie riski palielinās. Euro zonas reālā IKP pieaugumu galvenokārt veicinājis privātais patēriņš un investīciju kāpums. Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai 2019. gadā paredz reālā IKP gada pieaugumu par 1.7%, 2020. gadā – par 1.7% un 2021. gadā – par 1.5%. Salīdzinājumā ar 2018. gada septembra aplēsēm reālā IKP pieaugums 2018. un 2019. gadam koriģēts un mazliet pazemināts galvenokārt vājāku 2018. gada 3. ceturksņa datu rezultātu dēļ, un tādējādi arī uz 2019. gadu pārnestā ietekme būs mazāka.

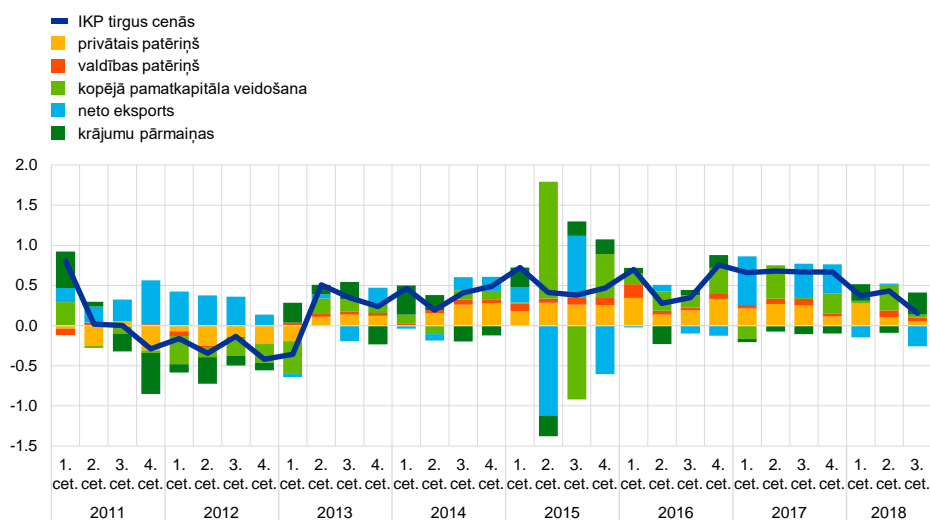
2018. gada 3. ceturksnī euro zonas izaugsme turpināja samazināties. To galvenokārt noteica konkrētās nozarēs vērojamās norises. Tomēr kopumā izaugsme joprojām bija noturīga, neraugoties uz nelielo kritumu dažās euro zonas valstīs.

Reālais IKP 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.2% (iepriekšējā ceturksnī – par 0.4%; sk. 10. att.). Izaugsmes palēninājums 3. ceturksnī galvenokārt bija saistīts ar īslaicīgām problēmām vieglo automobiļu ražošanas nozarē (galvenokārt Vācijā). Detalizētāku diskusiju par izaugsmes palēninājumu 2018. gadā sk. 3. ielikumā. Iekšzemes pieprasījums 2018. gada 3. ceturksnī joprojām veicināja izaugsmi, lai gan mazāk nekā iepriekšējos ceturksņos. Krājumu pārmaiņu devums arī joprojām bija pozitīvs, bet neto tirdzniecības piensums bija negatīvs. Ražošanas jomā ekonomisko aktivitāti 3. ceturksnī joprojām galvenokārt veicināja stabila pakalpojumu un būvniecības nozares izaugsme, savukārt rūpniecības (neietverot būvniecību) pievienotā vērtība nedaudz samazinājās.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīme. Jaunākie novērojumi sniegti par 2018. gada 3. ceturksni.

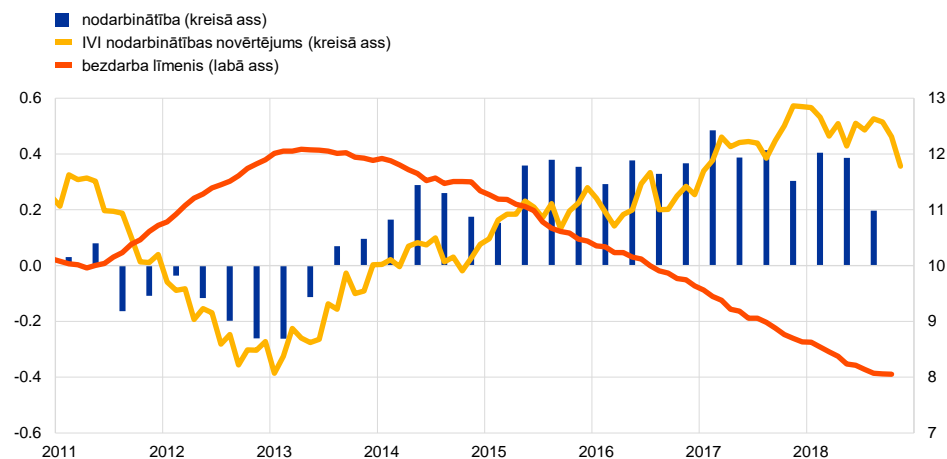
Nodarbinātība 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni turpināja palielināties (par 0.2%; sk. 11. att.). Pašlaik nodarbinātības līmenis ir par 2.6% augstāks nekā pirms krīzes 2008. gada 1. ceturksnī sasniegtais lielākais rādītājs. Nodarbinātība pieauga lielākajā daļā euro zonas valstu, un šis kāpums bija arī plaši vērojams visās nozarēs. Ņemot vērā pēdējā laika nodarbinātības kāpumu, nodarbinātības kumulatīvais pieaugums euro zonā kopš 2013. gada 2. ceturksnī reģistrētā zemākā līmeņa sasniedzis 9.6 milj. Lai gan šis pieaugums ir līdzīgs tam, kāds bija vērojams piecu gadu periodā pirms krīzes, tā struktūra ir atšķirīga, īpaši vecuma grupu devuma ziņā (sk. 4. ielikumu). Nepārtraukta nodarbinātības palielināšanās apvienojumā ar IKP pieauguma sarukumu 2018. gadā izraisījusi produktivitātes pieauguma samazināšanos, kas pieredzēts pēc neliela kāpuma 2017. gadā.

Īstermiņa darba tirgus rādītāji pēdējā laikā bijuši vājāki, bet tie joprojām liecina par nepārtrauktu nodarbinātības palielināšanos 2018. gada 4. ceturksnī. Euro zonas bezdarba līmenis oktobrī (tāpat kā 2018. gada 3. ceturksnī) bija 8.1% un joprojām ir zemākais kopš 2008. gada novembra. Apsekojumu rādītāji salīdzinājumā ar ļoti augstu līmeni nedaudz pazeminājušies, tomēr joprojām liecina par turpmāku nodarbinātības pieaugumu 2018. gada 4. ceturksnī. Lai gan darbaspēka nepietiekamības rādītāji dažās nozarēs un valstīs nedaudz samazinājušies, tie joprojām ir vēsturiski ļoti augstā līmenī.

11. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības un bezdarba novērtējums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; difūzijas indekss; darbaspēks; %)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Iepirkumu vadītāju indekss (IVI) izteikts kā novirze no 50, dalīta ar 10. Jaunākie nodarbinātības dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī, IVI dati – stāvoklim 2018. gada novembrī un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2018. gada oktobrī.

Neraugoties uz īslaicīgu atslābumu, privāto patēriņu joprojām nosaka nodarbinātības kāpums un stabilākas māsaimniecību bilances. Pēc nedaudz spēcīgākas izaugsmes 2. ceturksnī privātais patēriņš 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.1%. Mazumtirdzniecības kāpums 2018. gada 3. ceturksnī bija nulle. Turklāt jauno vieglo automobiļu reģistrācija oktobrī salīdzinājumā ar 3. ceturksni samazinājās vairāk nekā par 16%. Tomēr šos datus pašlaik ir grūti interpretēt, ņemot vērā īslaicīgas vieglo automobiļu

ražošanas un pārdošanas problēmas. Lai gan jēlnaftas cenas joprojām ir zemākas par 2012. gadā sasniegto augstāko līmeni, pēdējā laikā tās ir svārstīgas, radot paaugstinātu ar mājsaimniecību pirktspēju saistītu nenoteiktību. Ilgāka termiņa perspektīvā darba ienākumu kāpums joprojām veicina stabilu patērētāju tēriņu pamattempu. Turklāt mājsaimniecību bilanču nostiprināšanās vēl arvien ir nozīmīgs patēriņa kāpumu veicinošs faktors, īpaši tāpēc, ka mājsaimniecību kredītspēja ir galvenais aizdevumu pieejamības priekšnosacījums.

Gaidāms, ka pastāvīgā mājokļu tirgu atveseļošanās turpinās virzīt izaugsmi, lai gan lēnāk. Ieguldījumi mājokļos 2018. gada 3. ceturksnī palielinājās par 0.6%, atspoguļojot atveseļošanās turpināšanos daudzās euro zonas valstīs un euro zonā kopumā. Jaunākie īstermiņa rādītāji un apsekojumu rezultāti liecina, ka pieauguma temps ir pozitīvs, tomēr tas palēninās. Būvniecības produkcijas rādītāji ēku būvniecības segmentā 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.8% (2. ceturksnī – par 0.9%). Eiropas Komisijas būvniecības konfidences rādītāji dažos pēdējos mēnešos liecina par pozitīvu, lai gan vājāku tempu 2018. gada 4. ceturksnī. Iepirkumu vadītāju indekss (IVI) mājokļu tirgus aktivitātei no septembra līdz novembrim bija vidēji 50.1. Eiropas Komisijas veikto apsekojumu uzticēšanās rādītāji novembrī arī nedaudz samazinājās. Tomēr gan IVI rādītāji, gan Eiropas Komisijas uzticēšanās rādītāji joprojām nepārprotami pārsniedz ilgtermiņa vidējo līmeni.

Uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi (ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi) 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.4% pēc spēcīgā kāpuma iepriekšējā ceturksnī (1.7%). Šo palēninājumu pilnībā noteica būtiska mašīnu un iekārtu komponenta ceturkšņa pieauguma samazināšanās no 2.5% 2018. gada 2. ceturksnī līdz 0.5% 3. ceturksnī. Tas daļēji skaidrojams ar samērā vājiem eksporta rezultātiem, ņemot vērā, ka šim komponentam ir augsts tirdzniecības īpatsvars. Norises dažādās valstīs arī bija atšķirīgas. Lai gan ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi Francijā un Spānijā stabili palielinājās (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – attiecīgi par 1.9% un 1.5%), Vācijā un Īrijā tie auga lēnāk (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – attiecīgi par 0.6% un 0.3%), bet Itālijā salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni strauji samazinājās (par –2.3%). Neraugoties uz jaunākajām tendencēm, gaidāms, ka turpmākajā periodā ieguldījumus uzņēmējdarbībā joprojām veicinās noturīgs iekšzemes pieprasījums, pelnītspēja un labvēlīgi finanšu nosacījumi. Tomēr tirdzniecības politikas nenoteiktība un sarūkošā globālā tirdzniecība rada lejupvērstus riskus.

Euro zonas reālais kopējais eksports pēc 2. ceturkšņa pieauguma 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni nedaudz samazinājās.

Eksporta sarakumu noteica preču eksports (–0.2%), savukārt pakalpojumu eksports nedaudz palielinājās (0.2%). Preču tirdzniecības dati liecina, ka preču eksporta pavājināšanos galvenokārt noteica eksporta plūsmas euro zonas iekšienē. Eksporta uz ārpus euro zonas esošajām valstīm pieaugums palielinājās, bet joprojām bija neliels, īpaši uz Apvienoto Karalisti, Ķīnu un Turciju. Kopējais reālais euro zonas imports 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.6%. Tādējādi neto tirdzniecības ieguldījums bija negatīvs (0.3 procentu punkti).

Raugoties nākotnē, apsteidzošie rādītāji tuvākajam laikam apstiprina vājus eksporta rezultātus, apsekojumu rezultāti liecina par nelielu eksporta samazināšanos, bet reālie dati, kuru pamatā ir rūpniecības pasūtījumi ārpus euro zonas, – par mazāku pasliktināšanos tuvākajā laikā.

Jaunākie ekonomiskie rādītāji un apsekojumu rezultāti, lai gan nedaudz sliktāki, nekā gaidīts, kopumā apstiprina pastāvīgu un plaši vērojamu euro zonas tautsaimniecības izaugsmi. Rūpnieciskā ražošana (neietverot būvniecību) oktobrī nedaudz palielinājās, tomēr dažādu nozaru un lielāko euro zonas valstu rezultāti bija atšķirīgi. Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ESI) oktobrī samazinājās un novembrī kopumā bija stabils, bet joprojām ievērojami pārsniedz ilgtermiņa vidējo rādītāju. Apvienotais produkcijas izlaides IVI oktobrī un novembrī pazeminājās, lai gan joprojām saglabājās līmenī, kas liecina par nepārtrauktu izaugsmi.

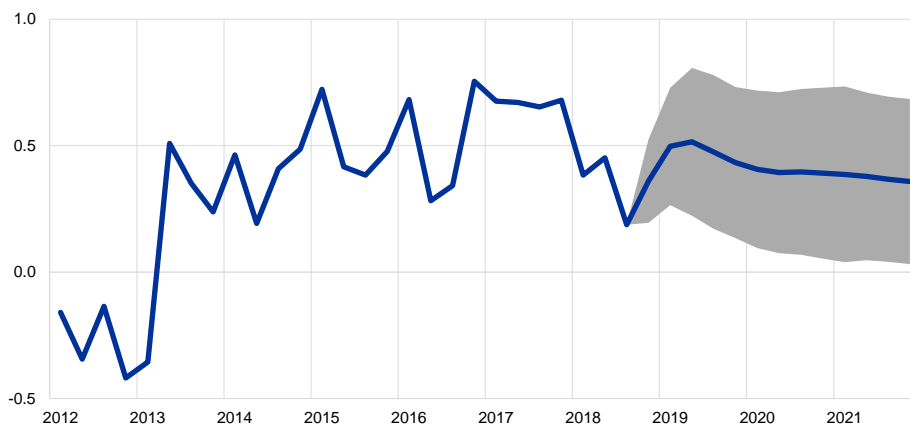
Gaidāms, ka pašreizējā plaši vērojamā tautsaimniecības izaugsme turpināsies. ECB stimulējošā monetārā politika joprojām veicina iekšzemes pieprasījumu. Notiekošajam nodarbinātības un algu kāpumam vajadzētu sekmēt privāto patēriņu. Vienlaikus ieguldījumus uzņēmējdarbībā veicina noturīgs ārējais pieprasījums, labvēlīgi finansēšanas nosacījumi un bilanču uzlabošanās. Ieguldījumi mājokļos turpina strauji palielināties.

Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai 2019. gadā paredz reālā IKP gada pieaugumu par 1.7%, 2020. gadā – par 1.7% un 2021. gadā – par 1.5% (sk. 12. att.). Salīdzinājumā ar 2018. gada septembra iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2018. un 2019. gadam korigēta un mazliet pazemināta. Tas atspoguļo vājākus 2018. gada 3. ceturkšņa datu rezultātus un tādējādi arī mazāku uz 2019. gadu pārnesto ietekmi. Vienlaikus, nedaudz augstākām ilgtermiņa aizdevumu procentu likmēm, zemākām akciju cenām un mazākam ārējā pieprasījuma kāpumam kavējot aktivitāti, gan 2019., gan 2020. gadā gaidāms, ka šo ietekmi kopumā kompensēs zemāku naftas cenu, zemāka euro efektīvā kursa un papildu fiskālās nostājas stingrības mazināšanās labvēlīgā ietekme. Ar euro zonas izaugsmes perspektīvu saistītie riski joprojām vērtējami kā kopumā līdzsvaroti. Tomēr pastāvošā ar ģeopolitiskiem faktoriem saistītā nenoteiktība, protekcionisma draudi, jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamība un finanšu tirgu svārstīgums risku līdzsvaru pavērs lejupvērstā virzienā.

12. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2018. gada 13. decembrī publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Diapazonus, ko izmanto, lai atainotu iespēju aplēses, veido, izmantojot faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirības. Diapazoni ir divas reizes lielāki par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas pieejams ECB interneta vietnē.

4. Cenas un izmaksas

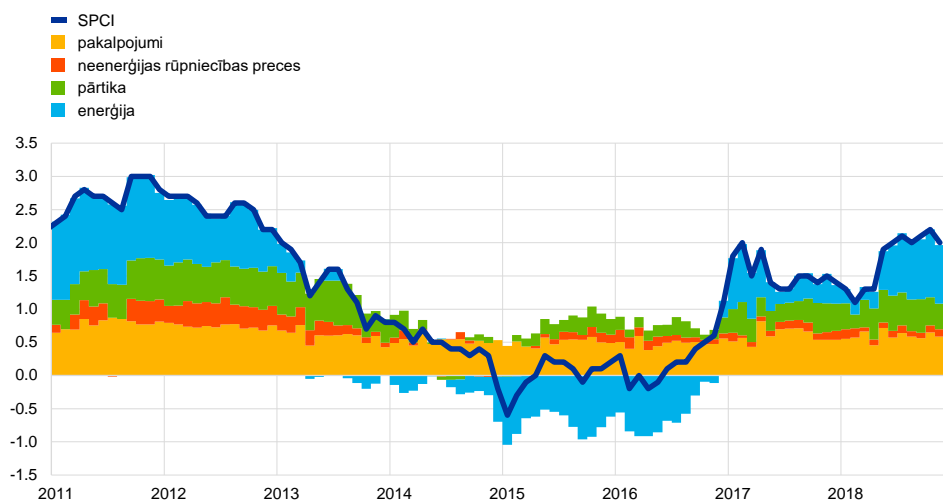
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2018. gada novembrī samazinājās līdz 2.0% (oktobrī – 2.2%). Lai gan pamatinflācijas rādītāju dinamika joprojām bija horizontāla, iekšzemes cenu spiediens turpināja pastiprināties un paplašināties, un to noteicis augsts jaudu izmantošanas līmenis un arvien ierobežotāks darbaspēka piedāvājums. Nākotnē gaidāms, ka pamatinflācija vidējā termiņā pakāpeniski palielināsies. To veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, turpmāka ekonomiskā izaugsme un straujāks darba samaksas kāpums. Šis novērtējums kopumā atspoguļots arī ECB speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2019., 2020. un 2021. gadā būs attiecīgi 1.6%, 1.7% un 1.8% (2019. gada rādītājs salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2018. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm nedaudz samazināts). Gaidāms, ka SPCI gada inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, 2019. gadā būs 1.4%, 2020. gadā – 1.6% un 2021. gadā – 1.8%.

Kopējā inflācija novembrī samazinājās. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas valstu SPCI gada inflācija 2018. gada novembrī samazinājās līdz 2.0% (oktobrī – 2.2%; sk. 13. att.). Tas atspoguļoja inflācijas sarukumu gandrīz visos galvenajos apakškomponentos (SPCI inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, un kopējā pārtikas cenu inflācija). Paredzams, ka enerģijas cenu devums kopējā inflācijā turpinās strauji sarukt, izzūdot agrāk novērotu augstāku naftas cenu ietekmi.

13. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada novembrī (ātrās aplēses).

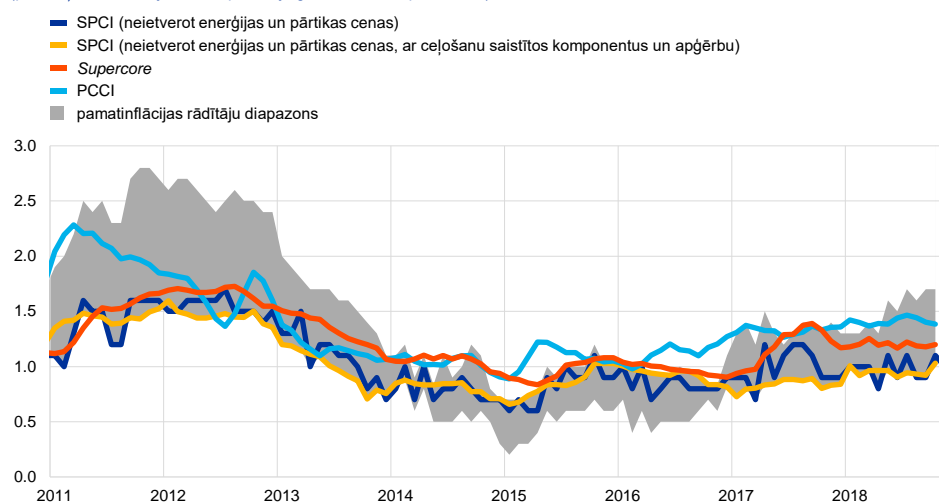
Pamatinflācijas rādītāji, kas sākotnēji palielinājās salīdzinājumā ar iepriekš vēroto zemo līmeni, turpināja nesen aizsākušos horizontālo virzību. SPCI

inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, novembrī bija 1.0% (oktobrī – 1.1%), tādējādi turpinot svārstīties ap 1% līmeni, ko tā sasniedza pēc palielināšanās salīdzinājumā ar 2016. gada vidū sasniegto zemāko punktu. Sarukums novembrī atspoguļoja pakalpojumu cenu inflācijas samazināšanos no 1.5% līdz 1.3%, bet neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācija nemainījās (0.4%). Citi pamatinflācijas rādītāji, t.sk. PCCI (*Persistent and Common Component of Inflation*) un *Supercore*,¹ kas pieejami tikai periodam līdz oktobrim, kopumā arī liecina, ka pēdējos mēnešos turpinājusies plaši vērotā horizontālā virzība (sk. 14. att.). Nākotnē paredzams, ka pamatinflācijas rādītāji pakāpeniski palielināsies. To noteiks turpmāks atlīdzības vienam nodarbinātajam un izlaidis cenu pieauguma kāpums vienlaikus ar iepriekš augstāku naftas cenu novēlotu netiešu ietekmi.

14. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati par SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) atbilst stāvoklim 2018. gada novembrī (ātrā aplēse) un par visiem citiem rādītājiem – stāvoklim 2018. gada oktobrī. Pamatrādītāji ietver šādus rādītājus: SPCI (neietverot enerģijas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*; 10%), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%) un SPCI svērtā mediāna.

Cenu spiediens attiecībā uz neenerģijas precēm SPCI vēlākos piegādes ķēdes posmos kopumā nemainījās.

Jaunākajos datos bija neviennozīmīgi signāli attiecībā uz ļoti agrīniem cenu noteikšanas ķēdes posmiem – euro izteikto naftas cenu gada pārmaiņu temps oktobrī nedaudz samazinājās, bet vēlāk novembrī – būtiski saruka. Turpretī neenerģijas ražotāju cenu globālā inflācija oktobrī sasniedza 4.6%, būtiski paaugstinoties salīdzinājumā ar šā gada sākumā reģistrēto vēsturisko vidējo (aptuveni 2.5%). Neraugoties uz pēdējos mēnešos notikušo stabilizēšanos aptuveni 0.8% līmenī, nepārtikas patēriņa preču un starppatēriņa preču importa cenu inflācija joprojām bija ievērojami augstāka par agrākos šā gada mēnešos vēroto zemāko līmeni (sk. 15. att.). Iekšzemes nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu inflācija oktobrī nedaudz pieauga, sasniedzot 0.8% (iepriekšējos trijos mēnešos –

¹ Sīkāku informāciju par šiem pamatinflācijas rādītājiem sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 raksta *Measures of underlying inflation for the euro area* ("Euro zonas pamatinflācijas rādītāji") 2. un 3. ielikumu.

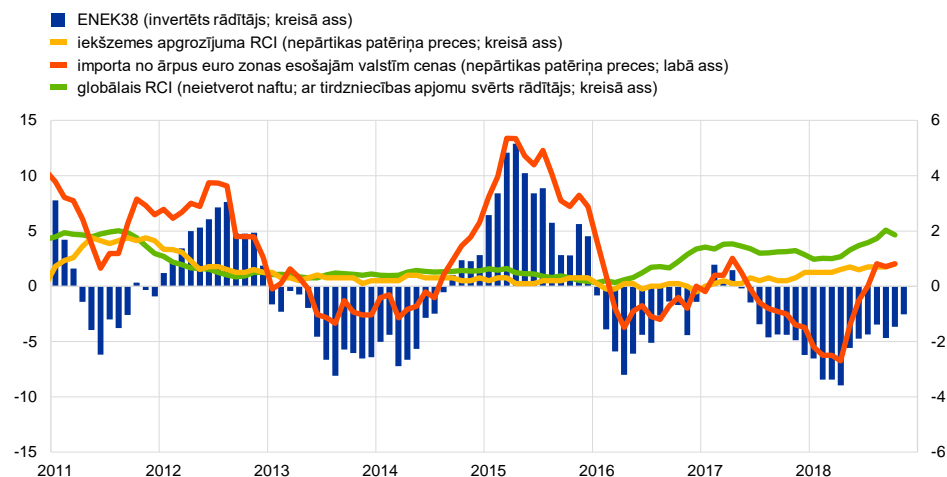

0.7%; ilgtermiņa vidējais līmenis – 0.6%). Kopumā cenu spiediens vēlākos piegādes ķēdes posmos joprojām pamatā nemainījās.

15. attēls

Ražotāju un importa cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

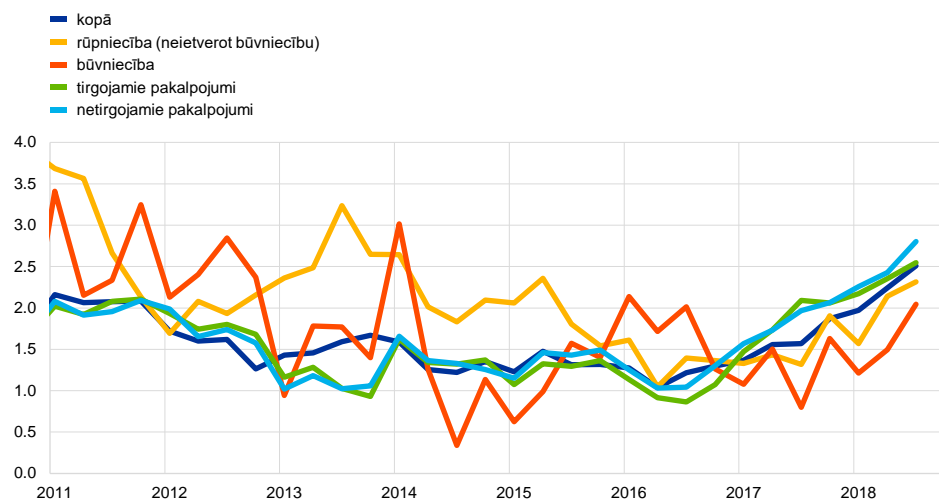
Piezīme. Jaunākie dati par ENEK38 atbilst stāvoklim 2018. gada novembrī, bet par citiem posteņiem – stāvoklim 2018. gada oktobrī. ENEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. RCI mēra ražotāju pārdošanas cenu mēneša pārmaiņas.

Jaunākā darba samaksas pieauguma dinamika liecina par nepārtrauktu augšupvērstu tendenci un apstiprina pieņēmumu par pakāpenisku iekšzemes izmaksu spiediena pastiprināšanos. Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada kāpuma temps 2018. gada 3. ceturksnī palielinājās līdz 2.5% (2018. gada 2. ceturksnī – 2.2%). Tagad atlīdzības vienam nodarbinātajam pieauguma temps ir būtiski augstāks nekā 2016. gada 1. pusgadā. Šādas norises atbilst tam, ka darbaspēka piedāvājums darba tirgū kļūst arvien ierobežotāks. Arī faktori, kas iepriekš ierobežoja algu kāpumu, t.sk. iepriekš vērotā zemā inflācija un krīzes laikā dažās valstīs īstenoto darba tirgus reformu ietekme, turpina pavājināties. Agrīnajā nostiprināšanās posmā atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumu pamatā noteica algu novirze, bet pēdējos ceturkšņos galvenā nozīme ir darba koplīgumos noteiktās algas gada pieauguma tempa kāpumam (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Algu novirzes jaunākās tendences euro zonā"). Vienlaikus ar algu pieauguma paplašināšanos vairākās nozarēs (sk. 16. att.) tas veicinājis pārliecību par algu pieauguma perspektīvu.

16. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugums galvenās nozares dalījumā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie novērojumi sniegti par 2018. gada 3. ceturksni. Netirgojamie pakalpojumi ietver valsts un privāto bezpeļņas organizāciju darbību tādās jomās kā valsts pārvalde, izglītība un veselības aprūpe (NACE 2. red. dalījuma O–Q sadaļa). Tirgojamie pakalpojumi ir pārējie kopējos pakalpojumos ietilpstošie pakalpojumi (NACE 2. red. dalījuma G–N un R–U sadaļa).

Uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji

nedaudz samazinājušies, bet rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, joprojām ir

stabili. 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc

5 gadiem nākotnē 2018. gada 6. decembrī bija 1.62%, aptuveni 7 bāzes punktus

zemāka par septembra vidū dominējošo līmeni (sk.17. att.). Uz tirgus instrumentiem

balstīto inflācijas gaidu rādītāju nākotnes tendence joprojām norāda uz ilgu zemas

inflācijas periodu, inflācijai pakāpeniski atgriežoties līmenī, kas zemāks par 2%, bet

tuvu tam. Negatīvas nākamo piecu gadu vidējās inflācijas riska neitrālā iespējamība,

uz ko netieši norāda inflācijas iespēju līgumu tirgi, ir maznozīmīga un vedina domāt,

ka pašlaik tirgi rēķinās ar ļoti zemu deflācijas risku. Saskaņā ar ECB 2018. gada

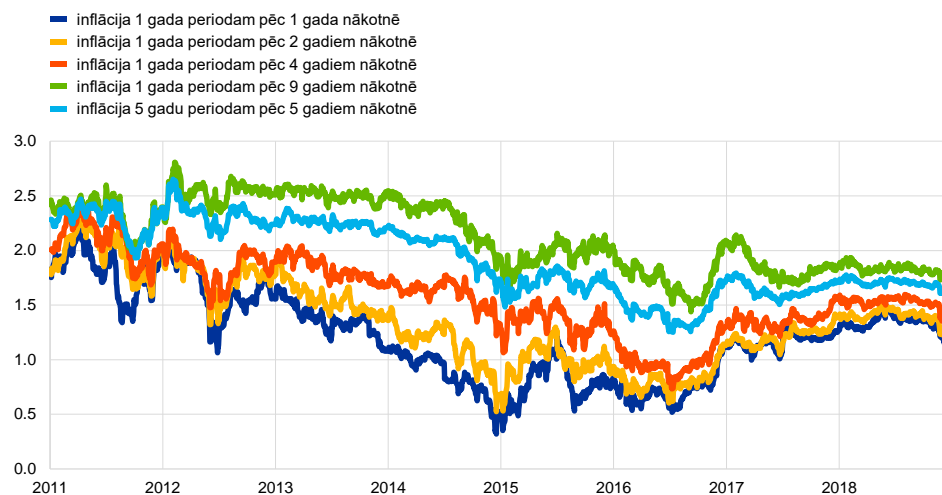
4. ceturkšņa aptauju *Survey of Professional Forecasters* ilgāka termiņa inflācijas

gaidas saglabājušās stabilas (1.9%).

17. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pamatinflācija iespēju aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies.

Pamatojoties uz novembra vidū pieejamo informāciju, šīs aplēses paredz, ka kopējā SPCI inflācija 2019. gadā vidēji būs 1.6%, 2020. gadā – 1.7%, bet 2021. gadā – 1.8% (2019. gada rādītājs salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2018. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm samazināts par 0.1 procentu punktu; sk. 18. att.). Šāda virzība atspoguļo SPCI enerģijas cenu inflācijas krasu sarukumu salīdzinājumā ar pašreizējo augsto līmeni 2019. gada gaitā, izzūdot iepriekš vēroto straujo naftas cenu kāpumu ietekmei. Turpretī paredzams, ka SPCI inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, palielināsies atbilstoši gaidāmajam pozitīvās ražošanas apjoma starpības pieaugumam un arvien ierobežotākas darbaspēka pieejamības apstākļiem darba tirgū. Gaidāms, ka SPCI inflācija, neietverot enerģijas un pārtikas cenas, palielināsies no 1.4% 2019. gadā līdz 1.6% 2020. gadā un līdz 1.8% 2021. gadā.

18. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2018. gada 13. decembrī publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī (faktiskie dati) un stāvoklim 2021. gada 4. ceturksnī (aplēses). Diapazonus, ko izmanto, lai atainotu iespēju aplēses, veido, izmantojot faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirības. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas pieejams ECB interneta vietnē.

5. Nauda un kredītu atlikumi

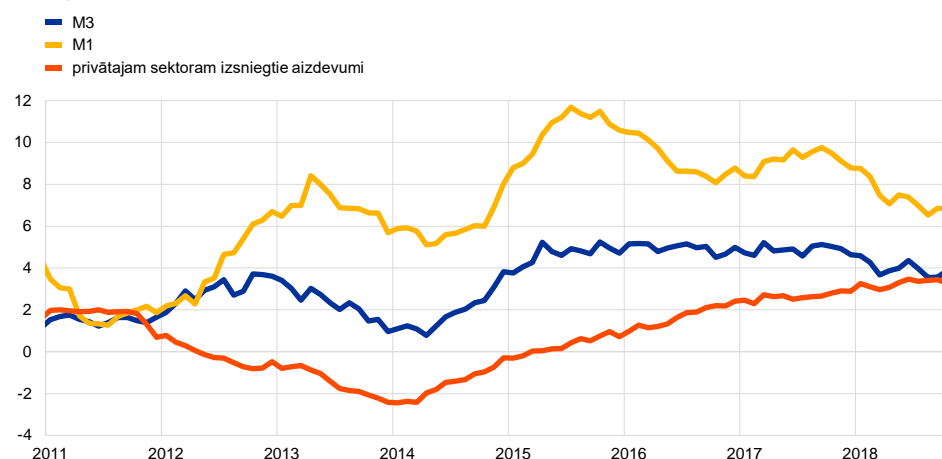
Tā kā aktīvu mēneša iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros tika samazinātas, 2018. gada oktobrī plašās naudas kāpums palielinājās, plašāk izmantojot pašu nodrošinātus naudas piedāvājuma kāpināšanas avotus. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums turpināja augt un vēl arvien bija plašās naudas pieauguma virzītājfaktors, lai gan bija dažas pazīmes, kas liecināja par galvenokārt nefinanšu sabiedrībām (NFS) izsniegto aizdevumu atlikuma samazināšanos. Vienlaikus banku finansēšanas un kredītu nosacījumi saglabājās ļoti labvēlīgi. Turklāt NFS parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms joprojām samērā labvēlīgo obligāciju tirgus apstākļu ietekmē 2018. gada 3. ceturksnī būtiski palielinājās.

Plašās naudas pieauguma temps oktobrī palielinājās, tomēr nerasniedzot līdz 2017. gada beigām novēroto līmeni. M3 gada kāpuma temps 2018. gada oktobrī pieauga līdz 3.9% (septembrī – 3.5%; sk.19. att.). Šāda dinamika daļēji atspoguļoja apjomīgu mēneša plūsmu un bāzes efektu. Kopš 2017. gada beigām M3 kāpuma temps samazinājies, jo neto aktīvu iegāžu apjoma sarukums no 80 mljrd. euro līdz 60 mljrd. euro 2017. gada aprīlī, 30 mljrd. euro 2018. gada janvārī un 15 mljrd. euro 2018. gada oktobrī liecināja par pozitīvas ietekmes uz M3 pieaugumu samazināšanos.² Šaurās naudas rādītājs M1, kas ietver vislikvidākās M3 sastāvdaļas, joprojām būtiski veicināja plašās naudas kāpumu un oktobrī saglabājās stabils (6.8%). Naudas pieaugumu joprojām labvēlīgi ietekmēja stabila tautsaimniecības izaugsme un vislikvidāko instrumentu turēšanas mazās izvēles izmaksas ļoti zemu procentu likmju apstākļos.

19. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

² Sk., piemēram, ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu *The transmission of the ECB's recent non-standard monetary policy measures* ("ECB neseno nestandarta monetārās politikas pasākumu transmisija").

Noguldījumi uz nakti joprojām bija galvenais M3 pieauguma virzītājfaktors.

Noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps oktobrī joprojām bija 7.3%, atspoguļojot mājsaimniecību noguldījumu uz nakti atlikuma stabilo pieaugumu, savukārt NFS noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps samazinājās. Skaidrā nauda apgrozībā pastāvīgi palielinājās, un nekas neliecināja par tendenci ļoti zemu vai negatīvu procentu likmju dēļ noguldījumus lielā apjomā aizstāt ar skaidro naudu. Lai gan kopš 2017. gada beigām bija vērojama īstermiņa termiņnoguldījumu un noguldījumu uz nakti procentu likmju starpības stabilizēšanās, īstermiņa noguldījumu (neietverot noguldījumus uz nakti, t.i., M2 – M1) atlikumam joprojām bija negatīva ietekme uz M3 kāpumu. Neliela M3 sastāvdaļa – tirgojamie finanšu instrumenti (t.i., M3 – M2) – arī negatīvi ietekmēja M3 pieaugumu, ņemot vērā pašreizējo zemo atlīdzību par šiem instrumentiem.

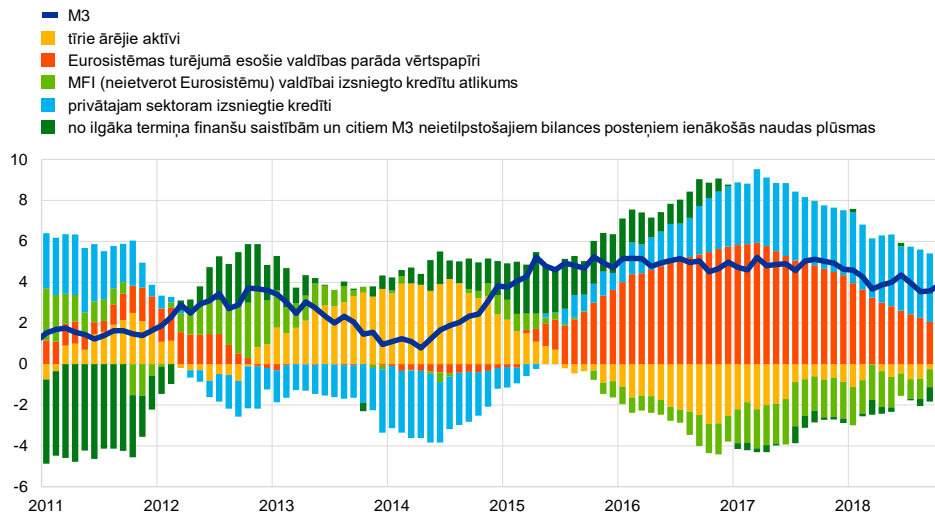
Privātajam sektoram izsniegtie kredīti ir plašās naudas pieauguma

virzītājfaktors (sk. 20. att.). No M3 sastāvdaļu viedokļa saistībā ar minēto AIP ietvaros katru mēnesi veikto neto iegāžu apjoma sarukumu Eurosistēmas turējumā esošo valdības vērtspapīru pozitīvā ietekme uz M3 kāpumu turpināja samazināties (sk. stabiņu sarkanās daļas 20. att.). To galvenokārt kompensējis kopš 2017. gada beigām vērojamais mērenais privātajam sektoram izsniegto kredītu devuma pieaugums (sk. stabiņu zilās daļas 20. att.). Tādējādi iezīmējas pastāvīga tendence plašāk izmantot pašu nodrošinātus naudas piedāvājuma kāpināšanas avotus, privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikumam pārsniedzot Eurosistēmas veikto valdības parāda vērtspapīru iegāžu apjomu, kas oktobrī veidoja M3 pieauguma lielāko daļu. Turpretī euro zonas monetāro finanšu iestāžu (MFI; neietverot Eurosistēmu) pārdoto valdības obligāciju apjoms palēnināja M3 kāpumu (sk. stabiņu gaiši zaļās daļas 20. att.). Visbeidzot, pirmo reizi kopš 2015. gada jūnija tīro ārējo aktīvu devums (sk. stabiņu dzeltenās daļas 20. att.), kas atspoguļo arī investoru izvēli par labu euro zonas aktīviem, oktobrī kļuva pozitīvs.

20. attēls

M3 un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

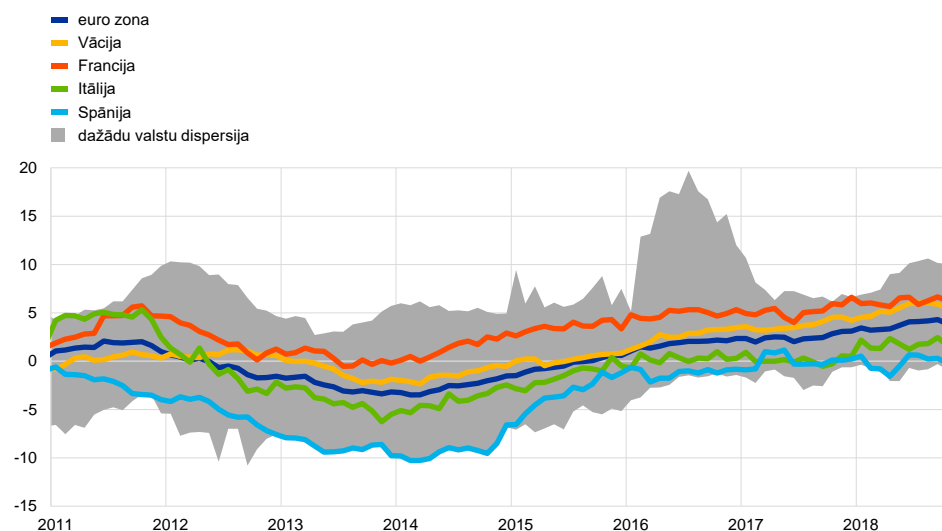
Piezīmes. Privātā sektora kreditēšana ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāda tā ietver arī Eurosistēmas "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros veiktās ne-MFI parāda vērtspapīru iegādes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

Kopš 2014. gada sākuma vērojams privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma pieaugums oktobrī apsīka. Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps (korģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei) oktobrī nedaudz saruka (līdz 3.3%; septembrī – 3.4%; sk.19. att.). Sektoru dalījumā NFS saņemto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī samazinājās līdz 3.9% (septembrī – 4.3%). Tas atbilda rādītāja vēsturiskajai dinamikai, ar laiku nobīdi atspoguļojot ekonomiskās aktivitātes svārstības, un dažādās valstīs bija vērojamas atšķirības (sk. 21. att.). Neraugoties uz būtiskām atšķirībām dažādās valstīs, mājāsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī nemainījās (3.2%; sk. 22. att.). Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma pieaugumu veicina ļoti labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, stabils uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu pieaugums, darba tirgus apstākļu uzlabošanās, mājokļu tirgu nostiprināšanās un ieguldījumu mājokļos un privātā patēriņa kāpums. Turklāt bankas panākušas progresu bilanču konsolidēšanā, peļņit spējas uzlabošanā un ienākumus nenesošu kredītu atlikuma samazināšanā, lai gan dažās valstīs saglabājies augsts šādu kredītu atlikuma līmenis.

21. attēls

MFI aizdevumi NFS atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %)

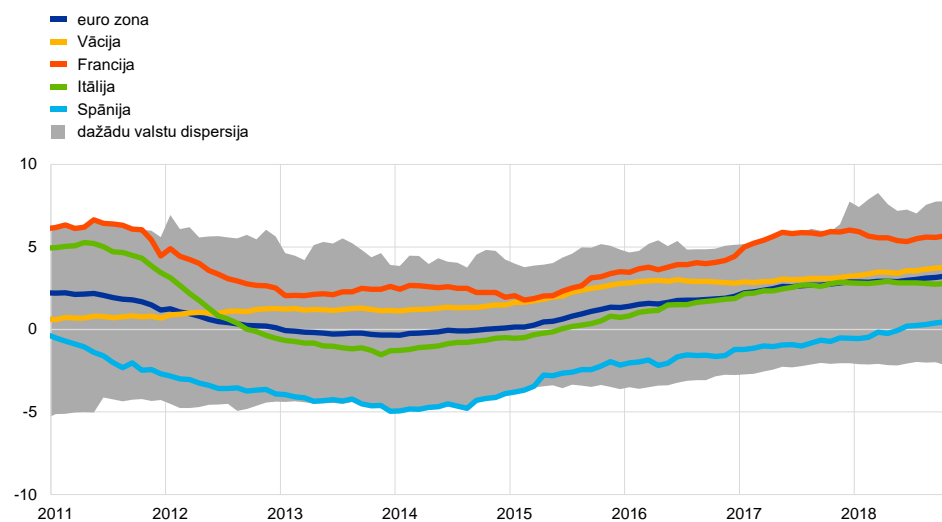
Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

22. attēls

MFI aizdevumi māsaimniecībām atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumiem. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

Banku finansējuma nosacījumi kļuva nedaudz stingrāki, taču joprojām bija labvēlīgi.

Euro zonas kopējās banku parāda finansējuma izmaksas oktobrī nedaudz palielinājās, tādējādi turpinot kopš 2018. gada sākuma vērojamo tendenci (sk. 23. att.). Tā atspoguļoja banku obligāciju peļņas likmju kāpumu – augot politiskajai nenoteiktībai, valstīs vērojamas arī lielākas šo likmju atšķirības. Vienlaikus noguldījumu izmaksas kopumā saglabājušās nemainīgas. Finansēšanas

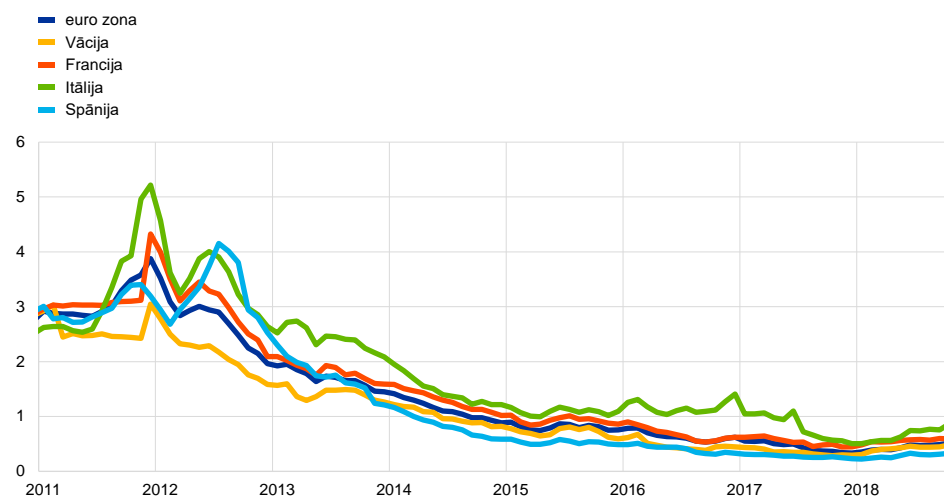

izmaksu kāpuma (emitējot parāda vērtspapīrus) ietekme uz kopējām banku finansējuma izmaksām kopumā bijusi diezgan ierobežota, un to noteica šā finansējuma veida nelielais īpatsvars banku finansēšanas struktūrās. Tāpēc banku finansējuma nosacījumi kopumā joprojām bija labvēlīgi, atspoguļojot ECB stimulējošās monetārās politikas nostāju un banku bilanču nostiprināšanos.

23. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

Avoti: Avoti: ECB, *Markit Iboxx* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteikto termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

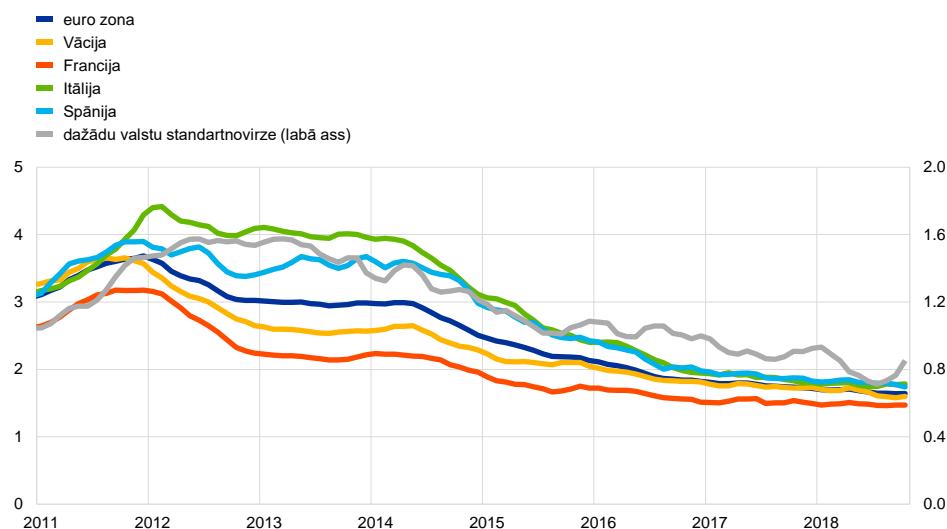
NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmes joprojām bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim.

NFS izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes (sk. 24. att.) oktobrī pamatā saglabājās stabilas (1.64%), atrodoties tuvu 2018. gada maijā novērotajam vēsturiski zemākajam līmenim (1.62%). Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes (sk. 25. att.) kopumā nemainījās (1.80%), tikai nedaudz pārsniedzot 2016. gada decembrī novēroto vēsturiski zemāko līmeni (1.78%). Pavisam neliela apjoma aizdevumu (līdz 0.25 milj. euro, kas tiek izsniegti maziem uzņēmumiem) un liela apjoma aizdevumu (lielāku par 1 milj. euro, kas tiek izsniegti lieliem uzņēmumiem) procentu likmju starpība 2018. gada oktobrī turpināja samazināties. Turklāt NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada maija līdz 2018. gada oktobrim saruka attiecīgi aptuveni par 130 bāzes punktiem un 110 bāzes punktiem. Euro zonas valstīs, kuras visvairāk skāra finanšu krīze, bija vērojama īpaši spēcīga banku aizdevumu procentu likmju samazināšana aizdevumiem NFS. Tāpēc kopš ECB apstiprinātā kredītu nosacījumu stingrības mazināšanās pasākumu kopuma izziņošanas 2014. gada jūnijā monetārās politikas transmisija kopumā tika atjaunota un dažādās valstīs un dažāda lieluma uzņēmumos kļuva vienmērīgāka.

24. attēls

NFS izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

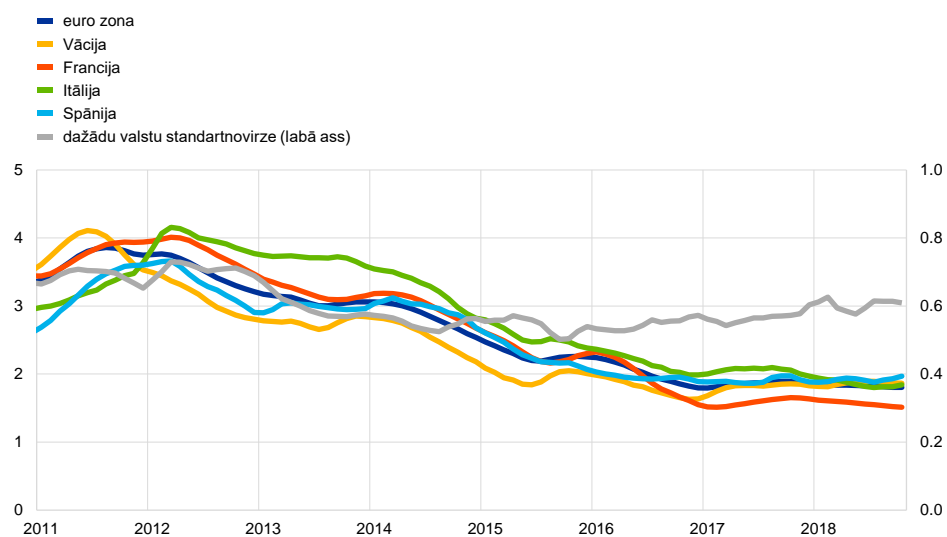
Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

25. attēls

Mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada oktobrī.

Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2018. gada 3. ceturksnī turpinājusi palielināties. Šī tendence, kas aptvēra plašu

instrumentu klāstu, atspoguļo banku veiktās kredītešanas dinamikas turpmāku uzlabošanos, ko veicina arī ilgstošā mazāk stingru banku kredītu nosacījumu piemērošana un attiecīgo banku aizdevumu izmaksu sarukums. Kopumā kopš

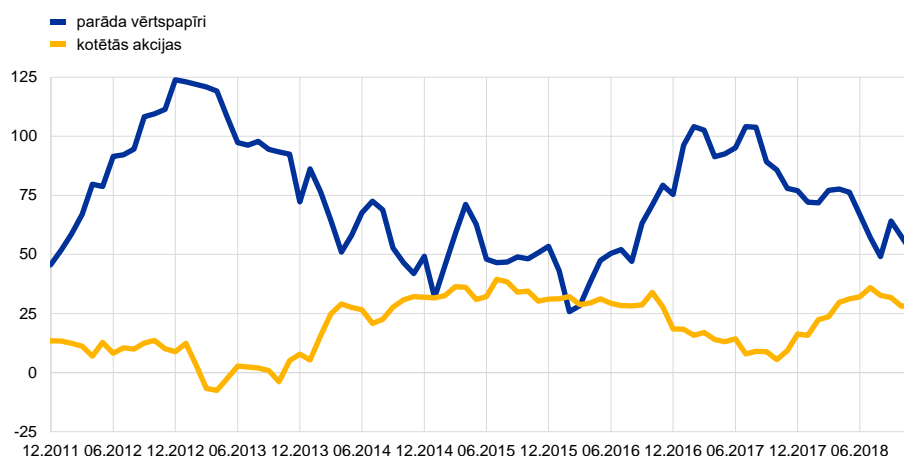
2014. gada sākuma novēroto NFS ārējā finansējuma atjaunošanos pozitīvi ietekmējuši īstenotie monetārās politikas pasākumi, uzlabojot aizņēmšanās nosacījumus un ar uzņēmumu apvienošanās un pārņemšanas darījumu skaita palielināšanos saistītās finansējuma prasības. Vienlaikus NFS lielā nesadalītā peļņa mazinājusi ārējā finansējuma nepieciešamību.

NFS parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2018. gada 3. ceturksnī būtiski palielinājās. To pozitīvi ietekmēja joprojām samērā labvēlīgie obligāciju tirgus apstākļi. Emisijas aktivitāte, kas ceturkšņa pirmajos divos mēnešos faktiski nemainījās, septembrī palielinājās. Gada plūsmu izteiksmē (sk. 26. att.) parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms septembrī palielinājās no divu gadu zemākā līmeņa augustā, savukārt kotēto akciju neto emisijas apjoms stabilizējās aptuveni 2015. gadā un 2016. gadā novērotajā augstajā līmenī. Tirgus dati rāda, ka parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2018. gada oktobrī un novembrī samazinājās. Kotēto akciju neto emisijas aktivitāte 2018. gada 3. ceturksnī bija mazliet negatīva, un to, iespējams, noteica kapitāla vērtspapīru finansējuma izmaksu pieaugums.

26. attēls

Euro zonas NFS parāda vērtspapīru un kotēto akciju neto emisija

(gada plūsmas; mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīmes. Mēneša rādītāji balstās uz 12 mēnešu periodu. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada septembrī.

NFS finansējuma izmaksas nedaudz palielinājās un stabilizējās tuvu gada sākumā reģistrētajam līmenim. NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas, kas ietver banku veikto kreditēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, oktobrī bija 4.7%, un salīdzinājumā ar septembri tās bija tikai nedaudz augstākas. Tiek lēsts, ka novembrī finansējuma izmaksas faktiski saglabājušās nemainīgas. Ārējā finansējuma kārtējās izmaksas aptuveni par 48 bāzes punktiem pārsniedz 2016. gada augustā novēroto vēsturiski zemāko līmeni, un tāpēc tās joprojām ir būtiski zemākas par līmeni, kāds bija vērojams 2014. gada vidū, kad sāka veidoties ar "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" ieviešanu saistītās tirgus gaidas.

6. Fiskālās norises

Paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts 2018. gadā būtiski samazinājies, bet nākamgad nedaudz pieaugs. Kritumu 2018. gadā galvenokārt noteica labvēlīgi cikliskie nosacījumi un procentu maksājumu sarukums. Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2018. gadā bijusi kopumā neitrāla, 2019. gadā un 2020. gadā tās stingrība mazināsies, bet 2021. gadā nostāja atkal kļūs kopumā neitrāla. Tomēr šīs euro zonas kopējās fiskālās nostājas svārstības slēpj būtiskas atšķirības dažādās valstīs. Piemēram, 2018. gadā nozīmīgs neparedzēto ieņēmumu apjoms dažās valstīs kopumā kompensējis prociklisko fiskālās nostājas stingrības mazināšanos mazāk pasargātajās valstīs. Turpretī papildu konsolidācijas pasākumi īpaši labvēlīgi ietekmētu valstis ar augstu parāda līmeni, lai nodrošinātu to valsts parāda rādītāja stabilu sarukumu.

Paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts 2018. gadā būtiski samazinājies, tomēr 2019. gadā tas nedaudz pieaugs. Saskaņā ar **Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm**³ gaidāms, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīta rādītājs saruks no 1.0% no IKP 2017. gadā⁴ līdz 0.6% no IKP 2021. gadā, rādītājam īslaicīgi pasliktinoties 2019. gadā. Fiskālās perspektīvas kopējo uzlabošanos galvenokārt nosaka mazāki procentu maksājumi un labvēlīgas cikliskās norises. Uzlabojumu daļēji vājina mazāka cikliski koriģētā sākotnējā budžeta bilance, sākot ar 2019. gadu (sk. 27. att.).

Euro zonas valstu valdības budžeta deficīta perspektīva nākamajiem diviem gadiem salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2018. gada septembra iespēju aplēsēm pasliktinājusies. Augstāku deficītu daļēji nosaka būtiska prognozētās budžeta bilances pasliktināšanās Itālijā, ko izraisa budžeta plāna projektā paredzētā fiskālā ekspansija, pārkāpjot Stabilitātes un izaugsmes paktā (SIP) noteiktās saistības. Euro zonas līmenī šī pasliktināšanās atspoguļojas kā nedaudz lielāki sākotnējie izdevumi un mazāks cikliskais komponents.

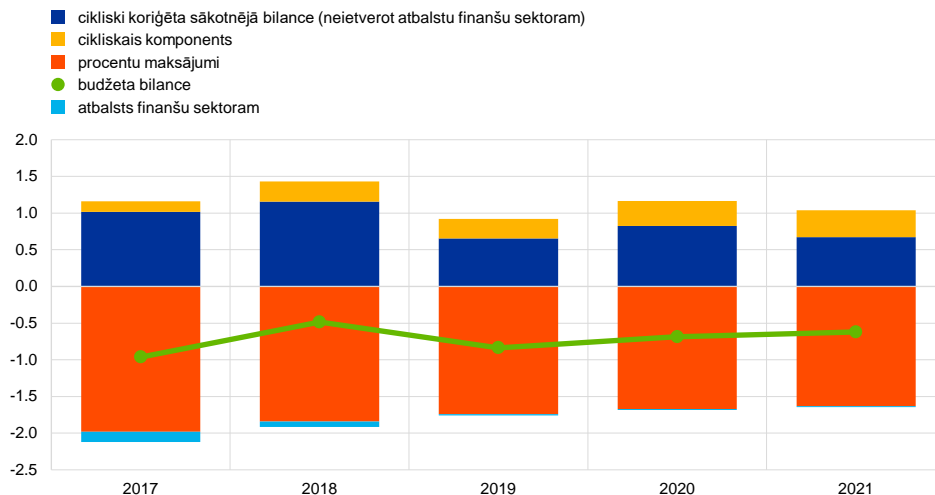
³ Sk. "Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", ECB, 2018.

⁴ Tā kā prognozēs parasti ņemtas vērā jaunākās datu korekcijas, varētu būt atšķirības salīdzinājumā ar jaunākajiem apstiprinātajiem Eurostat datiem.

27. attēls

Budžeta bilance un tās sastāvdaļas

(% no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīmes. Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2018. gadā bijusi kopumā neitrāla, 2019. gadā tās stingrība mazināsies, bet 2021. gadā tā atkal pakāpeniski kļūs neitrāla.⁵ Šādu attīstību ietekmē izvēles pasākumi, kuri, kā prognozēts, gan 2018. gadā, gan nākamajos divos gados būs ekspansīvi. Tomēr gaidāms, ka 2018. gadā to ar uzviju kompensēs lielie papildu ieņēmumi, ko nodrošināja teicama nodokļu iekasēšana dažās valstīs.

Paredzams, ka euro zonas kopējā valsts parāda attiecība pret IKP turpinās samazināties. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka euro zonas kopējā valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 86.8% no IKP 2017. gadā⁶ līdz 79.0% no IKP 2021. gadā. Prognozēto valdības parāda sarukumu veicina gan procentu likmju un izaugsmes tempa negatīvā starpība, gan sākotnējā budžeta pārpalikums (sk. 28. att.). Gaidāms, ka deficīta-parāda korekcijas vājinās atsevišķas ietekmes. Iespēju aplēšu periodā parāda rādītājam visās euro zonas valstīs būtu jāsamazinās vai kopumā jāstabilizējas, tomēr dažās euro zonas valstīs tas joprojām būtiski pārsniegs atsauces vērtību (60% no IKP). Salīdzinājumā ar 2018. gada septembra iespēju aplēsēm gaidāms, ka euro zonas kopējās parāda attiecības pret IKP sarukums būs nedaudz mazāks, un to nosaka vājāka sākotnējā budžeta pārpalikuma dinamika.

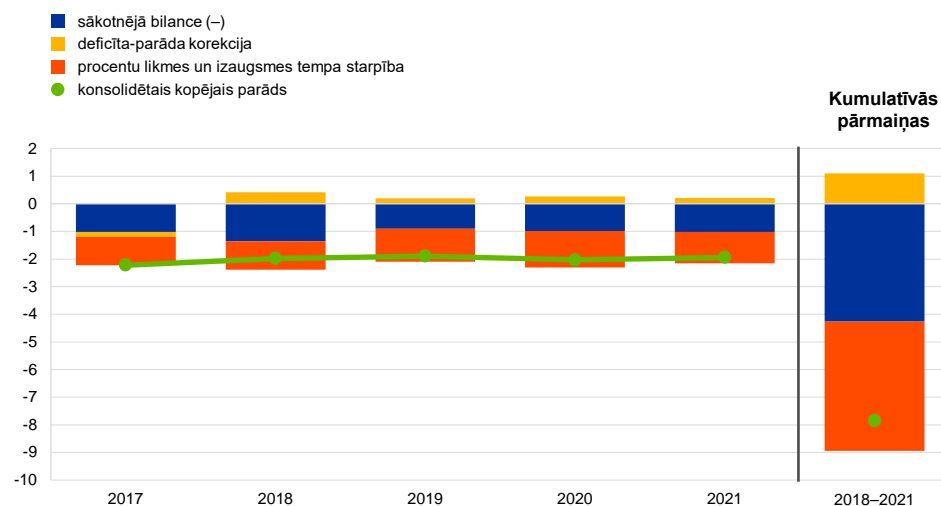
⁵ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automatiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. To mēra kā cikliski koriģētas sākotnējās budžeta bilances pārmaiņas, t.i., no cikliski koriģētās sākotnējās budžeta bilances atskaitot valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas jēdzienu sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* "Euro zonas fiskālās politikas nostāja".

⁶ Tā kā prognozēs parasti ņemtas vērā jaunākās datu korekcijas, varētu būt atšķirības salīdzinājumā ar jaunākajiem apstiprinātajiem Eurostat datiem.

28. attēls

Valsts parāda pārmaiņas noteicošie faktori

(procentu punktos no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2018. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīmes. Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Valstīm jāturpina veikt fiskālos pasākumus, nodrošinot pilnīgu atbilstību SIP.

Īpaši valstīs ar augstu parāda līmeni svarīgi turpmāki konsolidācijas pasākumi, lai nodrošinātu valsts parāda rādītāja stabilu sarukumu, jo augstais parāda līmenis tās padara neaizsargātas nākotnē jebkādā ekonomiskās lejupslīdes gadījumā vai tad, ja atjaunotos finanšu tirgus nestabilitāte. Ņemot vērā minēto, bažas izraisa tas, ka atbilstība SIP ir visvājākā tieši valstīs, kuras vismazāk aizsargātas pret šokiem. Saskaņā ar Eiropas Komisijas aplēsēm vairākums valstu, kas vēl nav sasniegušas stabilas budžeta pozīcijas, 2018. gadā nav izpildījušas savas SIP noteiktās saistības, un pastāv risks, ka tas pats notiks arī 2019. gadā.⁷ Īpaši satraucoši ir tas, ka lielākā novirze no saistībām vērojama Itālijā, valstī ar būtiski augstu parāda rādītāju.

⁷ Vairāk par budžeta plāna projektu sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "2019. gada budžeta plānu projektu novērtējums 2019. gadam".

Ielikumi

1. Jauno tirgus ekonomikas valstu ievainojamība: salīdzinājums ar iepriekšējo krīžu norisēm

Sagatavoja Līvija Čitu (*Livia Chițu*) un Dominiks Kvints (*Dominic Quint*)

Šajā ielikumā novērtēta jauno tirgus ekonomikas valstu (JTEV) ievainojamība, balstoties uz dažās JTEV kopš aprīļa novērotajām finanšu tirgus svārstībām. Īpaši vērtēta šo valstu noturība pret ārējiem satricinājumiem salīdzinājumā ar iepriekšējām krīzes situācijām.

Kopš aprīļa daudzās JTEV novēroti finanšu tirgus svārstību periodi, gaidot straujāku ASV monetārās politikas stingrības kāpumu spēcīgāka ASV dolāra apstākļos, palielinoties arī ar augošo globālās tirdzniecības spriedzi saistītajai nenoteiktībai. Pagaidām akūta stresa situācijas novērotas tikai Argentīnā un Turcijā, bet vairākumā JTEV finanšu nosacījumi gada gaitā kļuvuši stingrāki. Finansējuma plūsmu dati liecina, ka globālie investori jau kopš aprīļa samazina ieguldījumus JTEV. Vienlaikus JTEV akciju tirgi strauji sarukuši, samazinot 2017. gada guvumus, un JTEV valdību obligāciju procentu likmju starpības ir palielinājušas. Taču starp JTEV pastāv būtisks neviendabīgums, un līdz šim, šķiet, investoru attieksme pret tām bijusi atšķirīga atkarībā no pamatnosacījumiem.

Šīs norises radījušas bažas par JTEV turpmāko perspektīvu un jautājumus saistībā ar to, vai šīs valstis atkal varētu nonākt krīzes situācijā, kāda, piemēram, izveidojās Āzijā 20. gs. 90. gadu beigās. Āzijas krīze, kuru izraisīja Taizemes bāta vērtības kritums 1997. gada jūlijā, lika pārvērtēt riskus un strauji izplatījās dažās citās Āzijas valstīs. Tajās pēkšņi beidzās kapitāla ieplūdes un sākās spēcīga recesija, izgaismojot plaši izplatītās maksājumu bilances problēmas vāja finanšu sektora apstākļos. Lai gan Āzijas krīzes cēloņi bija dažādi, daudzu krīzē cietušo valstu kopīgā iezīme bija paļaušanās uz ārējiem īstermiņa aizdevumiem ārvalstu valūtā situācijā, kad valūtas kurss ir fiksēts un finanšu sektors ir viegli ievainojams. Vēsturiskā skatījumā JTEV krīzes parasti pavadīja ASV dolāra vērtības kāpuma periodi, kuru dēļ veidojās liela nenodrošināta valūtas neatbilstība starp valstu ASV dolāros izteiktajiem aktīviem un saistībām (sk. A att.).⁸ Pašreizējā situācija, kad ASV monetārā politika turpina normalizēties un ASV dolāra vērtība kāpj, pastiprinājusi bažas par to, ka līdzīga ievainojamība varētu JTEV izraisīt atkārtotas maksājumu bilances problēmas.

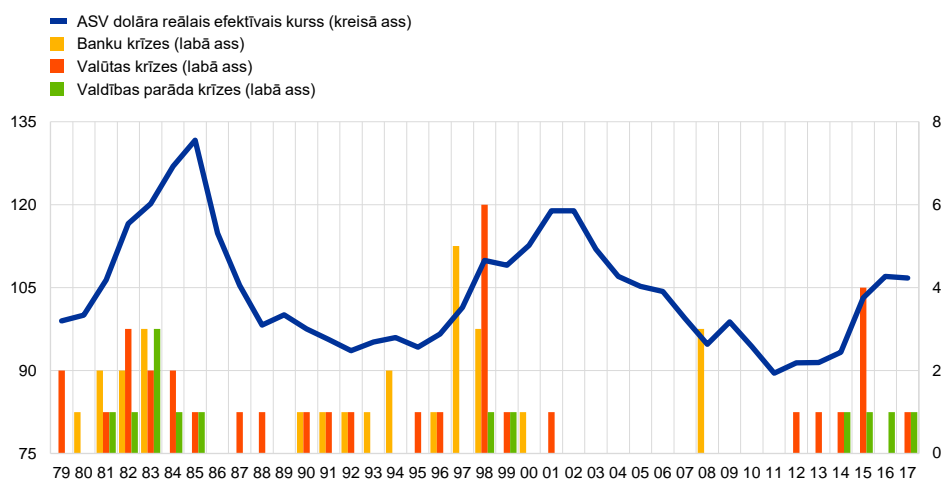
⁸ Padziļinātu diskusiju par "iedzimto grēku", t.i., valstu nespēju aizņemties ārvalstīs savā nacionālajā valūtā, sk. pētījumā Eichengreen, B., Hausmann, R., Panizza, U. *Original Sin: The Pain, the Mystery and the Road to Redemption*, kas sagatavots *Inter-American Development Bank* konferencē par tēmu "Currency and Maturity Matchmaking: Redeeming Debt from Original Sin", Vašingtona D.C., 2002. g. novembris; Eichengreen, B., Hausmann, R., Panizza, U. *Currency Mismatches, Debt Intolerance and the Original Sin: Why They Are Not the Same and Why it Matters*, kas publicēts Edwards, S. (ed.), *Capital Controls and Capital Flows in Emerging Economies: Policies, Practices and Consequences*, National Bureau of Economic Research, University of Chicago Press, 2007, pp. 121–170.

JTEV potenciālie riski ir svarīgi globālajai perspektīvai. Salīdzinājumā ar laiku pirms 20 gadiem JTEV loma pasaules tautsaimniecībā kopumā kļuvusi daudz nozīmīgāka. Šīs valstis nodrošina vairāk nekā pusi no pasaules IKP (pirkspējas paritātes izteiksmē) un kapitāla bruto plūsmām. Tāpēc norises šajās valstīs varētu būtiski ietekmēt citas valstis pa daudzveidīgiem, t.sk. tirdzniecības, finanšu un konfidences, kanāliem.

A attēls

ASV dolāra nozīme JTEV

(kreisā ass: indekss, 1980 = 100; labā ass: krīžu skaits)

Avoti. Laeven and Valencia (2012), Standard & Poor's, Bloomberg, Haver Analytics un ECB speciālistu aprēķini.

Salīdzinājumā ar laiku pirms 20 gadiem daudzas JTEV ir samazinājušas savu ārējo ievainojamību un uzlabojušas īstenojamās politikas ietvarus. Vairākās JTEV tekošā konta pozīcijas ir uzlabojušas, un dažās pat izveidojies tekošā konta pārpalikums. Vairākas naftas eksportētājvalstis guvušas labumu konkrēti no naftas cenu kāpuma 21. gs. sākumā. Tomēr kopš globālās finanšu krīzes tekošā konta pozīcijas atkal nedaudz paaugstinājušās, un dažās valstīs joprojām ir budžeta deficīts (sk. B att.). Attīstījušies arī politikas ietvari. Liela daļa JTEV apstiprinājušas monetārās politikas ietvarus ar inflācijas mērķa noteikšanu, kas var palīdzēt inflācijas gaidu un ekonomiskās attīstības ciklu stabilizēšanā. Vairākumā JTEV tagad noteikts arī elastīgāks valūtas kursa režīms. Turklāt daudzas JTEV pēc Āzijas krīzes uzkrāja rezerves un turpina to darīt arī tagad pēc globālās finanšu krīzes. SVF riska svērto rezervju pietiekamības rādītājs, ar kuru novērtē rezerves, izmantojot ne tikai tradicionālos importa un īstermiņa ārējā parāda kritērijus, bet arī plašās naudas rādītāju, lai varētu ņemt vērā arī kapitāla aizplūdes risku, liecina, ka, iespējams, daudzas JTEV ir labākā situācijā, lai pārvarētu pēkšņa kapitāla plūsmu pārrāvuma vai aizplūdes šoku (sk. C att.).⁹ Tomēr vairāku valstu rezerves joprojām ir mazākas par ieteikto pietiekamo obligāto rezervju līmeni.

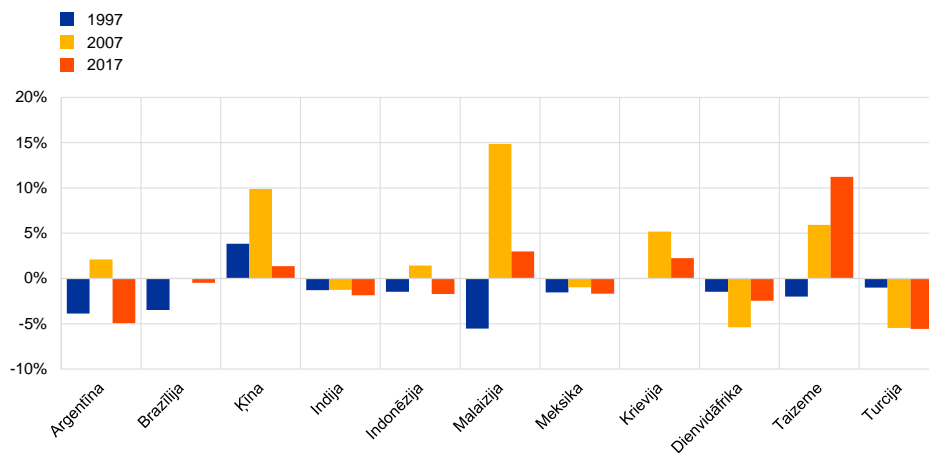
⁹ Tomēr nevajadzētu aizmirst par rezervju veidošanas izmaksām. Tradicionāli tās saistītas ar rezervju turēšanas sterilizācijas (vai iespēju) izmaksām un pasaules tautsaimniecības izmaksām saistībā ar globālās nesabalansētības pastiprināšanos, bet kā empīrisks pierādījums šī rezervju veidošana var arī radīt inflāciju morālā kaitējuma un stimulu ietekmes dēļ; sk. Chiū, L. *Reserve accumulation, inflation and moral hazard: Evidence from a natural experiment*, ECB Working Paper Series, No 1880, February 2016.

B attēls

Tekošā konta bilance

(% no IKP)

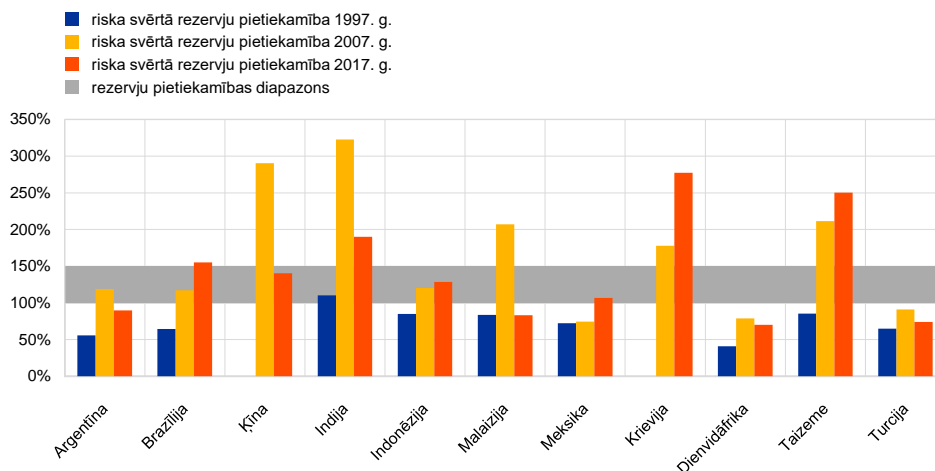

Avoti: SVF un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gadā.

C attēls

Rezervju pietiekamība

(%)

Avoti: SVF un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīmes. Rezervju pietiekamību aprēķina, pamatojoties uz SVF riska svērtu metodoloģiju, t.i., kā eksporta (lai ietvertu potenciālos rezervju zaudējumus sakarā ar ārējā pieprasījuma sarukumu vai tirdzniecības nosacījumu šoku), īstermiņa un ilgtermiņa parāda (kā procentu maksājumu un pārfinansēšanas riska rādītāja) un plašās naudas (kā kapitāla aizplūdes mēroga rādītāja) funkciju. Šajā rādītājā ņemts vērā valūtas kursa režīms un kapitāla konta atvērība. Rādītājs starp 100% un 150% liecina par rezervju pietiekamību. Īstermiņa parāda dati, vērtējot pēc atlikušā termiņa, nav pieejami, tāpēc 1979. gada dati par Brazīliju, Indonēziju, Meksiku, Turciju un Malaiziju faktiski sniegti attiecīgi par 2001., 2001., 2001., 1999. un 2001. g.

Lai gan vairākums JTEV kopš 20. gs. 90. gadu beigām samazinājis atkarību no finansējuma ārvalstu valūtās, šo valstu ASV dolāros izteiktās saistības kopš Lielās recesijas ir augušas. JTEV parāds ASV dolāros pēdējo 10 gadu laikā ir palielinājies, uzņēmumiem izmantojot labvēlīgos globālos finansēšanas nosacījumus (sk. D att.).¹⁰ Tā kā šīs ir nenodrošinātas pozīcijas, rodas bažas par finanšu

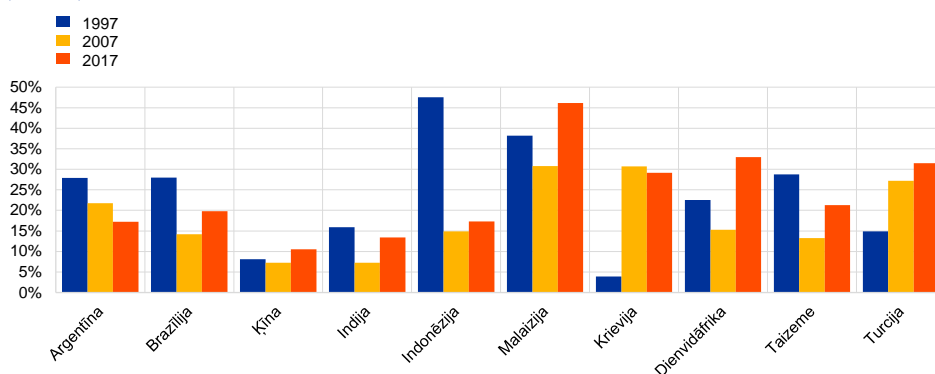
¹⁰ Sk. Bénétrix, A. S., Lane, P. R., Shambaugh, J.C. [International Currency Exposures, Valuation Effects, and the Global Financial Crisis](#), *Journal of International Economics*, vol. 96, Supplement 1, July 2015, pp. S98–S109.

stabilitāti, ja turpināsies ASV dolāra nostiprināšanās. Patiesībā finanšu tirgi jau tagad liecina, ka ASV dolāros izteikto saistību pieaugums jau neilgu laiku arī tiek saistīts ar JTEV finanšu nosacījumu arvien augošo jutīgumu pret ASV finanšu jomas norisēm. 20. gs. 90. gadu beigu stingrākajiem finansēšanas nosacījumiem ASV bija tendence spēcīgi ietekmēt arī JTEV, taču pēc Āzijas krīzes šis jutīgums samazinājās, bet pēdējos gados – atkal pastiprinājās (sk. E att.).

D attēls

Bruto ārējās saistības ASV dolāros

(% no IKP)

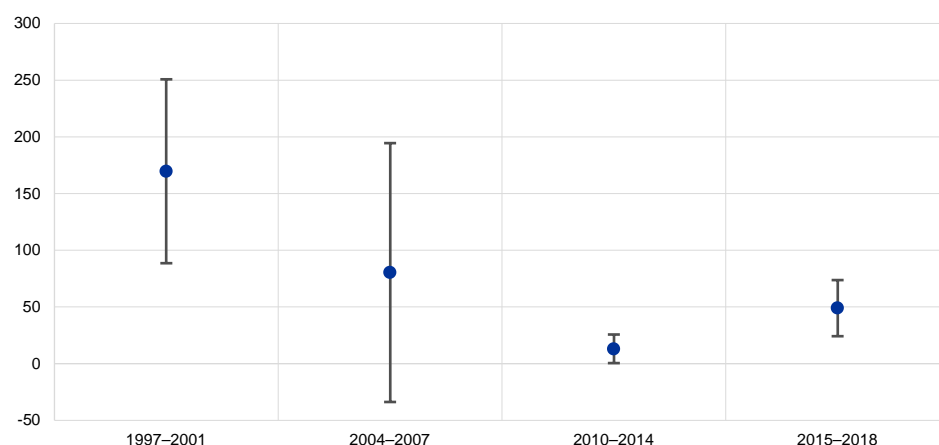

Avoti: *Bénétrix, Lane and Shambaugh (2015)* un ECB speciālistu aprēķini.

E attēls

JTEV valdības obligāciju ienesīguma starpību pārmaiņas saistībā ar stingrākiem finansēšanas nosacījumiem ASV

(bāzes punktos)

Avoti: *Bloomberg, Haver Analytics* un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Pārmaiņas, kas izteiktas bāzes punktos pēc 22 darbadienām ar 95% konfidences intervālu, balstītas uz vietējām prognozēm, izmantojot fiksētas ietekmes paneļa regresiju *JP Morgan Emerging Markets Bond Index (EMBI)* globālo valdības obligāciju procentu likmju starpībām. Par skaidrojošo mainīgo izmantots *Bloomberg US Financial Conditions Index* (ASV finansēšanas nosacījumu indekss). Paneli iekļautas Argentīna, Brazīlija, Ķīna, Meksika, Malaizija, Filipīnas, Krievija, Turcija un Dienvidāfrika. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 31. augustā.

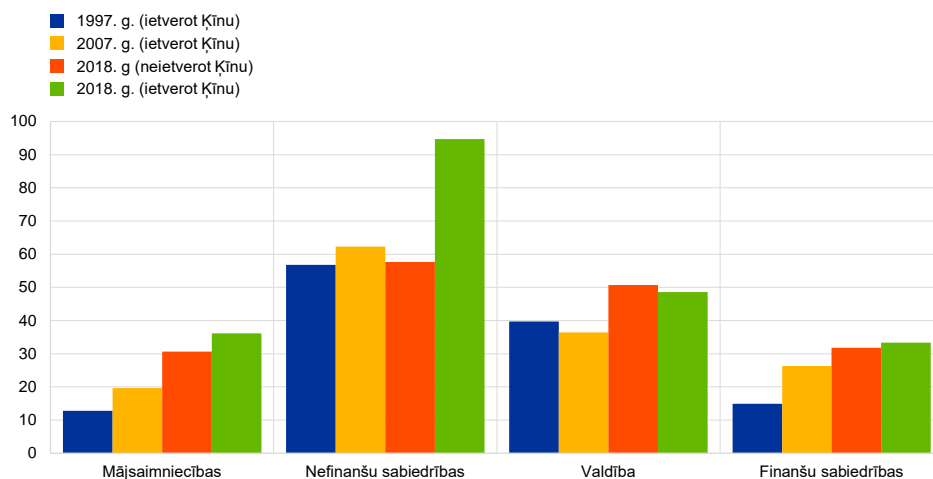
Vienlaikus šķiet, ka dažās JTEV pastiprinājusies iekšējā nelīdzsvarotība – par to liecina augošā obligāciju emisija vietējā valūtā un sarūkošā politikas darbības telpa. Lai gan ārējā ievainojamība varētu būt mazinājusies, cita veida apdraudējumi, iespējams, ir pieauguši, par ko, piemēram, liecina lielāka parāda

vērtspapīru izlaide vietējā valūtā, augošā aizņemto līdzekļu izmantošana privātajā sektorā un fiskālā stāvokļa pasliktināšanās. Salīdzinājumā ar situāciju pirms 20 gadiem parāda un IKP attiecība būtiski palielinājusies. Parāda līmenis īpaši paaugstinājās laikā pēc Globālās recesijas izdevīgu globālās finansēšanas nosacījumu rezultātā. Lielākā pieauguma daļa attiecas uz Ķīnas uzņēmumu sektoru. Kredītu attiecība pret IKP Ķīnā palielinājusies tiktāl, ka var raisīt potenciālas bažas par finanšu stabilitāti.¹¹ Papildus uzņēmumu sektoram JTEV mājsaimniecībās aizņemto līdzekļu izmantošana salīdzinājumā ar 20. gs. 90. gadu vidu palielinājusies trīs reizes (sk. F att.).¹² Turklāt samazinājušās fiskālās un monetārās politikas manevrēšanas iespējas, jo valstīm Lielās recesijas laikā nācās iejaukties, ieviešot fiskālos un monetārās politikas stimulus. Pēc preču cenu sarukuma 2014. gadā preču eksportētājvalstu fiskālā vide būtiski pasliktinājās. Politikas manevru iespējas varētu būt vēl ierobežotākas tajās JTEV, kurām ir lieli un nenodrošināti ārvalstu valūtās izteikti parādi.¹³

F attēls

JTEV parāda līmenis nozaru dalījumā

(% no IKP)

Avoti: *Institute of International Finance* un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Sniegti attiecīgā gada 1. ceturksņa rādītāji. JTEV datu kopa ietver 30 JTEV (EM30), t.sk. Argentīnu, Brazīliju, Čīlu, Ķīnu, Kolumbiju, Čehijas Republiku, Ēģipti, Ganu, Honkongu, Ungāriju, Indiju, Indonēziju, Izraēlu, Keniju, Lībiju, Malaiziju, Meksiku, Nigēriju, Pakistānu, Filipīnas, Poliju, Krieviju, Saūda Arābiju, Singapūru, Dienvidāfriku, Dienvidkoreju, Taizemi, Turciju, Ukrainu un Apvienotos Arābu Emirātus.

Lai novērtētu, vai smaga krīze JTEV mūsdienās ir mazāk iespējama, veikti aprēķini par krīzes varbūtību 2018. gadā, rezultātus salīdzinot ar krīzes varbūtību 1997. gadā. Krīzes varbūtība ietver valsts vispārējo ievainojamību, JTEV

¹¹ Sk., piemēram, Aldasoro, I., Borio, C., Drehmann, M. [Early warning indicators of banking crises: expanding the family](#), *BIS Quarterly Review*, March 2018; un Dieppe, A., Gilhooly, R., Han, J., Korhonen, I., Lodge, D. (eds.). [The transition of China to sustainable growth – implications for the global economy and the euro area](#). *Occasional Paper Series*, No 206, ECB, January 2018.

¹² Dažās valstīs šāds pieaugums daļēji var būt attīstībā esošas finanšu sistēmas atspoguļojums. Šāda attiecība var nebūt problemātiska daudzās attīstītajās valstīs, bet JTEV mēdz būt zemāks parāda izturības sliekšnis. Sk., piemēram, [Fiscal policy, public debt and monetary policy in emerging market economies](#), *BIS Papers*, No 67, October 2012; un Reinhart, C., Rogoff, K., Savastano, M. [Debt Intolerance](#), *Brookings Papers on Economic Activity*, vol. 1, 2003, pp. 1–74.

¹³ Stikāku informāciju un empīriskās liecības, t.sk. Fišera vērtējumu (*Fischer view*) ASV dolārus izmantojošo valstu monetārās politikas īstenošanas optimālajam veidam krīzes laikā sk., piemēram, Čiņu, L. [Was Unofficial Dollarisation/Euroisation an Amplifier of the 'Great Recession' of 2007–2009 in Emerging Economies?](#), *Comparative Economic Studies*, vol. 55, No 2, June 2013, pp. 233–265.

pamatnosacījumus apkopojot vienā dimensijā, kas aptver svarīgākos makrofinansialās ievainojamības faktoros, t.i., tos, kuri palīdz paredzēt smagas sistēmiskas krīzes JTEV un ir saistīti ar tradicionālajiem maksājumu bilances riskiem un iekšzemes finansiālo nesabalansētību. Konkrētāk, kompaktā agrās brīdināšanas modelī (ar mazu faktoru skaitu) izmantoti labākie krīzes prognozēšanas faktori, kādi vien atrodami literatūrā par brīdināšanas modeļiem, t.i., IKP izaugsmes novēlotās vērtības, inflācija, tekošā konta un IKP attiecība, privāto kredītu un IKP attiecība, rezervju un īstermiņa parāda attiecība. Krīzes varbūtību pēc 1 gada nākotnē novērtē ar bināro logita modeli, kur atkarīgais mainīgais ir ļoti smaga krīze (valūtas, sistēmiska banku vai valsts parāda krīze) atbilstoši Lāvena (*Luc Laeven*) un Valensijas (*Fabian Valencia*) definīcijai (2012).¹⁴ Taču agrās brīdināšanas modeļiem piemīt ierobežojumi. Modeļa precizitāte atkarīga no politikas un gaidu pārmaiņu potenciālās atgriezeniskās saites. Turklāt agrās brīdināšanas modeļi ietver rādītājus, kas labi noderēja pagātnes krīžu prognozēšanai; tie nesatur jaunus rādītājus, kas būtu noderīgi nākotnes krīžu prognozēšanā. Viens no šādiem jauniem rādītājiem varētu būt JTEV uzņēmumu sektora aizņemto līdzekļu apjoma rādītājs.

Kopumā modelis liecina, ka, lai gan situācija dažādās valstīs atšķiras, JTEV pamatnosacījumi salīdzinājumā ar 20. gs. 90. gadu vidu pamatā ir uzlabojušies.

Svarīgi, ka JTEV ar stabilākiem pamatnosacījumiem veido būtisku pasaules tautsaimniecības daļu. Empīriskie pierādījumi liek domāt, ka lielākajā daļā JTEV pamatnosacījumi salīdzinājumā ar 1997. gadu ir zināmā mērā uzlabojušies, īpaši valstīs, kuru nozīme pasaules tautsaimniecībā arvien palielinās (sk. G att.). Vispār pamatnosacījumi visvairāk uzlabojās Āzijas JTEV, liecinot, ka ņemtas vērā 1997. gada krīzes mācības.¹⁵ Tomēr modelis norāda uz Argentīnu un Turciju, kurās nesen pieredzēts finanšu tirgus satricinājums, kā valstīm ar lielākām ievainojamības iespējām nekā 1997. gadā. Turklāt Ķīnas piemērs akcentē nepieciešamību piesardzīgi vērtēt modeļa rezultātus. 2018. gadam modelētā krīzes varbūtība ir samērā zema, jo Ķīnai ir mērens tekošā konta pārpalikums, zems inflācijas līmenis, spēcīga izaugsme, liels ārvalstu valūtas rezervju segums un zems ārējā parāda līmenis. Vienlaikus pēdējo 10 gadu laikā Ķīnā pieredzēts straujš aizņemto līdzekļu apjoma kāpums, kas varētu būt nepietiekami atspoguļots modelī.¹⁶

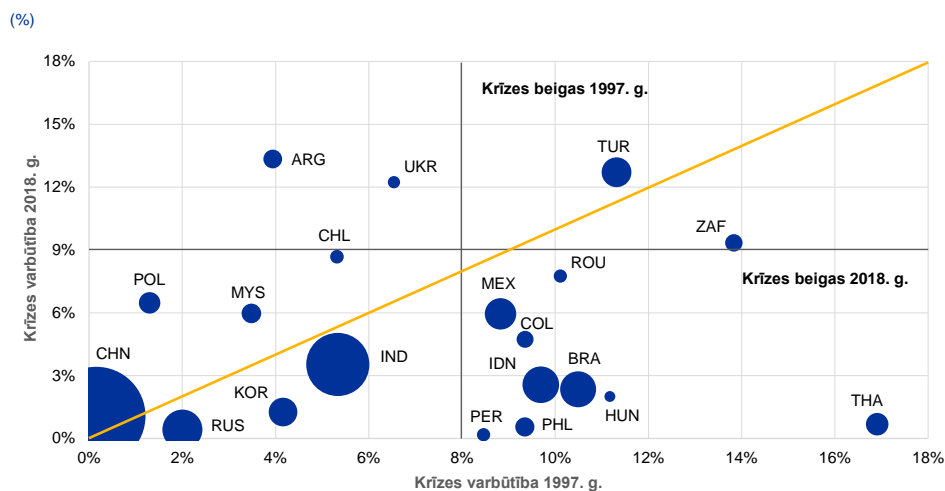
¹⁴ Modelī izmantota samērā liela, gandrīz pusgadsimtu ilga laika perioda izlase, literatūrā plaši lietota krīzes kā atkarīgā mainīgā definīcija (sk. Laeven, L., Valencia, F. [Systemic Banking Crises Database: An Update](#). *IMF Working Papers*, No 12/163, June 2012) un plaša 50 sistēmiski svarīgāko valstu izlase. 2018. gada krīzes varbūtības novērtējums balstīts uz 2017. gada datiem. Pēc krīzes vērojamā novirze novērtēta, neietverot krīzes gadus. Optimālais beigu datums, kas atdala ar logita modeli novērtētās krīzes varbūtības no novērojumiem laikā bez krīzēm iegūts, izmantojot Joudena (*W. J. Youden*) J statistiku. AUROC ar vērtību 0.8163 un standartkļūdu 0.048 ļauj spriest, ka modelim ir prognozēšanas spēja.

¹⁵ Agrās brīdināšanas modelis nenorāda uz krīzes varbūtību Dienvidkorejā un Malaizijā 1997. gadā, un tas, iespējams, apstiprina hipotēzi par neracionālu/daļēju krīzes izplatīšanos toreiz šajās valstīs.

¹⁶ Ķīnā nestabilitāte pastiprinās, jo strauji augošos aizņēmumus papildina finanšu sistēmas arvien lielāka sarežģītība un aizņemto līdzekļu apjoma kāpums. Izvērstāku analīzi sk. Dieppe, A., Gilhooly, R., Han, J., Korhonen, I., Lodge, D. (eds.), op. cit.

G attēls

JTEV krīzes varbūtība: 2018. gada un 1997. gada salīdzinājums

Avots: ECB speciālistu novērtējums.

Piezīmes. Krīzes (valūtas, valsts parāda vai sistēmiskas banku krīzes) varbūtība 2018. gadā un 1997. gadā novērtēta ar bināro logita modeli, kur krīzes atkarīgais mainīgais izteikts atbilstoši Lāviena un Valensijas (2012) definīcijai. Tā kā trūkst vēsturisko datu, lai novērtētu krīzes varbūtību Ķīnā un Dienvidkorejā 1997. gadā, attēls sniedz krīzes varbūtības attiecīgi 1998. gadā un 1999. gadā. Krīzes varbūtība pagātnē attiecībā uz Krieviju, Brazīliju un Turciju novērtēta attiecīgi ar 1998. un 2001. gada datiem atbilstoši gadiem, kad tur notika krīzes. Optimālais krīzes signāla izsludināšanas beigu datums atvasināts no Joudena J statistikas. Iekrāsoto apļu lielums liecina par attiecīgās valsts daļu globālajā IKP pirktspējas paritātes izteiksmē 2017. gadā.

Lai gan kopumā šķiet, ka vairākumā JTEV pamatnosacījumi ir stabilāki un tās ir labākā situācijā, lai izturētu satricinājumus, nekā pirms 20 gadiem, riski saglabājas. Lai gan JTEV ārējās pozīcijas tagad ir uzlabojušās, šķiet, ka iekšzemes riski pieaug, īpaši pēc Globālās recesijas. Dažās JTEV joprojām pastāv maksājumu bilances problēmas, citās var veidoties finansiālā nelīdzsvarotība iekšzemes finanšu sektora pārāk lielā aizņemto līdzekļu apjoma un sašaurināto politikas īstenošanas iespēju dēļ.

2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2018. gada 1. augusts–30. oktobris)

Sagatavojušas Marija Karmena Kastiljo-Lozoja (*Mª Carmen Castillo Lozoya*) un Elvīra Fjoreto (*Elvira Fioretto*)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2018. gada piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2018. gada 1. augusta līdz 18. septembrim un no 2018. gada 19. septembra līdz 30. oktobrim). Visā šajā periodā galveno refinansēšanas operāciju (GRO), aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmes saglabājās nemainīgas (attiecīgi 0.00%, 0.25% un –0.40%). Vienlaikus Eurosistēma turpināja valsts sektora vērtspapīru, nodrošināto obligāciju, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru un uzņēmumu sektora vērtspapīru iegādi aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros ar iegāžu mērķa apjomu vidēji 30 mljrd. euro mēnesī līdz septembra beigām un 15 mljrd. euro mēnesī kopš oktobra.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā neto autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar 2018. gada trešo un ceturto rezervju prasību izpildes periodu) pieauga par 32.3 mljrd. euro (līdz 1 459.8 mljrd. euro). Šo likviditātes vajadzību apjoma palielināšanos lielā mērā noteica neto autonomo faktoru rādītāja pieaugums vidēji par 29.8 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot 1 333.1 mljrd. euro, bet obligāto rezervju prasību apjoms vidēji palielinājās par 2.5 mljrd. euro (līdz 126.7 mljrd. euro).

Neto autonomo faktoru apjoma kāpumu pamatā noteica likviditāti samazinošo faktoru pieaugums, ko daļēji kompensēja likviditāti palielinošo faktoru palielināšanās. No likviditāti samazinošajiem faktoriem nozīmīgākās pārmaiņas skāra valdības noguldījumus un apgrozībā esošās banknotes, šiem faktoriem attiecīgi vidēji pieaugot par 20 mljrd. euro (līdz 259.4 mljrd. euro) un 16.6 mljrd. euro (līdz 1 193.1 mljrd. euro). Šo kāpumu daļēji kompensēja likviditāti palielinošo faktoru, īpaši euro denominēto tīro aktīvu, palielināšanās. Šie aktīvi vidēji pieauga par 8.9 mljrd. euro, sasniedzot 200.1 mljrd. euro. Eurosistēmas saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem euro vidēji saruka par 9.5 mljrd. euro, atspoguļojot vājāku sezonālo tendenci salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu¹⁷ un

¹⁷ Eurosistēmas saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem euro pamatā veido euro denominēti noguldījumi ārpus euro zonas esošo valstu centrālo banku kontos Eurosistēmā. Ceturkšņa beigas un (mazāk) arī mēneša beigas parasti ietekmē šo noguldījumu pieaugums, jo komercbankas pirms bilances pārskata sniegšanas datuma naudas līdzekļus (gan darījumu bez nodrošinājuma, gan darījumu ar nodrošinājumu tirgos) pieņem nelabprātāk. 2018. gada 30. septembrī euro denominētās saistības pret ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem palielinājās līdz 301.7 mljrd. euro (sestajā rezervju prasību izpildes periodā – vidēji 264.7 mljrd. euro). Tas liecināja par vājāku ietekmi salīdzinājumā ar 2018. gada 30. jūnijā vēroto, kad šīs saistības palielinājās līdz 348 mljrd. euro (ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā – vidēji 281.4 mljrd. euro).

tādējādi veicinot (likviditāti palielinošo) euro denominēto tīro aktīvu vidējā apjoma pieaugumu.

Autonomo faktoru svārstīgums dienas robežās salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu kopumā nemainījās. Autonomo faktoru dienas svārstības galvenokārt noteica valdības noguldījumi un euro denominētie tīrie aktīvi, un lielāks svārstīgums bija vērojams 2018. gada septembrī (ceturkšņa beigās), kā arī citu aplūkojamā perioda mēnešu beigu datumos.

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

Saistības – likviditātes vajadzības (vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2018. gada 1. augusts–2018. gada 30. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2018. gada 3. maijs– 2018. gada 31. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 1. augusts– 18. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 19. septembris– 30. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Autonomie likviditātes faktori	2 164.8	(+40.9)	2 150.1	(–17.2)	2 181.9	(+31.7)	2 123.9	(+43.8)
Banknotes apgrozībā	1 193.1	(+16.6)	1 192.2	(+8.6)	1 194.3	(+2.1)	1 176.5	(+22.5)
Valdības noguldījumi	259.4	(+20.0)	239.1	(–24.7)	283.1	(+44.1)	239.4	(+11.9)
Citi autonomie faktori	712.2	(+4.3)	718.9	(–1.1)	704.4	(–14.5)	708.0	(+9.4)
Pieprasījuma noguldījumu konti	1 358.0	(+26.2)	1 348.7	(+42.0)	1 369.0	(+20.3)	1 331.9	(+27.3)
Monetārās politikas instrumenti	779.7	(–0.4)	797.9	(+21.4)	758.5	(–39.4)	780.1	(–20.4)
Obligāto rezervju prasības ¹	126.7	(+2.5)	126.7	(+2.0)	126.7	(–0.0)	124.2	(+0.0)
Noguldījumu iespēja uz nakti	653.0	(–2.9)	671.2	(+19.4)	631.8	(–39.4)	655.9	(–20.4)
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)

Aktīvi – likviditātes piedāvājums (vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2018. gada 1. augusts–2018. gada 30. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2018. gada 3. maijs– 2018. gada 31. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 1. augusts– 18. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 19. septembris– 30. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Autonomie likviditātes faktori	831.9	(+10.9)	837.4	(+15.9)	825.5	(–11.9)	821.0	(–20.6)
Tīrie ārējie aktīvi	631.8	(+1.9)	637.5	(+2.4)	625.2	(–12.3)	629.8	(+1.0)
Euro denominētie tīrie aktīvi	200.1	(+8.9)	199.9	(+13.6)	200.3	(+0.4)	191.2	(–21.6)
Monetārās politikas instrumenti	3 344.1	(+53.0)	3 332.7	(+27.9)	3 357.6	(+24.9)	3 291.1	(+71.3)
Atklātā tirgus operācijas	3 344.0	(+53.0)	3 332.6	(+27.9)	3 357.5	(+24.9)	3 291.0	(+71.3)
Izsoļu operācijas	739.1	(–14.0)	742.9	(–3.3)	734.7	(–8.2)	753.1	(–8.7)
GRO	4.8	(+2.9)	3.0	(+1.0)	6.9	(+3.9)	1.9	(+0.2)
ITRO ar termiņu 3 mēneši	4.6	(–2.8)	5.4	(–1.9)	3.7	(–1.7)	7.4	(–0.3)
ITRMO I operācijas	5.5	(–5.6)	8.9	(–0.6)	1.5	(–7.4)	11.1	(–1.9)
ITRMO II operācijas	724.2	(–8.5)	725.6	(–1.8)	722.6	(–3.0)	732.7	(–6.6)
Tiešo darījumu portfeļi	2 604.9	(+67.0)	2 589.7	(+31.2)	2 622.8	(+33.1)	2 537.9	(+79.9)
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	4.5	(–0.2)	4.5	(–0.0)	4.5	(–0.0)	4.7	(–1.1)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	4.0	(–0.2)	4.0	(–0.1)	4.0	(–0.0)	4.2	(–0.3)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	258.4	(+3.8)	257.2	(+1.8)	259.9	(+2.7)	254.6	(+5.7)
"Vērtspapīru tirgu programma"	74.2	(–9.3)	74.3	(–8.0)	74.0	(–0.3)	83.5	(–1.5)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	27.3	(–0.2)	27.5	(–0.1)	27.1	(–0.4)	27.5	(+1.7)
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	2 067.8	(+63.6)	2 055.7	(+34.3)	2 081.9	(+26.2)	2 004.2	(+61.9)
"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma"	168.7	(+9.5)	166.4	(+3.3)	171.4	(+5.0)	159.3	(+13.5)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.1	(–0.0)	0.1	(+0.0)	0.1	(–0.0)	0.1	(+0.0)

Cita ar likviditāti saistīta informācija (vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2018. gada 1. augusts–2018. gada 30. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2018. gada 3. maijs– 2018. gada 31. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 1. augusts– 18. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 19. septembris– 30. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Kopējās likviditātes vajadzības	1 459.8	(+32.3)	1 439.5	(–31.4)	1 483.4	(+43.9)	1 427.5	(+64.5)
Autonomie faktori ²	1 333.1	(+29.8)	1 312.8	(–33.5)	1 356.7	(+43.9)	1 303.3	(+64.4)
Likviditātes pārpalikums	1 884.3	(+20.8)	1 893.1	(+59.4)	1 874.0	(–19.0)	1 863.5	(+6.8)

Procentu likmju dinamika (vidējie rādītāji; %)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2018. gada 1. augusts–2018. gada 30. oktobris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2018. gada 3. maijs–2018. gada 31. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 1. augusts–18. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 19. septembris–30. oktobris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
GRO	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)
Noguldījumu iespēja uz nakti	-0.40	(+0.00)	-0.40	(+0.00)	-0.40	(+0.00)	-0.40	(+0.00)
EONIA	-0.363	(+0.00)	-0.359	(+0.00)	-0.366	(-0.01)	-0.363	(+0.00)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajiem 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) "Obligāto rezervju prasības" ir papildpostenis, kas neparādās Eurosistēmas bilancē, tāpēc to nevajadzētu iekļaut kopējo saistību aprēķinā.

2) Autonomo faktoru kopējā vērtība ietver arī pozīciju "posteņi norēķinu procesā".

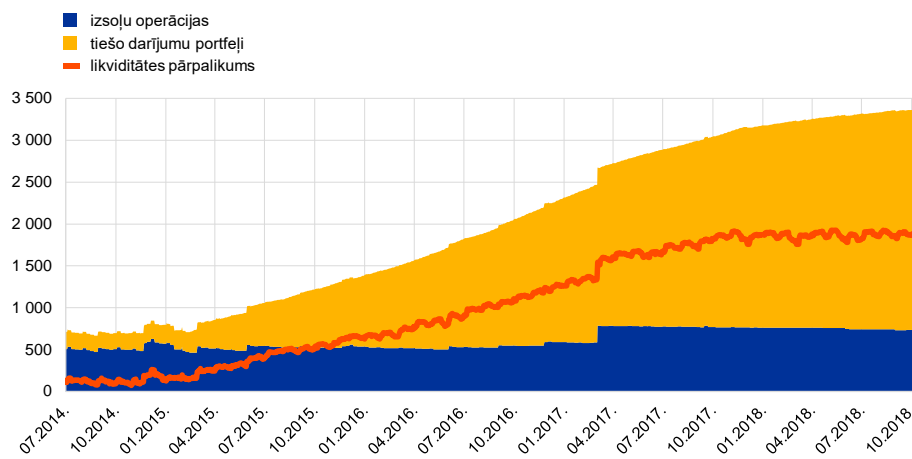
Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām (ietverot abas izsoļu operācijas un AIP iegādes), pieauga par 53 mljrd. euro, sasniedzot 3 344.1 mljrd. euro (sk. A att.). Šo palielinājumu pilnībā nodrošināja neto AIP iegādes, bet izsoļu operāciju pieprasījums nedaudz samazinājās.

A attēls

Atklātā tirgus operāciju un likviditātes pārpalikuma dinamika

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Ar izsoļu operācijām nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms aplūkojamā periodā nedaudz samazinājās (par 14 mljrd. euro; līdz 739.1 mljrd. euro). Šo sarukumu pilnībā noteica ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) vidējā atlikuma samazināšanās par 14.1 mljrd. euro. ITRMO līdzekļu atlikuma

samazināšanās lielā mērā bija saistīta ar ITRMO I operāciju dzēšanas termiņa iestāšanos un pirmās un otrās ITRMO II operācijas brīvprātīgajām atmaksām 2018. gada septembrī (kopumā – 12.6 mljrd. euro). Ar GRO starpniecību nodrošinātās likviditātes vidējais līmenis palielinājās par 2.9 mljrd. euro (līdz 4.8 mljrd. euro), ko gandrīz pilnībā sedza ar ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (ITRO) ar termiņu 3 mēneši nodrošinātās likviditātes sarukums vidēji par 2.8 mljrd. euro (līdz 4.6 mljrd. euro).

Turpmāku AIP neto iegāžu ietekmē ar Eurosistēmas monetārās politikas portfeļu starpniecību nodrošinātās likviditātes apjoms palielinājās par 67 mljrd. euro, vidēji sasniedzot 2 604.9 mljrd. euro. "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas", trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" un "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros nodrošinātais likviditātes apjoms pieauga attiecīgi vidēji par 63.6 mljrd. euro, 3.8 mljrd. euro un 9.5 mljrd. euro. Tomēr "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" apjoms nedaudz (vidēji par 0.2 mljrd. euro) samazinājās vērtspapīru turējumu neto atmaksu ietekmē. "Vērtspapīru tirgu programmas" un divu iepriekšējo "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" ietvaros turēto obligāciju dzēšanas kopapjoms bija 9.7 mljrd. euro.

Likviditātes pārpalikums

Iepriekš aprakstīto norišu rezultātā vidējais likviditātes pārpalikums salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu nedaudz palielinājās (par 20.8 mljrd. euro; līdz 1 884.3 mljrd. euro; sk. A att.). Šis palielinājums atspoguļo ar AIP iegādēm nodrošināto likviditāti, ko tikai daļēji absorbēja neto autonomo faktoru apjoma pieaugums, kas galvenokārt notika sestajā rezervju prasību izpildes periodā. Faktiski, lai gan likviditātes pārpalikums piektajā rezervju prasību periodā pieauga par 59.4 mljrd. euro, sestajā rezervju prasību periodā tas atkal saruka par 19 mljrd. euro. To daļēji noteica neto autonomo faktoru dinamika – piektajā rezervju prasību izpildes periodā to apjoms samazinājās par 33.5 mljrd. euro, bet sestajā rezervju prasību izpildes periodā tas pieauga par 43.9 mljrd. euro. Attiecībā uz to, kāda likviditātes pārpalikuma daļa bija saistīta ar pieprasījuma noguldījumu kontiem un kāda – ar noguldījumu iespēju, pieprasījuma noguldījumu kontu vidējais atlikums palielinājās par 26.2 mljrd. euro (līdz 1 358 mljrd. euro), bet noguldījumu iespējas vidējais izmantošanas apjoms nedaudz samazinājās (par 2.9 mljrd. euro; līdz 653 mljrd. euro).

Procentu likmju norises

Naudas tirgus procentu likmes darījumiem uz nakti ar nodrošinājumu un bez nodrošinājuma joprojām bija tuvu ECB noguldījumu iespējas procentu likmei vai konkrētiem nodrošinājuma groziem nodrošināto darījumu naudas tirgus segmentā – nedaudz zemākas par to. Beznodrošinājuma darījumu tirgū uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss (EONIA) vidēji bija –0.363% (tāds pats, kā iepriekšējā aplūkojamā periodā). EONIA svārstījās robežās no zemākā punkta (–0.371%) 2018. gada 12. septembrī un 17. oktobrī līdz augstākajam

punktam (-0.342%) 2018. gada augusta pēdējā dienā. Darījumu ar nodrošinājumu tirgū vispārējā nodrošinājuma *GC Pooling* tirgus¹⁸ standarta nodrošinājuma groza un paplašinātā nodrošinājuma groza *repo* darījumu uz nakti vidējo procentu likmju starpība, ņemot vērā nelielo tirdzniecības apjomu, būtiski saruka. Salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu standarta nodrošinājuma groza *repo* darījumu uz nakti vidējā procentu likme palielinājās par 22 bāzes punktiem (līdz -0.419%), bet paplašinātajam nodrošinājuma grozam tā saruka par 10 bāzes punktiem (līdz -0.404%).

Septembrī ceturkšņa beigu kritums vairākuma euro zonas valstu izcelsmes nodrošinājuma *repo* darījumu procentu likmēm bija mazliet spēcīgāks nekā ceturkšņa beigās martā un jūnijā, tomēr joprojām mērenāks nekā 2017. gada ceturkšņu beigās. Jūnija beigās vispārējā nodrošinājuma *repo* darījumu uz nakti procentu likmes Francijas izcelsmes nodrošinājumam saruka tikai par 2 bāzes punktiem un Vācijas izcelsmes nodrošinājumam – tikai par 5 bāzes punktiem, bet septembra beigās šīs pašas *repo* darījumu procentu likmes samazinājās par 11 bāzes punktiem un 15 bāzes punktiem (attiecīgi līdz -0.61% un -0.65%). Turpretī vispārējā nodrošinājuma *repo* darījumu uz nakti procentu likme Itālijas izcelsmes nodrošinājumam septembra beigās palielinājās par 6 bāzes punktiem, sasniedzot -0.33% (jūnija beigās – par 3 bāzes punktiem). Pēc ceturkšņa beigām visu euro zonas valstu *repo* darījumu procentu likmes nekavējoties atgriezās iepriekšējos līmeņos. Kopumā Eurosistēmas "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros pieejamā vērtspapīru aizdevumu iespēja joprojām veicināja raitu *repo* darījumu tirgu darbību.

---

¹⁸ *GC Pooling* tirgus sniedz iespēju *Eurex* platformā tirgot *repo* līgumus pret standartizētiem nodrošinājuma groziem.

3. Izprotot izaugsmes palēnināšanos 2018. gadā

Sagatavojuši Mārtens Dose (*Maarten Dossche*) un Haime Martiness-Martins (*Jaime Martinez-Martin*)

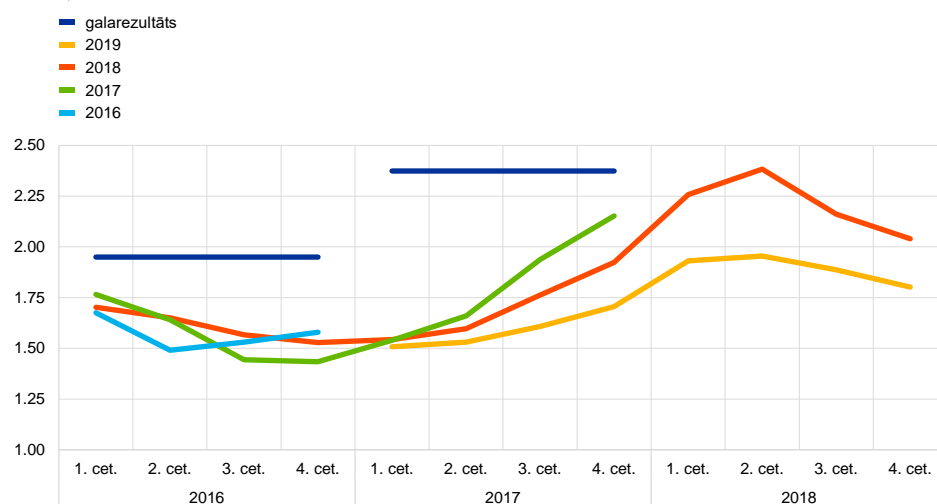
Euro zonas ekonomiskās aktivitātes pieaugums kopš 2017. gada beigām būtiski samazinājies.

Patiešām, euro zonas IKP kāpums 2018. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni sarucis līdz 0.2% (2017. gada 4. ceturksnī – 0.7%). Šajā ielikumā izvērtēti izaugsmes palēnināšanos veicinošie faktori un analizēts, vai šāda situācija uzskatāma par pārsteigumu. Ielikumā īpaši aplūkots, vai pamatfaktori ir īslaicīgi vai ilglaicīgāki, vai tie radušies euro zonā vai ārpus tās un vai palēnināšanos noteicis pieprasījuma sarukums vai piedāvājuma nosacījumu stingrības palielināšanās.

A attēls

Profesionālo prognozētāju IKP kāpuma gaidas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB.

Piezīmes. Tumši zilās līnijas atspoguļo IKP gada pieauguma galīgo novērtējumu, bet pārējās līnijas – izaugsmes kāpumu konkrētā gada dažādos laikposmos.

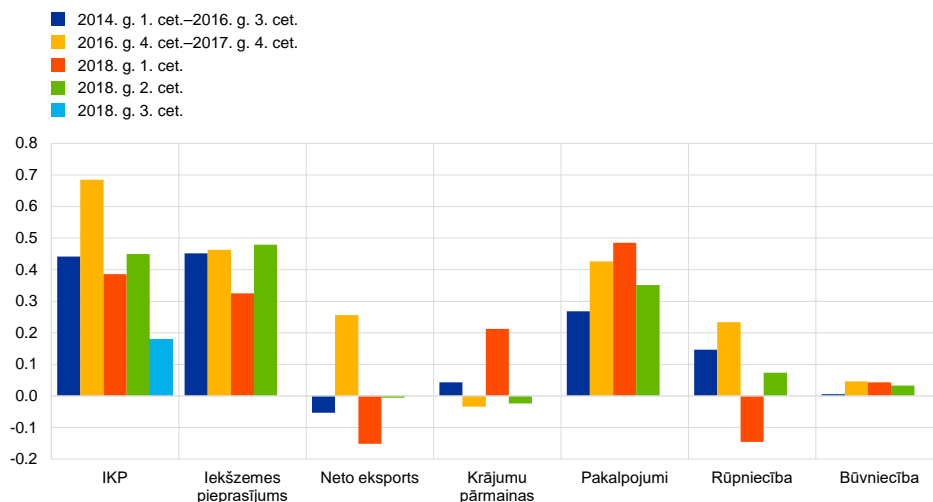
Nesenais produkcijas izlaides pieaugums bijis neapmierinošs salīdzinājumā ar 2017. gada beigās veiktajām produkcijas izlaides kāpuma prognozēm, bet ne salīdzinājumā ar iepriekšējām gaidām.

Straujais izaugsmes kāpums 2017. gadā bija labvēlīgs pavērsiens, kas sagādāja pārsteigumu lielākajai daļai profesionālo prognozētāju (sk. A att.). Šo izaugsmes nostiprināšanos, kas notika vienlaikus ar pasaules tirdzniecības rekordaugstā pieauguma (5.2%) sasniegšanu, galvenokārt noteica neto eksports. Turpretī iekšzemes pieprasījuma palielināšanās saglabājās ekonomiskās izaugsmes pirmā posma (2014.–2016. gads) līmenī (sk. B att.). Kopš 2018. gada sākuma izaugsmes prognozes 2018. un 2019. gadam koriģētas un pakāpeniski pazeminātas, bet joprojām gaidāms, ka IKP gada pieaugums 2018. gadā būs straujāks, nekā prognozēts 2017. gada sākumā.

B attēls

IKP pieaugums: izdevumu un ražošanas sadalījums

(ceturkšņa pārmaiņas; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Dati par laikposmu no 2014. gada 1. ceturkšņa līdz 2016. gada 3. ceturksnim un no 2016. gada 4. ceturkšņa līdz 2017. gada 4. ceturksnim ir attiecīgo ceturkšņa datu vidējie rādītāji.

Palēninājumu 2018. gadā lielā mērā veicināja ārēji faktori, īpaši nepietiekamais ārējais pieprasījums.

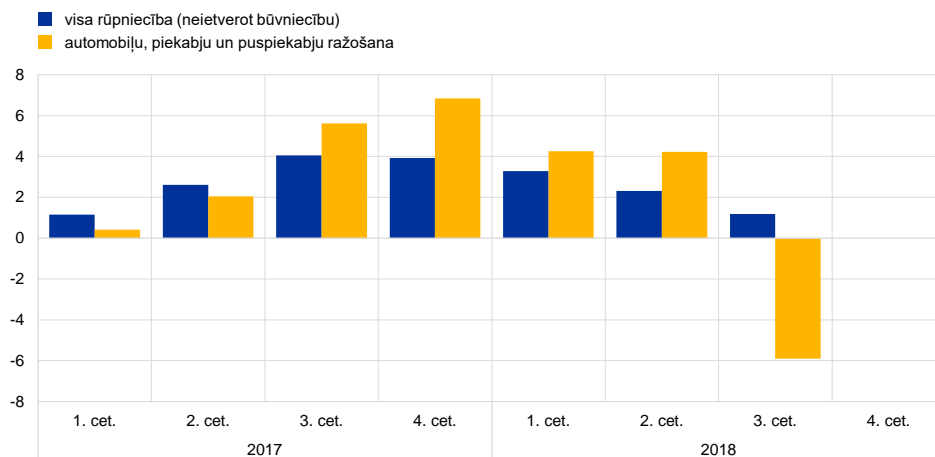
Patiešām, neto eksports noteica gan izaugsmes nostiprināšanos 2017. gadā, gan tās palēnināšanos 2018. gadā (sk. B att.).

Tirdzniecības dinamika normalizējas, jo globālā izaugsme samazinājusies līdz potenciālajam līmenim. Rūpniecību, kas ir galvenā tirgojamo preču ražotāja, neto eksporta sarukums ietekmējis visvairāk. Savukārt iekšzemes pieprasījuma kāpums kopumā saglabājies atbilstošs vidējam kopš ekonomiskās izaugsmes sākuma. Lai gan 2018. gada 3. ceturksnī īslaicīgais vieglo automobiļu ražošanas pārtraukums negatīvi ietekmēja privāto patēriņu, stabilais iekšzemes pieprasījums atspoguļo apburto loku starp nodarbinātību, darba ienākumiem un patēriņu. Pieejamie dati liecina, ka nesenais izaugsmes sarukums šo apburto loku līdz šim vēl nav pārrāvis.

C attēls

Rūpnieciskā ražošana

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Dati par 2018. gada 4. ceturksni balsīti tikai uz 2018. gada oktobra datiem.

Izaugsmes dinamiku nelabvēlīgi ietekmējuši arī daži īslaicīgi faktori.

Laikapstākļi, slimības un protesta akcijas vairākās valstīs ietekmēja produkcijas izlaidi 2018. gada 1. pusgadā.¹⁹ 3. ceturksnī bija vērojami arī būtiski vieglo automobiļu ražošanas traucējumi, jo 1. septembrī tika ieviesti jauni transportlīdzekļu emisiju standarti (sk. C att.). Ražošana samazinājās, jo vieglo automobiļu ražotāji centās neuzkrāt nepārbaudītus modeļus. Tas smagi skāra valstis ar lielu automobiļu ražošanas nozari (piemēram, Vāciju). Patiesībā Vācijas tautsaimniecība 3. ceturksnī sašaurinājās, samazinot euro zonas ceturkšņa izaugsmi vismaz par 0.1 procentu punktu. Tomēr gaidāms, ka šī ietekme būs īslaicīga. Beidzoties pārbaudēm, vieglo automobiļu ražošanai pamazām vajadzētu normalizēties un ietekmei uz produkcijas izlaidi vajadzētu izzust 4. ceturksnī. Patiešām, jaunākie dati liecina, ka vieglo automobiļu ražošana jau sākusi normalizēties.²⁰

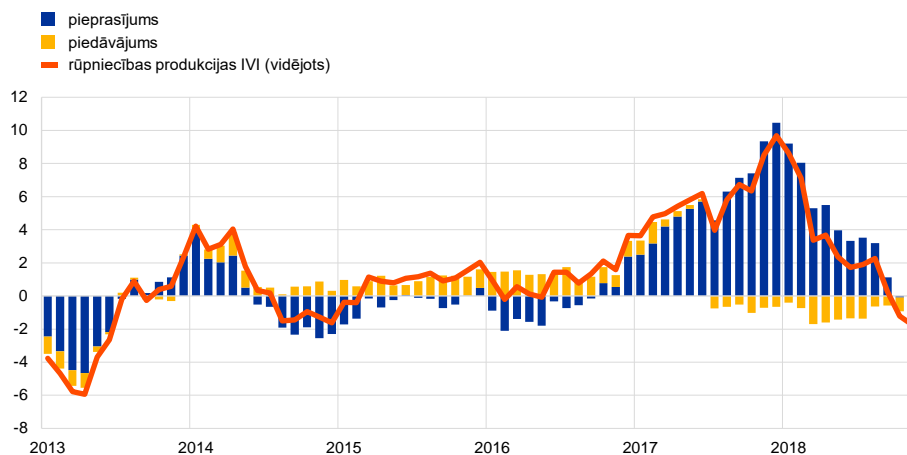
¹⁹ Sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "Nesenā euro zonas produkcijas izlaides kāpuma palēnināšanās atspoguļo gan cikliskos, gan pagaidu faktorus".

²⁰ Saskaņā ar Vācijas Automobiļu nozares asociācijas datiem līdz 2018. gada novembrim.

D attēls

Rūpniecības produkcijas IVI sadalījums

(difūzijas indekss; devums)

Avoti: *Markit* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vēsturiskais euro zonas rūpniecības IVI sadalījums, izmantojot SVAR ar zīmju ierobežojumiem un ar rūpniecības produkcijas izlaides un jaudu izmantošanas IVI. Šajā modelī pieprasījuma un piedāvājuma šoku noteikšanai izmantoti zīmju ierobežojumi. Tādējādi pieprasījuma šoki definēti kā šoki, kas virza rūpniecības produkcijas izlaides un jaudu izmantošanas IVI vienā un tajā pašā virzienā, bet piedāvājuma šoki definēti kā šoki, kas virza rūpniecības produkcijas izlaides un jaudu izmantošanas IVI pretējos virzienos.

Neraugoties uz pieprasījuma samazināšanos, pašreizējais augstais jaudu izmantošanas līmenis liecina, ka rūpniecības piedāvājuma nosacījumi joprojām ir stingri. Uz modeli balstītais rūpniecības produkcijas IVI sadalījums liecina, ka nesenā ekonomiskās aktivitātes palēnināšanās galvenokārt saistīta ar pieprasījuma samazināšanos (sk. D att.).²¹ Vienlaikus piedāvājuma ierobežojumi kopš 2017. gada vidus pakāpeniski kļuvuši saistošāki. Produkcijas izlaides kāpumam palēninoties, jaudu izmantošana samazinājusies tikai nedaudz. Šī tendence skaidri iezīmējas rūpniecības nozarē (īpaši Vācijā, mazāk – Francijā).

Kopumā nesenā izaugsmes palēnināšanās līdz šim nav liecinājusi par to, ka tiktu apšaubīti pašreizējās ekonomiskās izaugsmes pamatrādītāji. Izaugsmes tempa samazināšanās, ko nosaka daudzi pagaidu faktori, sākās pēc 2017. gadā pieredzētā negaidīti spēcīgā ārējā pieprasījuma. Patiesībā, izaugsmei nostiprinoties, tās pakāpenisku palēnināšanos var pat uzskatīt par normālu parādību. Vienlaikus ārējo norišu nenoteiktība nepārprotami palielinājusi euro zonas tautsaimniecības perspektīvas riskus. Tāpēc rūpīgi jāmonitorē iespējamā ietekme uz iekšzemes pieprasījumu un izaugsmes pamatrādītājiem.

²¹ Šajā kontekstā nesenais īslaicīgais vieglo automobiļu ražošanas pārtraukums arī tiek uzskatīts par pieprasījuma sarukumu.

4. Euro zonas nodarbinātības pieauguma struktūras pārmaiņas atvaseļošanās laikā

Sagatavojusi Katalina Bodnāre (*Katalin Bodnár*)

2018. gada 3. ceturksnī nodarbināto kopskaits euro zonā bija par 9.6 milj. lielāks nekā 2013. gada 2. ceturksnī, kad tas krīzes laikā sasniedza zemāko punktu. Nodarbinātības kāpums atvaseļošanās laikā pārsniedzis krīzes laikā vēroto kritumu. Rezultātā euro zonas nodarbinātība pašlaik sasniegusi visu laiku augstāko līmeni (158.3 milj.).²² Šajā ielikumā aprakstīts euro zonas nodarbinātības neto pieaugums atvaseļošanās periodā un veikts salīdzinājums ar laikposmu no 1999. gada 1. ceturkšņa līdz 2008. gada 1. ceturksnim (t.i., no euro ieviešanas līdz krīzes sākumam), kam arī bija raksturīgs nemitīgs nodarbinātības kāpums euro zonā kopumā.

Pēdējā atvaseļošanās perioda laikā nodarbinātības pieaugums valstu dalījumā bijis nedaudz atšķirīgs no periodā pirms krīzes vērotā. Nodarbināto skaita pieaugums euro zonā (9.6 milj.) ir līdzīgs tam, kāds tika novērots piecu gadu periodā pirms krīzes, kad reģistrētais kāpums bija 10 milj.²³ Galvenā atšķirība ir tā, ka Vācija tagad nosaka būtiski lielāku nodarbinātības pieauguma īpatsvaru nekā pirms krīzes, bet citu lielo euro zonas valstu (īpaši Spānijas) relatīvais īpatsvars samazinājies (sk. A att.). Tas lielā mērā atspoguļo šajās valstīs abos periodos novērotās tautsaimniecības izaugsmes salīdzinošo spēku. Līdzīgi arī periodā pirms krīzes imigrantu galvenais galamērķis euro zonā bija Spānija, bet atvaseļošanās periodā Vācija bijusi valsts ar vislielāko imigrantu plūsmu. Pēdējā atvaseļošanās perioda laikā savu ieguldījumu euro zonas nodarbinātības kāpumā palielinājusi arī Lietuva, Austrija, Portugāle un Slovākija.

²² Rādītāju pamatā ir nacionālo kontu dati. Tie ļauj euro zonas nodarbinātības rādītāju dinamiku aplūkot valstu un nozaru dalījumā. Lai sagatavotu detalizētu nodarbinātības rādītāju dalījumu, pamatojoties uz personiskām iezīmēm un līgumu veidiem, izmantoti ES darbaspēka apsekojuma (DA) dati. Lai gan šo divu statistikas rādītāju kopu dinamika ir līdzīga, iegūtais nodarbinātības līmenis un kumulatīvais pieauguma temps metodoloģisku iemeslu dēļ nedaudz atšķiras. DA datu gadījumā, piemēram, rādītāju pamatā ir nacionālā koncepcija, daži iedzīvotāju sektori nav aptverti un nodarbinātības dati attiecas uz 15–64 gadu vai 15–74 gadu vecuma grupām. Turpretī nacionālo kontu datu pamatā ir iekšzemes koncepcija, tajos ietvertas ēnu ekonomikas nodarbinātības aplēses, un nodarbinātības dati aptver visu vecumu cilvēkus. Stākāku skaidrojumu sk. [šeit](#). Saskaņā ar DA datiem nodarbināto skaits no 2013. gada 1. ceturkšņa (attiecinīgajā datu kopā – zemākais punkts) līdz 2018. gada 2. ceturksnim (pēdējie pieejamie dati šajā statistikā) palielinājās par 8.9 milj.

²³ Sk. *The outlook for the euro area economy*, ECB prezidenta Mario Dragi (*Mario Draghi*) runa Frankfurtes Eiropas Banku kongresā Frankfurtē pie Mainas 2018. gada 16. novembrī.

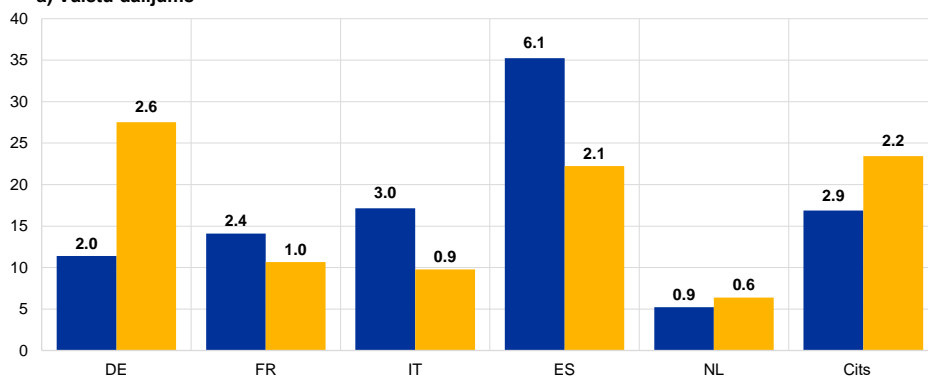
A attēls

Nodarbinātības kumulatīvais pieaugums valstu un nozaru dalījumā periodā pirms krīzes un atveseļošanās laikā

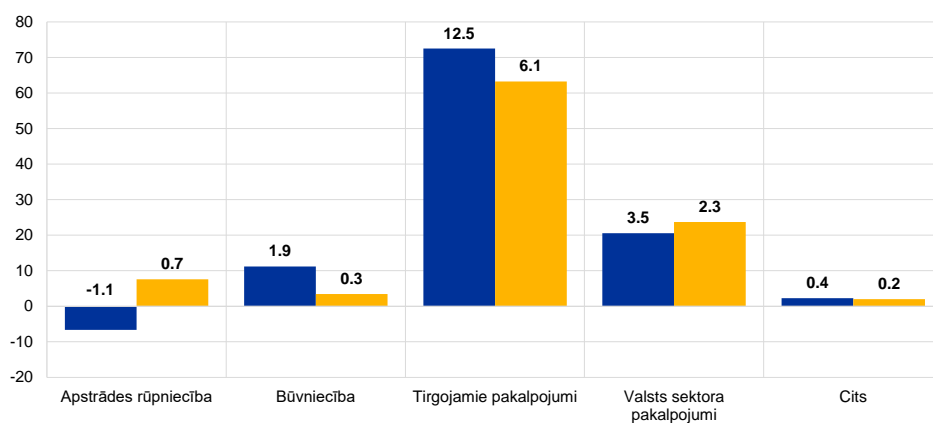
(y ass: nodarbinātības kumulatīvā pieauguma īpatsvars; %; datu apzīmējumi: nodarbinātības kumulatīvais pieaugums; milj.)

- 1999. g. 1. cet.–2008. g. 1. cet.
- 2013. g. 2. cet.–2018. g. 3. cet.

a) Valstu dalījums

b) Sektoru dalījums

Avoti: Eurostat un nacionālo kontu dati.

Abos periodos nodarbinātības kāpumu galvenokārt noteica tirgojamie pakalpojumi, lai gan pēdējā atveseļošanās periodā to īpatsvars kopējā nodarbinātības pieaugumā bija mazāks. Abos periodos nodarbinātības pieaugumu tirgojamo pakalpojumu jomā galvenokārt noteica profesionālo un administratīvo pakalpojumu nozares, kā arī tirdzniecība un transports. Vienlaikus būvniecības devums pēdējā atveseļošanās periodā bijis mazāks nekā pirms krīzes. Turpretī nodarbinātības pieaugums apstrādes rūpniecībā, kas periodā pirms krīzes bija negatīvs, kopš 2013. gada 2. ceturkšņa bijis ar nelielu pozitīvu vērtību. Visbeidzot, valsts sektors pēdējā atveseļošanās periodā veidojis apmēram 1/5 no nodarbinātības kumulatīvā pieauguma – gandrīz kā periodā pirms krīzes.

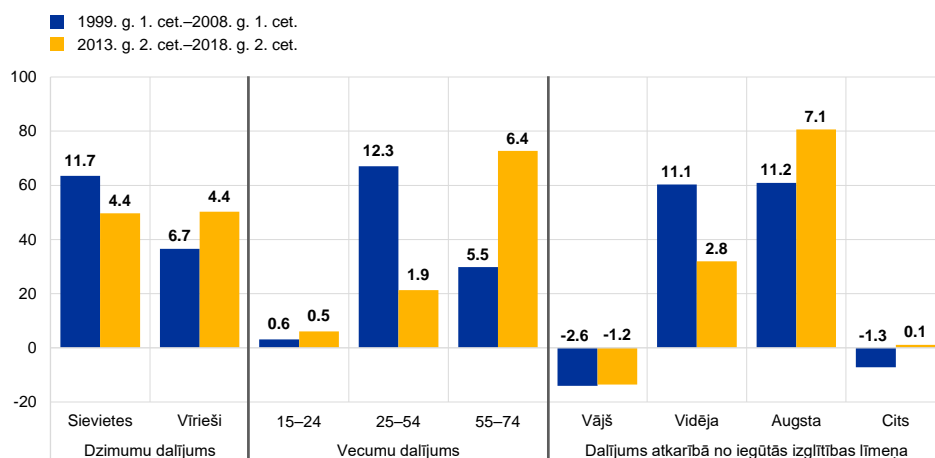
Vīriešu un sievietes nodarbinātības pieaugums pēdējā atveseļošanās periodā bijis gandrīz vienāds (sk. B att.). Pirms krīzes bija vērojams ļoti spēcīgs sievietes nodarbinātības kāpums atbilstoši to augošajam līdzdalības līmenim, kā arī atspoguļojot viņu iegūtās izglītības līmeņa palielināšanos, darba tirgus reformas un pakalpojumu augošo nozīmi tautsaimniecībā. Tomēr pēdējā laikā sievietes līdzdalība

darba tirgū palielinājusies mazāk, jo sākuši stabilizēties iepriekšējo kāpumu veicinājušie faktori, un to atspoguļo arī sieviešu devums nodarbinātības kāpumā. Vienlaikus vīriešu nodarbinātība krīzes periodā samazinājās, un, lai gan vērojama uzlabošanās, rādītājs vēl nav atgriezies līmenī, kāds bija pirms krīzes. Atspoguļojot šīs tendences, sieviešu īpatsvars kopējā nodarbinātības rādītājā nesien izlīdzinājies (46.3%; 1999. gada 1. ceturksnī – 42.6% (nedaudz vairāk par 2013. gada 2. ceturksnī sasniegto līmeni – 45.9%)).

B attēls

Nodarbinātības kumulatīvais pieaugums personisko iezīmju dalījumā periodā pirms krīzes un atveseļošanās laikā

(y ass: nodarbinātības kumulatīvā pieauguma īpatsvars, %; datu apzīmējumi: nodarbinātības kumulatīvais pieaugums; milj.)

Avoti: Eurostat un DA.

Piezīmes. Runājot par iegūtās izglītības līmeni, ar apzīmējumu "zems" saprot nepabeigtu pamatizglītību, pamatizglītību un nepabeigtu vidējo izglītību, ar apzīmējumu "vidējs" – vidusskolas izglītību un pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība, bet ar apzīmējumu "augsts" – augstāko izglītību. Ar apzīmējumu "cits" saprot to, ka atbilde nav sniegta. Negatīvs atbilžu "cits" procents periodā pirms krīzes, visticamāk, atspoguļo to, ka šajā periodā uzlabojies sniegto atbilžu skaits.

Vērojamas pārmaiņas nodarbinātības kumulatīvā pieauguma vecuma grupu dalījumā, pēdējā atveseļošanās periodā būtiski palielinoties vecāka

gadagājuma strādājošo devumam (sk. B att.). Pirms krīzes visdarbspējīgākā vecuma grupa (t.i., iedzīvotāji vecumā no 25 gadiem līdz 54 gadiem) noteica vairāk nekā 2/3, bet pēdējā atveseļošanās perioda laikā – tikai aptuveni 1/5 no nodarbinātības pieauguma. Turpretī iedzīvotāji vecumā no 55 gadiem līdz 74 gadiem pēdējā atveseļošanās perioda laikā noteikuši 3/4, bet periodā pirms krīzes – mazāk nekā 1/3 no kumulatīvā nodarbinātības pieauguma. Gados jauno cilvēku (t.i., vecumā no 15 gadiem līdz 24 gadiem) devums pēdējā atveseļošanās periodā bijis ierobežots, tāpat kā pirms krīzes.

Nodarbinātības pieauguma vecuma dalījuma pārmaiņu pamatā esošie skaidrojošie faktori, visticamāk, ir demogrāfiskās tendences un pensiju reformas.

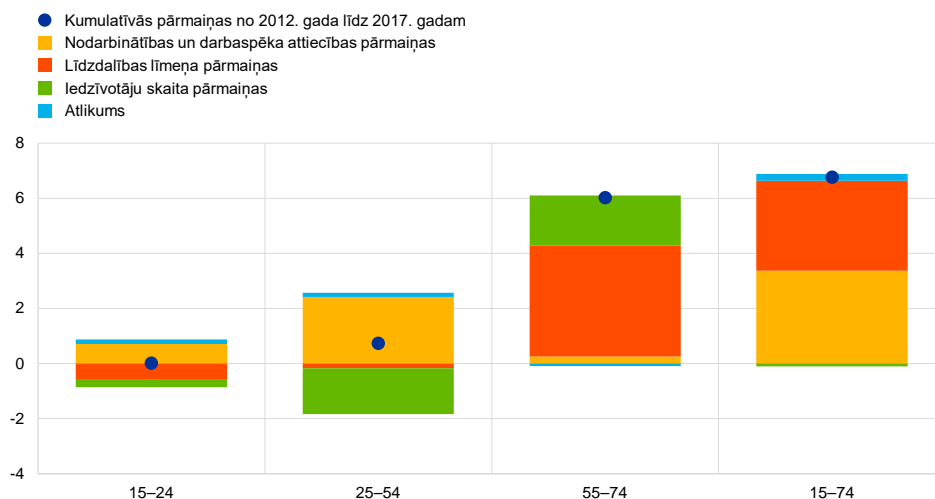
Šīs norises lielā mērā atspoguļo darbaspēka piedāvājuma pārmaiņas. Gados vecāku cilvēku skaits palielinājies, "demogrāfiskā sprādziena" paaudzei sasniedzot vecuma kategoriju no 55 gadiem līdz 74 gadiem, bet iedzīvotāju skaits

vecumā līdz 55 gadiem (neieskaitot) samazinājies.²⁴ Vienlaikus gados vecāku cilvēku līdzdalība darba tirgū arī būtiski palielinājusies.²⁵ Pēdējās atveseļošanās laikā aptuveni 1/3 no nodarbinātības kāpuma iedzīvotāju vecuma grupā no 55 gadiem līdz 74 gadiem noteica nodarbināto skaita pieaugums, bet 2/3 no kāpuma – to augošā līdzdalība darba tirgū (sk. C att.). Viens no iemesliem, kāpēc palielinājusies līdzdalība darba tirgū vecuma grupā no 55 gadiem līdz 74 gadiem, ir šīs grupas izglītības līmeņa paaugstināšanās, kas pozitīvi korelē ar līdzdalības līmeni. Tomēr tas skaidro tikai nelielu procentuālo daļu no šā līmeņa kopējā pieauguma. Drīzāk šķiet, ka galvenais šīs līdzdalības palielināšanos noteicošais faktors bijusi tiesību aktos paredzētā un faktiskā pensijas vecuma palielināšanās daudzviet euro zonā.²⁶

C attēls

Nodarbinātības kumulatīvais pieaugums iedzīvotāju vecuma grupu dalījumā atveseļošanās periodā

(pārmaiņas; %; ieguldījums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat, DA un ECB aprēķini.
Piezīme. Šo datu pamatā ir gada rādītāji.

Nodarbinātības pieaugumu pēdējā atveseļošanās periodā pamatā noteikuši cilvēki ar augstāko izglītību. Cilvēki ar pabeigtu augstāko izglītību tiešām noteica gandrīz 80% no kopējā nodarbinātības pieauguma pēdējā atveseļošanās periodā (pirms krīzes – 60%), bet cilvēku ar vidēju izglītības līmeni devums būtiski sarucis. Cilvēku ar zemu izglītības līmeni nodarbinātība pēdējā atveseļošanās periodā, tāpat kā pirms krīzes, samazinājusies. Šādas norises saistītas arī ar iedzīvotāju skaita pārmaiņām, jo cilvēku ar zemu izglītības līmeni skaits samazinās, bet cilvēku ar augstāko izglītību skaits aug.

²⁴ Sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 6 ielikumu "Nesenā euro zonas darbaspēka piedāvājuma dinamika".

²⁵ Līdzdalības līmenim šajā vecuma grupā laika gaitā bijusi tendence augt, palielinoties no 22.4% 1999. gada 1. ceturksnī līdz 33.6% 2013. gada 2. ceturksnī un 39% 2018. gada 2. ceturksnī. Sk. arī ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 1 rakstu "Labour supply and employment growth" ("Darbaspēka piedāvājums un nodarbinātības pieaugums").

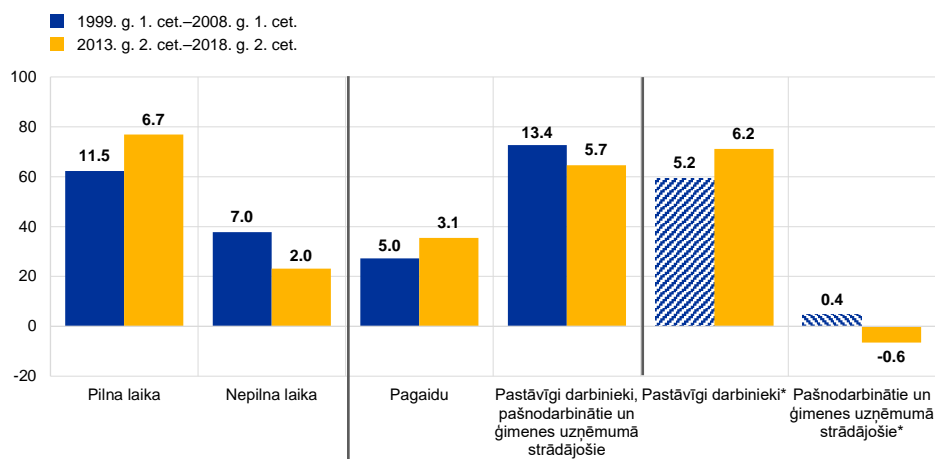
²⁶ Vienkārša pārmaiņu un īpatsvara analīze liecina, ka līdzdalības līmenis būtu būtiski pieaudzis pat tad, ja iedzīvotāju sastāvs izglītības līmeņa ziņā nebūtu mainījies.

Euro zonas nodarbinātības pieaugumu pēdējā atvēršanās periodā pamatā noteikuši pilna laika un galvenokārt pastāvīgi darba līgumi (pilna laika nodarbinātības kāpums veido gandrīz 80% no kopējā pieauguma). Neraugoties uz to, pilna laika nodarbinātība, kas krīzes laikā krasi saruka, vēl arvien nav sasniegusi tādu līmeni, kāds bija pirms krīzes. Nepilna laika nodarbinātība visu krīzes laiku palielinājās un turpināja augt arī atvēršanās periodā, tomēr tās devums nodarbinātības pieaugumā nesamazinājies, bet īpatsvars kopējā nodarbinātībā nav mainījies. To var skaidrot ar nepietiekami nodarbinātu nepilnu laiku strādājošo (t.i., cilvēku, kuri vēlētos strādāt vairāk stundu) skaita sarukumu. Turpretī pietiekami nodarbinātu nepilna laika strādājošo (t.i., cilvēku, kuri ir apmierināti ar savu nepilna laika darbā nostrādāto stundu skaitu) devums nodarbinātības kāpumā bijis līdzīgs tam, kāds novērots pirms krīzes.²⁷ Vienlaikus, lai gan nodarbinātības kāpums joprojām galvenokārt saistīts ar pastāvīgajām amata vietām, pagaidu nodarbinātība tagad veido lielāku kopējā nodarbinātības pieauguma procentuālo daļu, turpretī pašnodarbinātības apjoms samazinās (sk. D att.).

D attēls

Nodarbinātības kumulatīvais pieaugums, pamatojoties uz līgumu raksturu, periodā pirms krīzes un atvēršanās laikā

(y ass: nodarbinātības kumulatīvā pieauguma īpatsvars; %; datu apzīmējumi: nodarbinātības kumulatīvais pieaugums; milj.)

Avoti: Eurostat, DA un ECB aprēķini.

Piezīme. ECB speciālisti koriģējuši datus atbilstoši līmeņu maiņai.

* Atsevišķi dati par pastāvīgajiem līgumiem un pašnodarbinātību, kā arī par ģimenes uzņēmumos strādājošo ieguldījumu pieejami tikai kopš 2005. gada.

²⁷ Sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jaunākās nepilna laika nodarbinātībā vērojamās norises".

5. Algu novirzes jaunākās tendences euro zonā

Sagatavojuši Gerrits Kesters (*Gerrit Koester*) un Žistīne Gijošona (*Justine Guillochon*)

Algu novirzes rādītājs mēra faktiskās algas dinamikas novirzi no darba koplīgumā noteiktās algas dinamikas. Tas ir svarīgs nodarbināto atalgojuma makroekonomiskās analīzes elements, jo tas cieši sasaistāms ar darba tirgus cikliskajām norisēm. Darba tirgū, kurā piedāvājums kļūst arvien ierobežotāks, darba devējiem var nākties piedāvāt samaksu pēc algu skalas, kas pārsniedz darba koplīgumos paredzēto, pārcelt darbiniekus uz augstāku algas kategoriju koplīgumā noteiktajā algu skalā vai vienkārši papildus noteiktajai algai maksāt piemaksas, lai atalgotu un noturētu darbiniekus. Ņemot vērā pēdējā laikā vēroto ilgstošo bezdarba kritumu un augošās darbaspēka nepietiekamības pazīmes, šajā ielikumā aplūkota algu novirzes loma jaunākajās nodarbināto atlīdzības attīstības tendencēs.

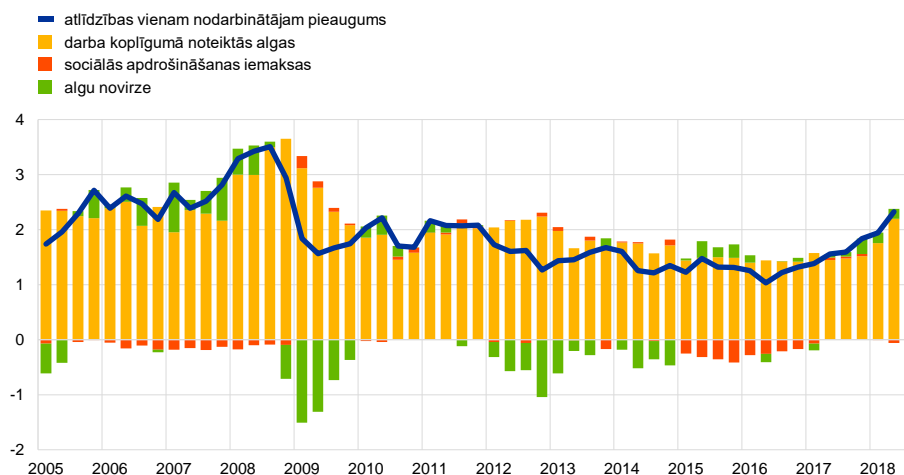
Kopējā algu novirze nav novērojams lielums, un šeit tā noteikta kā viena nodarbinātā bruto algas pieauguma tempa un darba koplīgumā noteiktās algas pieauguma tempa starpību. Tas nozīmē, ka kopējo algu pieaugumu, ko mēra ar atlīdzību vienam nodarbinātajam, var sadalīt komponentos, nosakot darba koplīgumā noteiktās algas pieaugumu, algas novirzi un sociālās apdrošināšanas iemaksu pārmaiņu ietekmi, kur pēdējo definē kā atlīdzības vienam nodarbinātajam gada pieauguma tempa un viena nodarbinātā bruto algas gada pieauguma tempa starpību. Tādā veidā aprēķinātā algu novirze neizbēgami atspoguļo arī pārmaiņas nodarbinātības struktūrā tautsaimniecībā, apjomā, kādā uzņēmumiem saistoši koplīgumi, un viena cilvēka vidēji nostrādāto stundu skaitā. Tādējādi tas atspoguļo vairāk kā tikai darba tirgus norišu ietekmi uz papildu atalgojumu.

Algu novirze bija galvenais straujāku algu pieaugumu noteicošais faktors algu kāpuma pastiprināšanās agrīnajā posmā, bet tagad pieaugumu veicina arī darba koplīgumā noteikto algu kāpums. Atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumā no visiem faktoriem vislielākā nozīme bija algu novirzes pārmaiņām par 0.4 procentu punktiem no 2016. gada 2. ceturkšņa līdz 2017. gada 4. ceturksnim (atlīdzības kāpuma temps palielinājās no 1.0% līdz 1.8%; sk. A att.). Darba koplīgumā noteiktās algas pieaugums šajā periodā pamatā bija neliels. Tas sāka kļūt straujāks tikai 2018. gadā, palielinoties no 1.5% 2017. gada pēdējā ceturksnī līdz 2.1% 2018. gada 3. ceturksnī. Tādējādi nesen vēroto atlīdzības vienam nodarbinātajam pieauguma tempa palielināšanos no 1.9% 2017. gada 4. ceturksnī līdz 2.5% 2018. gada 3. ceturksnī būtiski veicināja arī darba koplīgumā noteiktās algas kāpums.

A attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam pieauguma sadalījums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat, ECB un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī.

Nostrādāto stundu skaita pārmaiņām nav bijusi izšķiroša nozīme algu novirzes jaunākajās tendencēs.

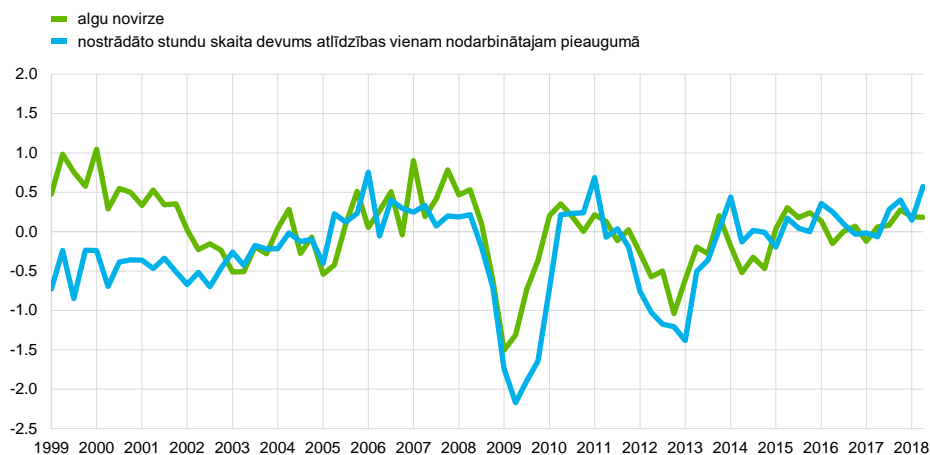
Pieņemot, ka vairākumā gadījumu darba koplīgumā noteikto algu pieaugums netieši saistīts ar atalgojumu par stundu, šādā veidā aprēķināto algu novirzi var ietekmēt viena nodarbinātā vidējā nostrādāto stundu skaita pārmaiņas, piemēram, saistībā ar virsstundām vai pāreju no pilna darba laika uz nepilnu un otrādi.²⁸ Salīdzinot pārmaiņas viena nodarbinātā nostrādāto stundu skaita ietekmē uz atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumu ar algu novirzi, redzams, ka nozīmīgais viena nodarbinātā nostrādāto stundu skaita sarukums 2008.–2009. gadā un 2012.–2013. gadā atspoguļojās būtiski negatīvā algu novirzes ietekmē uz kopējo algu pieaugumu, kas arī nepārsteidz. Tomēr kopš 2014. gada viena nodarbinātā nostrādāto stundu skaita pārmaiņām ir tikai nosacīta saistība ar algu novirzes pārmaiņām atsevišķos ceturkšņos, kas liecina, ka nostrādāto stundam ir ierobežota loma kopējās algu novirzes dinamikā.

²⁸ Vērtējot algu novirzi, jāņem vērā vairāki trūkumi. Piemēram, euro zonas darba koplīgumos noteikto algu dati, kas nepieciešami algu novirzes aprēķināšanai, tiek aplēsti, pamatojoties uz nesaskaņotiem valstu līmeņa datiem. Tas varētu ietekmēt arī aprēķinātās algu novirzes uzticamību. Turklāt algu novirzi aprēķina kā bruto algas gada pieauguma tempa un darba koplīgumos noteiktās algas gada pieauguma tempa starpību, nevis kā darba koplīgumos noteiktās algas devumu kopējā algu pieaugumā. To nosaka fakts, ka dati par darba koplīgumos noteiktajām algām atšķirībā no datiem par atlīdzību parasti nav pieejami līmeņu dalījumā.

B attēls

Algu novirze un nostrādāto stundu skaita devums atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumā

(devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat, ECB un ECB aprēķini.

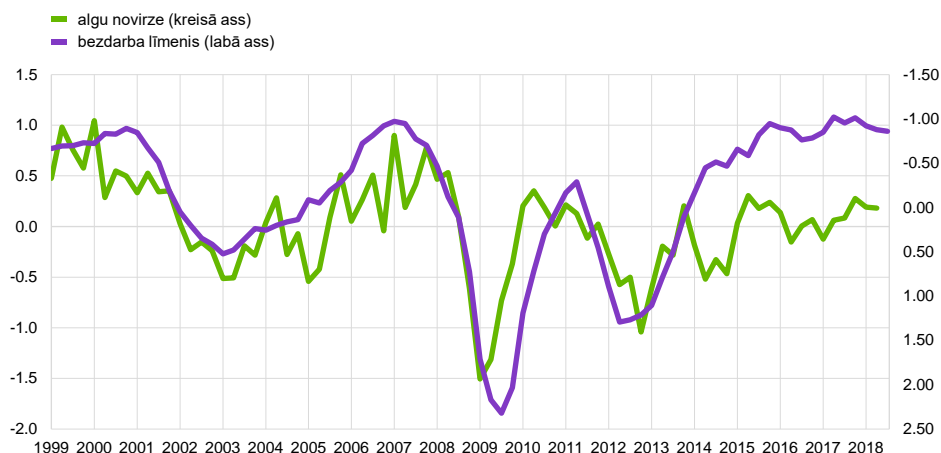
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī.

Algu novirzei ir tendence samērā ātri reaģēt uz ciklisko darba tirgus apstākļu pārmaiņām. Kā parādīts C attēlā, parasti ir tikai neliela laika nobīde algu novirzes reakcijā uz ciklisko darba tirgus apstākļu pārmaiņām, ko mēra ar bezdarba līmeņa pārmaiņām. Algu novirzes tiešā reakcija uz ciklu atbilst papildatlīdzības un īpašo piemaksu izmantošanai tādos ekonomiskās attīstības cikla periodos, ko raksturo darba ražīguma un pelnītspējas kāpums. Tomēr jāatzīmē, ka tipiskā sakarība starp algu novirzi un cikliskajām darba tirgus norisēm bija daudz vājāka ierobežota algu pieauguma periodā – 2013.–2016. gadā. Šķiet, ka šajā periodā algu ierobežojumi tika piemēroti arī tādiem elastīgiem atalgojuma elementiem kā papildatlīdzības.

C attēls

Algu novirze cikla gaitā

(kreisā ass: devums; procentu punktos; labā ass: procentu punktos)

Avoti: Eurostat, ECB un ECB aprēķini.

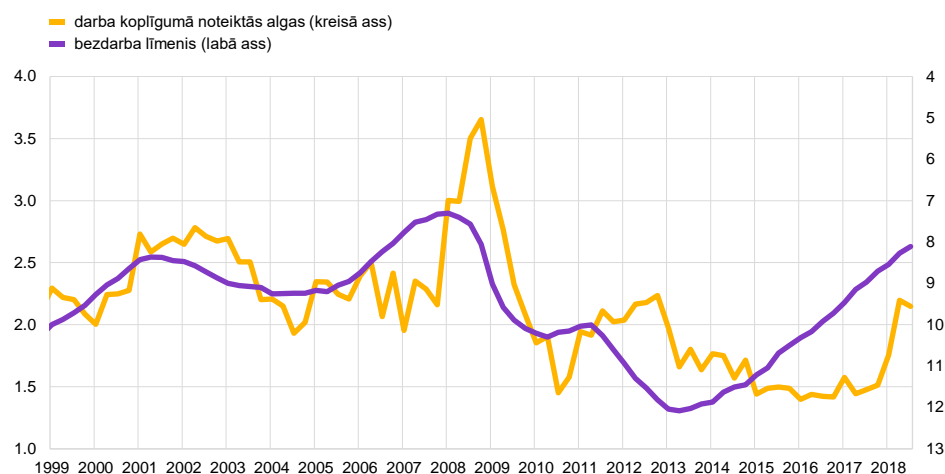
Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī. Bezdarba līmeņa datu laikrinda atspoguļo bezdarba līmeņa pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Labā ass ir apvērsta.

Darba koplīgumā noteikto algu pieaugums parasti ir noturīgāks nekā algu novirze. Tāpēc tas mazāk tiešā veidā reaģē uz bezdarba līmeņa pārmaiņām, bet vairāk atkarīgs no tā, cik liels ir šis bezdarba līmenis (sk. D att.). Patiesībā atbilstoši vispārējam signālam, kādu bezdarba līmenis dod attiecībā uz darba tirgus stāvokli un tādējādi uz algu vienošanās procesu, šķiet, ka darba koplīgumā noteiktās algas reaģē tikai uz bezdarba līmeņa kumulatīvajām pārmaiņām vienā virzienā un tāpēc tās reaģē uz cikliskām darba tirgus norisēm ar ilgāku laika nobīdi. Šāda laika nobīde un lielāks darba koplīgumā noteikto algu pieauguma noturīgums atbilst algu noteikšanas sarunu procesiem lielākajās euro zonas valstīs, kur algas bieži vien tiek fiksētas periodiem, kas pārsniedz 1 gadu. Turklāt laika plānojuma pārklāšanās sektoru algu noteikšanas sarunās nozīmē, ka parasti ne visu līgumu sarunas tiek noslēgtas tajā pašā gadā un ka tādējādi varētu paiet zināms laiks, līdz cikliskās norises pilnībā atspoguļojas darba koplīgumā noteikto algu kopējā kāpumā.

D attēls

Darba koplīgumā noteikto algu pieauguma un bezdarba līmeņa dinamika

(kreisā ass: pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; labā ass: %)

Avoti: Eurostat, ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 3. ceturksnī. Labā ass ir apvērsta.

Lielāks darba koplīgumā noteikto algu pieauguma noturīgums vairo pārliecību, ka nesen vērotais algu pieauguma kāpums turpināsies. Darba koplīgumā noteikto algu pieaugums atspoguļo to, ka darba samaksas attīstība fiksēta kādam nākotnes periodam, un tādējādi tas kalpo par pamatu faktiskajai darba samaksas dinamikai. Tas piešķir lielāku pārliecību algu pieauguma perspektīvai, nekā tas būtu tad, ja kāpumu noteiktu tikai algu novirze, kas straujāk reaģē uz pārmaiņām darba tirgū. Lai arī kopumā nav neiespējams, ka, īstenojoties neparedzētām nelabvēlīgām makroekonomiskajām norisēm, algu novirze varētu kļūt pat negatīva, šo norišu ietekmei arī būtu jābūt neparasti lielai, lai dzēstu nesen pieredzētā straujā darba koplīgumā noteikto algu kāpuma pozitīvo ietekmi. Nesenās vienošanās par algām un algu pieauguma paplašināšanās dažādās valstīs un sektoros veicina gaidas attiecībā uz to, ka nākotnē algu kāpuma temps vēl vairāk palielināsies.

6. 2019. gada budžeta plānu projektu novērtējums

Sagatavojuši Stefans Harutunjans (*Stephan Haroutunian*), Sebastiāns Hauptmeiers (*Sebastian Hauptmeier*) un Nadīne Leinere-Killingere (*Nadine Leiner-Killinger*)

Eiropas Komisija 2018. gada 21. novembrī publicēja atzinumus par euro zonas valstu 2019. gada budžeta plānu projektiem, kā arī budžeta stāvokļa analīzi euro zonai kopumā. Katrā atzinumā ietverts attiecīgā plāna atbilstības Stabilitātes un izaugsmes paktam (SIP) vērtējums. Šis pasākums ir svarīgs, jo tā laikā tiek vērtēts, vai valstis savos plānos ietvērušas fiskālo politiku ieteikumus konkrētām valstīm, ko 2018. gada Eiropas semestra ietvaros Ekonomikas un finanšu padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā.²⁹ Šajos ieteikumos, citstarp, valstīm ar augstu valdības parāda attiecību pret IKP ierosināts pietiekami ātri panākt parāda līmeņa sarukumu. Tas palielinātu valstu noturību turpmākas ekonomiskās lejupslīdes laikā.³⁰

Komisijas atzinumi liecina, ka euro zonas valstīs vērojamās fiskālās norises ir ļoti atšķirīgas. No vienas puses, balstoties uz 2018. gada rudens ekonomiskajām prognozēm, Komisija uzskata, ka 10 budžeta plānu projektu (nepieredzēts skaits) atbilst SIP.³¹ Tie ir Vācijas, Īrijas, Grieķijas, Kipras, Lietuvas, Luksemburgas, Maltas, Nīderlandes, Austrijas un Somijas plāni (uz visām šīm valstīm attiecas SIP preventīvā daļa; sk. A att.). Prognozēts, ka šīm valstīm 2019. gadā būs stabils fiskālais stāvoklis, kā tas paredzēts vidēja termiņa budžeta mērķos (VTM).³² Komisija arī uzskata, ka vēl triju valstu budžeta plānu projekti "pamatā atbilst" SIP.³³ Tie ir Igaunijas, Latvijas un Slovākijas plāni. No otras puses, to valstu, kuru fiskālais stāvoklis tik drīz nekļūs stabils, budžeta plānu projektu neatbilstība SIP rada vislielākos riskus. Saskaņā ar Komisijas ekonomisko prognozi paredzams, ka šo valstu strukturālie pasākumi nebūs pietiekami, lai izpildītu SIP saistības (sk. B att.). Tas īpaši attiecas uz lielāko daļu valstu, kuru valdības parāda rādītāji 2019. gadā pārsniegs 90% no IKP (sk. A att.).³⁴ Konkrēti, piecu valstu budžeta plānu projekti

²⁹ Vairāk informācijas sk. [konkrētām valstīm 2018. gada Eiropas semestra ietvaros adresētos fiskālo politiku ieteikumos](#). Detalizētāku informāciju sk. ECB 2018. gada jūnija "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumā "Konkrētām valstīm 2018. gada Eiropas semestra ietvaros adresētie fiskālo politiku ieteikumi".

³⁰ Budžeta plānu projektu pārskats ietvēra Grieķiju, kura šajā novērtējumā piedalījās pirmo reizi pēc finanšu korekciju programmas slēgšanas augustā.

³¹ Ar pilnībā atbilstošu budžeta plānu ir par četrām valstīm vairāk nekā iepriekšējā gadā.

³² Grieķijai vēl nav VTM, bet Komisija vērtējusi, ka tās budžeta pārpalikums pārsniedz jauno mērķi, kas vēl tiks noteikts. Saskaņā ar Komisijas tehnisko rokasgrāmatu *Vade Mecum on the Stability and Growth Pact* tiek uzskatīts, ka valstis ar strukturālo bilanci ar VTM pielaišanas koridoru 0.25% no IKP ir sasniegušas savu VTM.

³³ To valstu, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, budžeta plānu projekti ir "pamatā atbilstoši", ja saskaņā ar Komisijas prognozi plāna rezultātā var rasties neliela novirze no VTM vai to sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām, bet neizpilde salīdzinājumā ar prasībām neradītu būtisku novirzi no tā. Novirzes no preventīvajā daļā noteiktajiem fiskālajiem mērķiem tiek klasificētas kā "nozīmīgas", ja tās pārsniedz 0.5% no IKP vienā gadā vai vidēji 0.25% no IKP divus gadus pēc kārtas.

³⁴ Nav gaidāms, ka šīs valstis (izņemot Slovēniju) 2019. gadā varētu samazināt valdības parādu tuvāk atsauces vērtībai (60% no IKP) atbilstoši SIP parāda normai.

pakļauti SIP prasību neizpildes riskam.³⁵ Šeit jāmin Spānijas plāns (uz kuru pašlaik attiecas SIP korektīvā daļa) ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru (PDP), kuras termiņš ir 2018. gads, un arī Beļģijas, Francijas, Portugāles un Slovēnijas plāni (uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa). Slovēnija iesniedza uz nemainīgu politiku balstītu plānu, jo tajā ievēlēja jauna valdība. Eurogrupa aicina attiecīgās valstis "laikus apsvērt nepieciešamos papildu pasākumus Komisijas identificēto risku novēršanai, lai nodrošinātu to, ka šo valstu 2019. gada budžeti atbilst SIP noteikumiem."

Attiecībā uz Itāliju Eiropas Komisija pirmo reizi sniedza atzinumu par budžeta plāna īpaši nopietnu neatbilstību SIP prasībām.³⁶ Ja tiek konstatēts īpaši nopietns SIP noteikumu neizpildes risks, kad plāns paredz strukturālos pasākumus, kas acīmredzami pietiekami neatbilst prasībām, Komisija var lūgt attiecīgo dalībvalsti iesniegt precizētu budžeta plānu. Šāds lūgums tika iesniegts Itālijai 23. oktobrī. Itālijas iestāžu 13. novembrī iesniegtajā pārstrādātajā budžeta plānā deficīta mērķi nebija mainīti, tāpēc Komisija 21. novembrī apstiprināja savu vērtējumu par budžeta plāna īpaši nopietnu neatbilstību. Vienlaikus Komisija novērtēja Itālijas 2019. gada fiskālos plānus kā tādus, kas ietver būtiskas attiecīgo faktoru pārmaiņas un kurus Komisija analizējusi savā 2018. gada maija ziņojumā, kas sagatavots saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 126. panta 3. punktu. Tādējādi Komisija saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu 21. novembrī publicēja jaunu ziņojumu, balstoties uz 2017. gada datiem. Šajā ziņojumā Komisija secināja, ka parāda kritērijs jāuzskata par neizpildītu, tādējādi Itālijas gadījumā radot iespēju uzsākt PDP saistībā ar parādu. Eurogrupa 3. decembra paziņojumā atbalstīja Komisijas vērtējumu un ieteica Itālijai veikt nepieciešamos pasākumus SIP prasību ievērošanai. 19. decembrī Komisija nosūtīja vēstuli Itālijas varas iestādēm, ņemot vērā Itālijas valdības 18. decembra vēstulē izklāstītos jaunus fiskālos pasākumus, un norādīja, ka gadījumā, ja Itālijas parlaments tos apstiprinās līdz šā gada beigām, "tas ļautu Eiropas Komisijai šobrīd nerekomendēt pārmērīga budžeta deficīta procedūras atvēršanu."³⁷

Valstīs ar augstu valdības parādu joprojām neizdodas izveidot fiskālās drošības rezerves. Tas rada bažas, jo šajās valstīs var palielināties risks, kas saistīts ar nepieciešamību pēc stingrākām fiskālām politikām lejupeļdes laikā nākotnē. Viens no svarīgākajiem secinājumiem, kas izdarīts pēc pēdējās krīzes, ir tas, ka stabils fiskālais stāvoklis nodrošina valstīm fiskālo telpu, kas tām varētu noderēt neparedzētu šoku novēršanai. Ņemot vērā, ka Eurogrupa nav saņēmusi informāciju par iepriekšējā gada ieteikuma izpildi, tā "atkārtoti uzsver, ka lēns liela apjoma parāda samazināšanas temps vairākās dalībvalstīs joprojām rada bažas, un šis jautājums izlēmīgi jārisina". Tā arī uzsvēra, ka "pašreizējie ekonomiskie apstākļi

³⁵ Valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, Komisija novērtē budžeta plāna projektu kā "pakļautu SIP neizpildes riskam", ja tas 2019. gadā prognozē nozīmīgu novirzi no VTM vai to sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām un/vai parāda samazināšanas kritērija neizpildi, ja šāds kritērijs piemērojams.

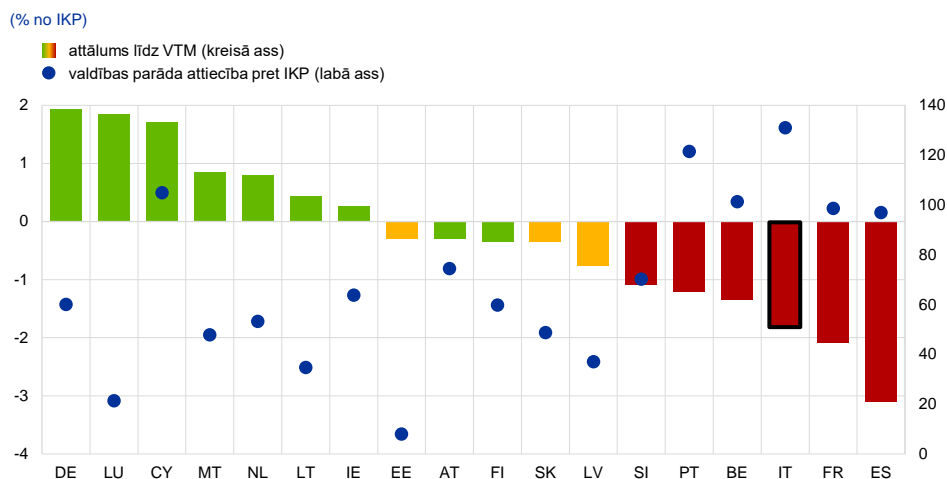
³⁶ Tas ietver gadījumus, kad tiek prognozēts, ka strukturālās bilances uzlabošanās saskaņā ar konkrētās valsts VTM nebūs pietiekama, lai izpildītu prasības, t.i., novirze būs lielāka par 0.5 procentu punktiem no IKP. Tā ir būtiskas novirzes procedūras robežvērtība saskaņā ar SIP preventīvo daļu.

³⁷ Sīkāku Detalizētāku informāciju sk. [Komisijas paziņojumā presei](#).

norāda uz nepieciešamību steidzami atjaunot fiskālās drošības rezerves, īpaši dalībvalstīs, kuras nav sasniegušas vidēja termiņa budžeta mērķus."

A attēls

Valdības parāds un strukturālo bilanču un VTM atšķirības 2018. gadā

Avoti: Eiropas Komisijas 2018. gada rudens ekonomiskā prognoze un ECB aprēķini.
Piezīmes. Attēlā atspoguļota valstu strukturālo bilanču novirze no VTM. Zālie (oranžie) stabiņi attiecas uz valstīm, kuru 2019. gada budžeta plāna projektus Eiropas Komisija uzskata par (kopumā) atbilstošiem SIP prasībām. Sarkanie stabiņi attiecas uz valstīm, kuru 2019. gada budžeta plāna projektus Eiropas Komisija uzskata par pakļautiem SIP prasību neizpildes riskam. Itālijas gadījumā melni ierāmētais sarkanais stabiņš atspoguļo Komisijas viedokli, ka budžeta plāna projekts rada īpaši nopietnu SIP prasību neizpildes risku. Grieķija šajā attēlā nav iekļauta, jo tai pašlaik nav VTM. Komisija uzskatīja, ka tās 2019. gada budžeta plāna projekts atbilst SIP prasībām.

Jāizskata iemesli, kāpēc dažas valstis nevar panākt pietiekamu progresu

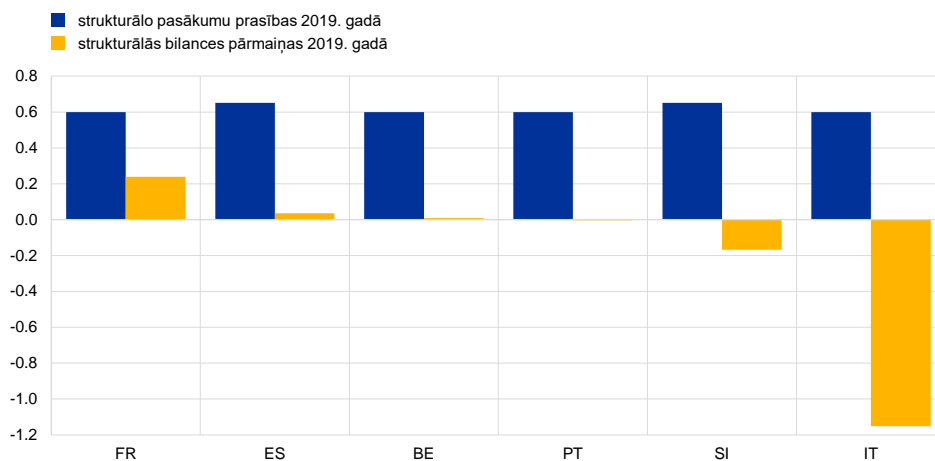
stabila fiskālā stāvokļa nodrošināšanai. Pirmkārt, SIP korektīvās daļas ietvaros jāpārskata "nominālās stratēģijas". Šādu stratēģiju ietvaros PDP pakļautās valstis neizpilda savas strukturālo pasākumu prasības, bet atbilst nominālā kopējā deficīta mērķiem. Tādējādi daudzām valstīm PDP pēc krīzes tika atcelta, bet tām joprojām bija liels strukturālais deficīts, kas leņķuļides apstākļos tās padara ievainojamas. Otrkārt, SIP preventīvās daļas ietvaros jārisina elastīguma piemērošanas jautājums.³⁸ Saskaņā ar kopīgo nostāju par elastīgumu, ko 2016. gada sākumā apstiprināja ECOFIN, ekonomiskās attīstības cikla laikā var pielāgot budžeta korekciju prasības atbilstoši matricai, kurā noteikts, ka dalībvalstīm tautsaimniecībai labos (sliktos) laikos un/vai dalībvalstīm ar augstu (zemu) valdības parāda līmeni jāveic lielāki (mazāki) fiskālie pasākumi. Tā arī ļauj samazināt strukturālos pasākumus apmaiņā pret papildu strukturālajām reformām un ieguldījumiem. Gan Eiropas Revīzijas palātas 2018. gada īpašajā ziņojumā par SIP preventīvo daļu, gan Eiropas Fiskālās padomes 2018. gada ziņojumā uzsvērts, ka dažādo elastīguma veidu kumulatīvās ietekmes dēļ nav garantijas, ka dalībvalstis, īpaši tās, kuras slīgst lielos parādos, saprātīgā termiņā pietuvosies saviem VTM. Tādējādi nākamās recesijas laikā šīs valstis var nonākt nedrošā situācijā.

³⁸ 2018. gada maijā Komisija publicēja pārskatu par SIP paredzēto elastīgumu, kuru bija jāievieš 2015. gadā. Analīze, kas vērsta uz struktūru, nevis noteikumu ieviešanu, liecina, ka fiskālo pasākumu pielāgošana atbilstoši "prasību matricai" nesamazina nepieciešamās fiskālās korekcijas standarta virzību un tādējādi veicina stabilas budžeta pozīcijas sasniegšanu vidēja termiņā, nepavājinot parāda mazināšanu. Tomēr tajā arī norādīts, ka dalībvalstu veiktie faktiskie fiskālie pasākumi nav pietiekami efektīvi.

B attēls

Ieteiktās un prognozētās strukturālās bilances korekcijas 2019. gadam – budžeta plāna projekti, kuri pakļauti SIP neizpildes riskam un īpaši nopietniem neizpildes riskiem

(% no IKP)

Avoti: Eiropas Komisijas 2018. gada rudens ekonomiskā prognoze un fiskālo politiku ieteikumi konkrētām valstīm, ko 2018. gada 13. jūlijā pieņēmusi Ekonomikas un finanšu padome.

Turpmāk Ekonomikas un monetārās savienības tālākai padziļināšanai

nepieciešams pilnībā funkcionējošs fiskālais regulējums. Gaidāmā sešu tiesību aktu paketes un divu tiesību aktu paketes (ievietas noteikumu nostiprināšanai attiecīgi 2011. un 2013. gadā) pārskatīšana dod iespēju konstatēt un novērst pašreizējā noteikumu kopuma trūkumus.

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Stākā informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biļetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biļetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Stākā informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biļetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērtība neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
							Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2015	3.5	2.9	2.3	1.2	6.9	2.1	0.7	1.7	0.1	0.0	0.8	1.4	0.0
2016	3.2	1.6	1.8	0.6	6.7	1.9	1.6	1.8	1.3	0.7	-0.1	2.0	0.2
2017	3.7	2.2	1.7	1.9	6.9	2.4	2.3	1.8	2.1	2.7	0.5	1.6	1.5
2017 IV	0.9	0.6	0.4	0.4	1.5	0.7	2.3	1.9	2.1	3.0	0.6	1.8	1.4
2018 I	0.9	0.5	0.1	-0.3	1.5	0.4	2.2	1.9	2.2	2.7	1.3	2.2	1.3
II	1.0	1.0	0.4	0.7	1.7	0.4	2.5	2.0	2.7	2.4	0.7	1.8	1.7
III	.	0.9	0.6	-0.6	1.6	0.2	2.9	2.2	2.6	.	1.1	2.3	2.1
2018 jūn.	-	-	-	-	-	-	2.8	2.0	2.9	2.4	0.7	1.9	2.0
jūl.	-	-	-	-	-	-	2.9	2.1	2.9	2.5	0.9	2.1	2.1
aug.	-	-	-	-	-	-	2.9	2.1	2.7	2.7	1.3	2.3	2.0
sept.	-	-	-	-	-	-	2.9	2.3	2.3	2.4	1.2	2.5	2.1
okt.	-	-	-	-	-	-	.	.	2.5	2.4	1.4	2.5	2.2
nov. ³⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	2.0

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2015	53.1	55.8	56.2	51.4	50.4	53.8	51.8	53.7	50.4	1.1	3.6	-0.6
2016	51.6	52.4	53.4	50.5	51.4	53.3	51.8	52.0	50.2	1.1	1.2	1.1
2017	53.3	54.3	54.7	52.5	51.8	56.4	53.9	53.8	52.8	5.6	3.1	7.3
2017 IV	53.4	54.6	55.2	52.6	51.9	57.2	53.5	53.4	52.2	1.6	1.5	1.7
2018 I	53.6	54.6	53.4	52.1	53.0	57.0	53.8	53.5	52.4	1.2	0.6	1.6
II	53.9	55.9	54.3	52.3	52.5	54.7	53.2	54.2	50.3	-0.2	-0.9	0.2
III	53.1	54.8	53.9	51.5	52.1	54.3	52.6	53.2	49.8	2.0	0.7	2.8
2018 jūn.	54.1	56.2	55.2	52.1	53.0	54.9	53.0	54.5	50.0	-0.2	-0.9	0.2
jūl.	53.6	55.7	53.5	51.8	52.3	54.3	52.7	53.9	49.9	1.2	-0.5	2.2
aug.	53.2	54.7	54.2	52.0	52.0	54.5	53.0	53.3	49.9	1.7	0.1	2.7
sept.	52.5	53.9	54.1	50.7	52.1	54.1	52.3	52.5	49.6	2.0	0.7	2.8
okt.	53.0	54.9	52.1	52.5	50.5	53.1	51.9	53.4	50.0	.	.	.
nov.	53.3	54.7	50.7	52.4	51.9	52.7	52.1	53.7	49.9	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾					ASV	Japāna
	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2015	-0.11	-0.07	-0.02	0.05	0.17	0.32	0.09
2016	-0.32	-0.34	-0.26	-0.17	-0.03	0.74	-0.02
2017	-0.35	-0.37	-0.33	-0.26	-0.15	1.26	-0.02
2018 maijs	-0.36	-0.37	-0.33	-0.27	-0.19	2.34	-0.03
jūn.	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.18	2.33	-0.04
jūl.	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.18	2.34	-0.04
aug.	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.32	-0.04
sept.	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.35	-0.04
okt.	-0.37	-0.37	-0.32	-0.26	-0.15	2.46	-0.08
nov.	-0.36	-0.37	-0.32	-0.26	-0.15	2.65	-0.10

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2015	-0.45	-0.40	-0.35	0.02	0.77	1.17	1.66	1.68	-0.35	-0.22	0.82	1.98
2016	-0.93	-0.82	-0.80	-0.47	0.26	1.08	1.63	1.17	-0.78	-0.75	0.35	1.35
2017	-0.78	-0.74	-0.64	-0.17	0.52	1.26	0.67	0.83	-0.66	-0.39	0.66	1.56
2018 maijs	-0.63	-0.72	-0.69	-0.25	0.40	1.12	0.63	0.73	-0.76	-0.52	0.57	1.34
jūn.	-0.62	-0.71	-0.68	-0.26	0.38	1.09	0.54	0.60	-0.75	-0.52	0.53	1.31
jūl.	-0.62	-0.65	-0.59	-0.16	0.46	1.11	0.54	0.60	-0.64	-0.39	0.61	1.36
aug.	-0.63	-0.67	-0.63	-0.23	0.37	1.04	0.41	0.71	-0.68	-0.46	0.50	1.28
sept.	-0.62	-0.63	-0.55	-0.09	0.51	1.14	0.49	0.77	-0.59	-0.31	0.68	1.36
okt.	-0.75	-0.73	-0.63	-0.17	0.43	1.17	0.48	0.67	-0.66	-0.37	0.60	1.31
nov.	-0.67	-0.70	-0.64	-0.23	0.37	1.06	0.30	0.57	-0.68	-0.45	0.50	1.28

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2015	356.2	3 444.1	717.4	261.9	628.2	299.9	189.8	500.6	373.2	278.0	377.7	821.3	2 061.1	19 203.8
2016	321.6	3 003.7	620.7	250.9	600.1	278.9	148.7	496.0	375.8	248.6	326.9	770.9	2 094.7	16 920.5
2017	376.9	3 491.0	757.3	268.6	690.4	307.9	182.3	605.5	468.4	272.7	339.2	876.3	2 449.1	20 209.0
2018 maijs	392.3	3 537.1	806.4	272.3	735.3	351.0	182.5	653.1	527.3	287.9	302.6	819.1	2 701.5	22 590.1
jūn.	383.4	3 442.8	797.5	273.1	719.5	346.7	169.0	647.2	543.6	279.9	290.9	828.1	2 754.4	22 562.9
jūl.	383.8	3 460.9	793.5	273.8	711.4	353.1	169.4	647.6	536.6	287.9	291.0	838.8	2 793.6	22 309.1
aug.	382.5	3 436.8	785.2	273.0	711.6	357.5	167.9	653.3	529.4	282.1	288.7	834.2	2 857.8	22 494.1
sept.	376.4	3 365.2	779.9	265.1	692.5	356.4	168.0	649.7	511.7	278.1	274.6	807.2	2 901.5	23 159.3
okt.	359.0	3 244.5	733.7	253.2	657.3	349.6	160.1	607.6	483.0	269.0	277.7	783.7	2 785.5	22 690.8
nov.	351.3	3 186.4	692.3	258.1	649.3	328.6	157.2	589.4	459.6	277.1	293.9	757.5	2 723.2	21 967.9

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā	APRC ³⁾	Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾			
			Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem					Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		1–5 gadi	5–10 gadu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2017 nov.	0.04	0.44	0.33	0.75	6.21	16.83	4.73	5.69	6.14	2.38	1.67	1.92	1.95	1.94	2.16	1.87
dec.	0.04	0.44	0.34	0.73	6.09	16.86	4.47	5.39	5.80	2.31	1.68	1.86	1.92	1.87	2.15	1.83
2018 janv.	0.04	0.44	0.36	0.69	6.16	16.92	5.02	5.83	6.28	2.30	1.67	1.87	1.91	1.90	2.14	1.84
febr.	0.04	0.44	0.34	0.69	6.19	16.88	4.72	5.70	6.19	2.37	1.64	1.88	1.93	1.91	2.14	1.84
marts	0.04	0.45	0.35	0.67	6.14	16.89	4.71	5.57	6.05	2.34	1.63	1.84	1.95	1.91	2.14	1.84
apr.	0.04	0.45	0.34	0.61	6.12	16.87	4.95	5.67	6.15	2.36	1.62	1.85	1.96	1.90	2.13	1.83
maijs	0.04	0.46	0.34	0.57	6.10	16.89	4.83	5.88	6.39	2.39	1.58	1.85	1.97	1.90	2.13	1.83
jūn.	0.03	0.46	0.33	0.63	6.04	16.84	4.47	5.64	6.10	2.31	1.60	1.81	1.97	1.88	2.12	1.82
jūl.	0.03	0.45	0.33	0.63	6.01	16.80	4.85	5.75	6.22	2.40	1.63	1.83	1.93	1.85	2.12	1.81
aug.	0.03	0.45	0.30	0.63	6.02	16.78	5.44	5.88	6.41	2.39	1.63	1.83	1.92	1.85	2.12	1.81
sept.	0.03	0.45	0.30	0.69	6.05	16.71	5.30	5.74	6.27	2.37	1.60	1.82	1.91	1.85	2.09	1.79
okt. ^(p)	0.03	0.45	0.29	0.73	5.98	16.74	5.04	5.72	6.19	2.44	1.59	1.80	1.91	1.87	2.09	1.80

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2017 nov.	0.04	0.08	0.30	2.36	2.43	2.61	2.37	1.71	1.62	1.72	1.23	1.33	1.57	1.71
dec.	0.04	0.06	0.32	2.35	2.40	2.46	2.31	1.70	1.67	1.71	1.34	1.28	1.53	1.71
2018 janv.	0.04	0.05	0.39	2.35	2.39	2.52	2.33	1.65	1.61	1.72	1.12	1.37	1.60	1.67
febr.	0.04	0.09	0.43	2.37	2.37	2.48	2.33	1.66	1.62	1.74	1.18	1.34	1.64	1.70
marts	0.04	0.08	0.40	2.33	2.39	2.53	2.34	1.67	1.61	1.70	1.26	1.39	1.66	1.73
apr.	0.04	0.06	0.31	2.32	2.36	2.42	2.33	1.67	1.61	1.74	1.23	1.29	1.65	1.70
maijs	0.03	0.08	0.43	2.28	2.31	2.47	2.37	1.65	1.61	1.74	1.08	1.22	1.65	1.62
jūn.	0.04	0.07	0.74	2.29	2.27	2.44	2.31	1.64	1.56	1.70	1.21	1.33	1.70	1.68
jūl.	0.03	0.08	0.38	2.27	2.16	2.41	2.28	1.67	1.59	1.68	1.14	1.30	1.66	1.63
aug.	0.03	0.08	0.60	2.25	2.21	2.42	2.35	1.66	1.63	1.74	1.10	1.27	1.69	1.64
sept.	0.03	0.09	0.44	2.22	2.21	2.34	2.32	1.65	1.55	1.69	1.12	1.40	1.68	1.65
okt. ^(p)	0.03	0.08	0.52	2.22	2.14	2.42	2.33	1.65	1.62	1.71	1.23	1.10	1.66	1.64

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ¹⁾						
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Istermiņa														
2015	1 269	517	147	.	62	478	65	347	161	37	.	33	82	34
2016	1 241	518	136	.	59	466	62	349	161	45	.	31	79	33
2017	1 241	519	156	.	70	438	57	368	167	55	.	37	79	31
2018 maijs	1 318	539	170	.	99	445	66	387	182	42	.	44	79	41
jūn.	1 307	523	177	.	90	457	59	388	157	71	.	43	82	36
jūl.	1 310	526	175	.	96	453	60	434	191	75	.	48	79	42
aug.	1 306	525	174	.	95	447	65	405	201	58	.	31	82	33
sept.	1 282	531	166	.	89	444	52	364	156	66	.	42	72	28
okt.	1 271	524	163	.	92	439	53	402	175	66	.	47	77	38
Ilgtermiņa														
2015	15 250	3 786	3 244	.	1 102	6 481	637	215	68	45	.	14	80	9
2016	15 393	3 695	3 217	.	1 197	6 643	641	220	62	53	.	19	78	8
2017	15 362	3 560	3 081	.	1 258	6 821	642	247	66	74	.	17	83	7
2018 maijs	15 534	3 586	3 127	.	1 273	6 927	621	202	49	53	.	17	80	3
jūn.	15 540	3 572	3 137	.	1 266	6 944	620	229	64	71	.	14	72	7
jūl.	15 555	3 570	3 133	.	1 275	6 956	621	220	54	55	.	17	87	8
aug.	15 563	3 578	3 141	.	1 258	6 964	622	131	50	38	.	2	38	3
sept.	15 688	3 616	3 159	.	1 283	7 007	623	253	79	56	.	31	82	4
okt.	15 741	3 673	3 178	.	1 282	6 980	628	210	60	57	.	14	69	9

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas			
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2015	16 518.8	4 303.2	3 390.4	.	1 163.8	6 958.9	702.4	6 814.4	584.3	968.3	5 261.9
2016	16 633.9	4 213.3	3 353.0	.	1 255.9	7 108.1	703.5	7 089.5	537.6	1 080.2	5 471.6
2017	16 603.0	4 079.8	3 236.7	.	1 327.9	7 258.9	699.8	7 954.8	612.5	1 249.5	6 092.8
2018 maijs	16 852.5	4 125.8	3 296.4	.	1 371.9	7 371.5	686.8	8 028.1	531.2	1 289.8	6 207.1
jūn.	16 846.6	4 095.3	3 313.6	.	1 356.4	7 401.4	679.8	7 959.8	543.5	1 267.0	6 149.3
jūl.	16 865.3	4 096.0	3 308.3	.	1 370.9	7 409.1	681.0	8 168.6	576.1	1 293.7	6 298.8
aug.	16 869.4	4 102.6	3 315.0	.	1 353.3	7 411.0	687.5	8 020.0	521.1	1 282.6	6 216.3
sept.	16 969.9	4 147.0	3 324.9	.	1 372.3	7 451.0	674.8	7 955.8	543.5	1 294.0	6 118.3
okt.	17 011.9	4 197.0	3 340.7	.	1 373.6	7 419.1	681.5	7 548.9	515.4	1 202.0	5 831.6
Pieauguma temps											
2015	0.2	-7.0	5.5	.	4.9	1.8	0.6	1.1	4.2	1.8	0.6
2016	0.4	-3.0	-1.1	.	6.5	2.2	-0.1	0.5	1.2	0.9	0.4
2017	1.3	-0.5	-0.1	.	6.2	2.2	0.5	1.1	6.1	2.8	0.3
2018 maijs	1.1	-0.1	0.4	.	5.9	1.6	-1.9	1.4	1.6	5.4	0.5
jūn.	1.2	-0.6	1.9	.	5.2	1.8	-4.0	1.3	1.6	5.0	0.5
jūl.	1.2	-0.8	0.6	.	4.4	2.4	-2.5	1.2	0.4	4.8	0.6
aug.	1.3	-0.2	0.9	.	3.8	2.2	-2.6	1.2	0.5	4.7	0.5
sept.	1.7	0.9	0.9	.	4.9	2.4	-3.7	1.1	0.5	3.9	0.5
okt.	1.8	0.9	1.6	.	4.5	2.4	-3.1	1.0	0.5	3.1	0.6

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR ²⁾	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2015	91.7	87.6	88.6	82.9	81.6	88.4	105.7	87.0
2016	94.4	89.5	90.9	85.0	79.8	89.3	109.7	88.9
2017	96.6	91.4	92.0	85.9	79.7	90.0	112.0	90.0
2017 IV	98.6	93.2	93.6	87.5	80.3	91.4	115.0	92.0
2018 I	99.6	94.0	94.4	88.1	81.3	91.9	117.0	93.4
II	98.4	93.1	93.2	87.2	80.4	91.0	117.0	93.4
III	99.2	93.7	93.4	.	.	.	119.2	94.8
2018 jūn.	97.9	92.6	92.4	-	-	-	116.7	93.0
jūl.	99.2	93.8	93.5	-	-	-	118.2	94.2
aug.	99.0	93.4	93.2	-	-	-	119.0	94.6
sept.	99.5	94.0	93.6	-	-	-	120.4	95.6
okt.	98.9	93.4	92.9	-	-	-	119.0	94.4
nov.	98.3	92.9	92.3	-	-	-	117.9	93.5
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>							
2018 nov.	-0.6	-0.6	-0.7	-	-	-	-0.9	-1.0
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>							
2018 nov.	-0.2	-0.2	-1.2	-	-	-	2.6	1.6

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2) Ar VDIAR deflētais datu laikrindas pieejams tikai EEK18 tirdzniecības partnervalstu grupai.

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2015	6.973	7.614	27.279	7.459	309.996	134.314	4.184	0.726	4.4454	9.353	1.068	1.110
2016	7.352	7.533	27.034	7.445	311.438	120.197	4.363	0.819	4.4904	9.469	1.090	1.107
2017	7.629	7.464	26.326	7.439	309.193	126.711	4.257	0.877	4.5688	9.635	1.112	1.130
2017 IV	7.789	7.533	25.650	7.443	311.597	132.897	4.232	0.887	4.6189	9.793	1.162	1.177
2018 I	7.815	7.438	25.402	7.447	311.027	133.166	4.179	0.883	4.6553	9.971	1.165	1.229
II	7.602	7.398	25.599	7.448	317.199	130.045	4.262	0.876	4.6532	10.330	1.174	1.191
III	7.915	7.417	25.718	7.455	324.107	129.606	4.303	0.892	4.6471	10.405	1.144	1.163
2018 jūn.	7.551	7.382	25.778	7.449	322.697	128.529	4.304	0.879	4.6623	10.279	1.156	1.168
jūl.	7.850	7.397	25.850	7.452	324.597	130.232	4.324	0.887	4.6504	10.308	1.162	1.169
aug.	7.909	7.426	25.681	7.456	323.021	128.200	4.286	0.897	4.6439	10.467	1.141	1.155
sept.	7.993	7.429	25.614	7.458	324.818	130.535	4.301	0.893	4.6471	10.443	1.129	1.166
okt.	7.948	7.425	25.819	7.460	323.843	129.617	4.305	0.883	4.6658	10.384	1.141	1.148
nov.	7.888	7.428	25.935	7.461	322.330	128.789	4.302	0.881	4.6610	10.292	1.138	1.137
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>											
2018 nov.	-0.8	0.0	0.4	0.0	-0.5	-0.6	-0.1	-0.2	-0.1	-0.9	-0.3	-1.0
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>											
2018 nov.	1.5	-1.6	1.6	0.3	3.3	-2.7	1.8	-0.8	0.6	4.5	-2.3	-3.2

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)</i>												
2017 III	24 839.7	25 633.3	-793.6	10 775.6	8 756.8	8 386.5	10 955.4	-62.2	5 065.0	5 921.1	674.8	14 129.9
IV	24 835.5	25 544.2	-708.7	10 671.6	8 769.0	8 550.7	10 950.1	-55.6	4 999.1	5 825.1	669.7	13 898.7
2018 I	24 850.9	25 602.9	-752.0	10 593.7	8 682.3	8 529.5	10 919.5	-77.1	5 131.4	6 001.1	673.4	14 118.9
II	25 408.4	25 943.9	-535.5	10 732.7	8 687.8	8 742.0	10 994.5	-84.8	5 328.5	6 261.6	690.0	14 295.2
<i>Atlikumi (% no IKP)</i>												
2018 II	222.8	227.5	-4.7	94.1	76.2	76.7	96.4	-0.7	46.7	54.9	6.1	125.4
<i>Darījumi</i>												
2017 IV	81.9	-37.3	119.3	33.9	45.5	86.2	18.8	4.5	-44.4	-101.7	1.9	-
2018 I	453.5	328.1	125.4	63.0	-60.4	194.7	176.7	-4.5	188.9	211.8	11.4	-
II	98.7	14.8	83.8	-59.6	-122.8	-1.9	-42.4	40.5	113.0	180.0	6.6	-
III	89.2	-17.2	106.4	-19.4	5.7	45.2	-55.4	21.2	41.0	32.5	1.2	-
2018 apr.	104.8	113.2	-8.4	21.9	-21.2	8.3	-22.5	12.1	66.2	156.9	-3.6	-
maijs	133.1	103.3	29.8	-23.6	-16.4	-2.9	-53.1	15.5	141.6	172.7	2.3	-
jūn.	-139.2	-201.7	62.5	-57.9	-85.2	-7.3	33.1	12.9	-94.8	-149.6	7.9	-
jūl.	104.3	95.9	8.4	-1.0	16.9	42.9	8.5	5.7	61.1	70.5	-4.3	-
aug.	19.8	-10.3	30.1	10.3	7.5	20.7	-53.4	7.8	-22.3	35.7	3.3	-
sept.	-34.9	-102.8	67.9	-28.7	-18.6	-18.5	-10.5	7.7	2.2	-73.6	2.3	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>												
2018 sept.	723.3	288.4	434.9	17.9	-131.9	324.2	97.7	61.7	298.5	322.6	21.0	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>												
2018 sept.	6.3	2.5	3.8	0.2	-1.1	2.8	0.9	0.5	2.6	2.8	0.2	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti trīs atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾	
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2015	10 534.2	10 060.1	5 743.1	2 172.5	2 110.8	1 014.6	640.4	449.7	33.6	474.1	4 865.1	4 391.1
2016	10 827.5	10 349.6	5 877.4	2 223.3	2 210.9	1 053.2	679.3	472.3	38.1	477.9	4 941.4	4 463.5
2017	11 205.8	10 683.0	6 058.2	2 279.5	2 302.9	1 121.6	716.3	459.2	42.4	522.8	5 293.6	4 770.8
2017 IV	2 844.2	2 703.4	1 531.0	576.1	588.3	287.3	185.4	114.2	7.9	140.8	1 361.4	1 220.6
2018 I	2 865.1	2 725.0	1 543.6	578.1	592.1	291.4	184.2	115.0	11.2	140.0	1 356.6	1 216.6
II	2 889.6	2 757.0	1 553.2	585.2	603.8	297.8	188.7	115.9	14.8	132.6	1 378.0	1 245.3
III	2 905.1	2 784.5	1 561.7	587.6	610.2	300.5	191.2	117.1	24.9	120.7	1 387.6	1 266.9
% no IKP												
2017	100.0	95.3	54.1	20.3	20.6	10.0	6.4	4.1	0.4	4.7	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2017 IV	0.7	0.3	0.2	0.2	1.2	0.1	2.6	1.8	-	-	2.2	1.6
2018 I	0.4	0.5	0.5	0.0	0.1	0.6	-0.7	0.2	-	-	-0.7	-0.5
II	0.4	0.4	0.2	0.4	1.5	1.3	2.5	0.5	-	-	1.0	1.1
III	0.2	0.4	0.1	0.2	0.2	0.0	0.5	0.2	-	-	-0.1	0.5
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2015	2.1	2.4	1.8	1.3	4.9	0.4	5.6	15.6	-	-	6.5	7.6
2016	1.9	2.4	2.0	1.8	4.0	2.7	5.8	4.3	-	-	3.0	4.2
2017	2.4	1.7	1.6	1.2	2.6	3.9	5.0	-3.6	-	-	5.2	3.9
2017 IV	2.7	1.3	1.6	1.2	2.5	3.9	6.9	-6.8	-	-	6.4	3.7
2018 I	2.4	1.9	1.7	1.0	3.5	3.4	5.5	0.4	-	-	3.8	2.7
II	2.2	1.6	1.4	1.1	3.0	4.1	6.4	-4.7	-	-	3.8	2.7
III	1.6	1.7	1.0	0.9	3.1	2.0	4.9	2.9	-	-	2.4	2.8
<i>devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2017 IV	0.7	0.3	0.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.1	-0.1	0.4	-	-
2018 I	0.4	0.5	0.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2	-0.1	-	-
II	0.4	0.4	0.1	0.1	0.3	0.1	0.2	0.0	-0.1	0.0	-	-
III	0.2	0.4	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	-0.3	-	-
<i>devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2015	2.1	2.3	1.0	0.3	1.0	0.0	0.3	0.6	0.0	-0.2	-	-
2016	1.9	2.3	1.1	0.4	0.8	0.3	0.4	0.2	0.1	-0.4	-	-
2017	2.4	1.6	0.9	0.2	0.5	0.4	0.3	-0.2	0.0	0.8	-	-
2017 IV	2.7	1.3	0.8	0.2	0.5	0.4	0.4	-0.3	-0.3	1.4	-	-
2018 I	2.4	1.8	0.9	0.2	0.7	0.3	0.3	0.0	-0.1	0.6	-	-
II	2.2	1.5	0.8	0.2	0.6	0.4	0.4	-0.2	-0.1	0.7	-	-
III	1.6	1.7	0.6	0.2	0.6	0.2	0.3	0.1	0.3	0.0	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtslieku iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmītināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2015	9 461.6	159.5	1 901.3	468.0	1 784.9	433.5	470.2	1 078.0	1 031.0	1 805.1	330.2	1 072.6
2016	9 715.8	158.6	1 962.6	486.8	1 836.0	452.7	464.1	1 098.7	1 069.3	1 849.8	337.2	1 111.7
2017	10 048.5	171.3	2 032.8	512.8	1 916.8	469.4	455.8	1 129.7	1 118.5	1 897.1	344.2	1 157.3
2017 IV	2 551.4	43.7	520.0	131.5	486.3	119.0	114.0	285.3	284.8	479.7	86.9	292.8
2018 I	2 568.5	43.1	518.5	134.3	489.9	120.9	114.4	287.5	289.1	483.1	87.6	296.6
II	2 589.5	42.9	521.1	137.1	494.2	122.4	114.2	289.5	292.0	488.3	87.7	300.1
III	2 603.6	43.7	523.1	139.4	496.4	123.5	114.5	291.3	293.3	490.5	88.0	301.5
% no pievienotās vērtības												
2017	100.0	1.7	20.2	5.1	19.1	4.7	4.5	11.2	11.1	18.9	3.4	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2017 IV	0.7	0.8	1.2	1.2	0.7	0.3	0.3	0.3	0.8	0.3	0.2	0.6
2018 I	0.4	0.7	-0.7	0.8	0.8	1.7	-0.4	0.6	1.0	0.3	0.1	0.3
II	0.4	-0.5	0.4	1.1	0.5	1.4	0.6	0.0	0.7	0.2	-0.1	0.6
III	0.2	-0.3	-0.2	0.6	0.2	0.9	0.3	0.4	0.0	0.2	0.0	0.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2015	1.9	-0.2	3.6	0.8	2.2	3.6	0.0	0.7	3.0	0.8	1.2	3.5
2016	1.9	-1.4	3.4	1.5	1.7	3.9	0.6	0.3	2.5	1.3	0.9	2.7
2017	2.4	0.8	3.1	3.2	3.1	4.3	-0.6	1.1	4.0	1.1	0.9	2.4
2017 IV	2.8	2.5	3.9	4.3	3.4	3.7	0.0	1.3	4.4	1.2	1.0	2.1
2018 I	2.5	1.8	3.1	3.8	2.9	4.8	0.0	1.5	3.4	1.4	1.2	1.6
II	2.2	1.3	2.4	3.7	2.6	5.1	0.5	1.2	3.2	1.2	0.6	1.8
III	1.6	0.7	0.8	3.7	2.2	4.4	0.9	1.3	2.5	1.0	0.3	1.6
<i>devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2017 IV	0.7	0.0	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
2018 I	0.4	0.0	-0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	-
II	0.4	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	-
III	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
<i>devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2015	1.9	0.0	0.7	0.0	0.4	0.2	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
2016	1.9	0.0	0.7	0.1	0.3	0.2	0.0	0.0	0.3	0.2	0.0	-
2017	2.4	0.0	0.6	0.2	0.6	0.2	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
2017 IV	2.8	0.0	0.8	0.2	0.6	0.2	0.0	0.2	0.5	0.2	0.0	-
2018 I	2.5	0.0	0.6	0.2	0.5	0.2	0.0	0.2	0.4	0.3	0.0	-
II	2.2	0.0	0.5	0.2	0.5	0.2	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
III	1.6	0.0	0.2	0.2	0.4	0.2	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā		Saimnieciskās darbības veidu dalījumā										
	Nodarbinātības statusu dalījumā		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>Īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2015	100.0	85.2	14.8	3.3	14.9	6.0	24.9	2.7	2.6	1.0	13.3	24.3	7.0
2016	100.0	85.5	14.5	3.2	14.8	6.0	24.9	2.8	2.6	1.0	13.5	24.2	7.0
2017	100.0	85.8	14.2	3.2	14.7	6.0	24.9	2.8	2.5	1.0	13.7	24.2	7.0
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2015	1.0	1.3	-0.3	-1.1	0.1	0.1	1.4	1.5	-0.4	1.1	2.8	1.1	0.6
2016	1.4	1.7	-0.3	-0.4	0.8	0.4	1.7	3.0	-0.2	1.9	2.7	1.4	0.7
2017	1.6	2.0	-0.5	-0.6	1.2	1.8	1.7	3.1	-1.2	1.5	3.1	1.3	1.4
2017 IV	1.6	2.0	-0.7	-1.3	1.4	2.5	1.5	3.0	-1.6	1.7	3.4	1.3	1.1
2018 I	1.5	1.9	-0.8	-0.9	1.6	2.1	1.5	2.6	-1.0	1.6	3.1	1.2	0.5
II	1.5	1.8	-0.4	-0.5	1.6	2.6	1.3	2.6	-0.9	1.6	3.0	1.2	0.8
III	1.3	1.6	-0.3	0.2	1.2	2.5	1.4	3.2	-1.2	1.0	2.5	1.1	-0.8
Nostrādātās stundas													
<i>Īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2015	100.0	80.3	19.7	4.4	15.4	6.7	25.7	2.9	2.7	1.0	13.0	21.9	6.2
2016	100.0	80.6	19.4	4.3	15.3	6.7	25.8	3.0	2.6	1.0	13.2	21.9	6.2
2017	100.0	81.0	19.0	4.2	15.3	6.7	25.8	3.0	2.6	1.0	13.4	21.8	6.2
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2015	1.2	1.4	0.1	-0.4	0.5	0.6	1.1	2.7	-0.2	1.4	3.0	1.2	1.1
2016	1.5	1.9	-0.3	-0.3	0.9	0.7	1.7	2.8	0.2	2.3	2.9	1.4	0.8
2017	1.4	1.9	-0.8	-1.0	1.2	1.9	1.4	3.0	-1.7	2.1	3.0	1.1	0.8
2017 IV	1.8	2.4	-0.6	-0.7	2.0	3.6	1.5	3.1	-1.8	3.6	3.7	1.4	0.7
2018 I	1.4	2.0	-0.9	-1.1	1.7	2.4	1.2	2.3	-1.0	3.0	3.2	1.2	0.2
II	1.7	2.2	-0.5	0.3	1.8	2.7	1.1	3.0	-0.5	1.5	3.6	1.4	0.7
III	1.6	2.1	-0.2	0.4	1.7	3.3	1.3	3.6	-0.9	1.3	3.1	1.2	0.2
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2015	0.1	0.2	0.4	0.7	0.4	0.5	-0.3	1.1	0.1	0.3	0.2	0.1	0.5
2016	0.1	0.2	0.0	0.2	0.1	0.3	0.0	-0.1	0.4	0.4	0.1	0.1	0.1
2017	-0.2	-0.1	-0.3	-0.4	0.0	0.1	-0.3	-0.1	-0.5	0.6	-0.1	-0.2	-0.6
2017 IV	0.2	0.4	0.1	0.6	0.7	1.1	0.0	0.0	-0.3	1.9	0.2	0.1	-0.5
2018 I	-0.1	0.1	-0.2	-0.2	0.1	0.3	-0.3	-0.2	0.0	1.3	0.1	-0.1	-0.3
II	0.2	0.4	-0.1	0.7	0.3	0.1	-0.2	0.4	0.4	-0.1	0.6	0.2	-0.1
III	0.3	0.5	0.1	0.1	0.4	0.8	0.0	0.4	0.3	0.3	0.6	0.1	1.0

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)						Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)					
	Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfidences rādītājs	Būvniecības konfidences rādītājs	Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmējdarbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				Pakalpojumu nozares konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999–2014	99.8	-5.8	80.7	-12.7	-14.5	-9.5	6.9	-	51.1	52.4	52.9	52.7
2015	103.8	-2.8	81.3	-6.2	-22.4	1.0	8.7	88.5	52.2	53.4	54.0	53.8
2016	104.2	-2.6	81.8	-7.7	-16.4	0.3	10.6	89.0	52.5	53.6	53.1	53.3
2017	110.8	5.0	83.3	-2.5	-4.0	2.1	14.1	89.9	57.4	58.5	55.6	56.4
2017 IV	114.3	8.9	84.2	-0.2	1.7	3.9	16.1	90.1	59.7	60.7	56.0	57.2
2018 I	114.0	8.5	84.4	0.5	4.7	2.8	16.3	90.3	58.2	58.9	56.4	57.0
II	112.5	7.0	84.2	0.0	5.8	0.3	14.5	90.4	55.6	55.1	54.5	54.7
III	111.5	5.4	84.0	-1.8	6.7	1.5	14.8	90.4	54.3	54.0	54.4	54.3
2018 jūn.	112.3	6.9	-	-0.6	5.6	0.7	14.4	-	54.9	54.2	55.2	54.9
jūl.	112.1	5.8	84.2	-0.5	5.4	0.3	15.3	90.6	55.1	54.4	54.2	54.3
aug.	111.6	5.6	-	-1.9	6.4	1.9	14.4	-	54.6	54.7	54.4	54.5
sept.	110.9	4.7	-	-2.9	8.3	2.4	14.7	-	53.2	52.7	54.7	54.1
okt.	109.7	3.0	83.9	-2.7	7.9	-0.8	13.3	90.1	52.0	51.3	53.7	53.1
nov.	109.5	3.4	-	-3.9	7.9	-0.6	13.3	-	51.8	50.7	53.4	52.7

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto) ¹⁾	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finanšsējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %)	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)						% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2015	12.5	93.9	1.7	2.1	1.2	3.0	1.8	33.9	6.2	138.4	5.1	7.7	2.9
2016	12.4	94.1	1.8	2.1	6.2	3.4	2.7	34.3	6.8	139.0	4.8	6.1	3.0
2017	11.9	93.9	1.3	1.9	7.0	4.3	4.6	34.8	8.4	136.7	3.5	5.3	1.8
2017 III	11.9	93.9	1.5	1.9	7.1	4.1	3.9	34.4	7.3	136.9	4.0	3.0	2.3
IV	11.9	93.9	1.5	1.9	7.1	4.3	4.6	34.8	8.4	136.7	3.5	1.0	1.8
2018 I	11.9	93.6	1.7	1.9	5.8	4.0	5.1	35.0	8.5	136.2	3.0	-1.3	1.4
II	12.0	93.7	1.8	1.9	8.1	4.0	4.9	35.2	8.5	136.5	3.2	1.3	1.5

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četrus ceturkšņu uzkrājumu un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņu pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvojamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tīrajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Noteikts, pamatojoties uz aizdevumu, parāda vērtspapīru, tirdzniecības kredītu atlikumu un pensiju shēmu saistībām.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu bilance. Tekošais kots un kapitāla kots

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais kots											Kapitāla kots ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2017 IV	1 001.8	905.8	96.0	583.3	494.3	218.8	187.8	170.5	160.7	29.3	63.1	12.1	10.5
2018 I	994.7	888.8	105.8	577.4	491.6	216.9	187.4	172.3	150.9	28.1	58.9	9.0	6.4
II	1 019.4	925.4	94.0	583.9	505.1	218.1	189.8	190.1	166.5	27.2	63.9	8.0	6.6
III	997.5	936.6	60.9	583.0	526.1	219.6	191.7	166.8	150.2	28.0	68.6	7.6	5.5
2018 apr.	337.9	302.7	35.2	192.0	165.7	72.5	63.3	64.2	52.5	9.1	21.2	2.4	2.3
maijs	334.8	304.0	30.7	193.0	168.0	72.5	63.2	60.2	52.8	9.2	20.0	2.6	2.3
jūn.	346.7	318.7	28.0	198.9	171.4	73.1	63.3	65.8	61.3	8.9	22.7	3.1	2.1
jūl.	329.0	309.4	19.6	192.2	173.4	73.2	62.9	54.6	50.2	9.0	23.0	2.7	1.7
aug.	333.8	309.6	24.3	195.8	174.0	72.9	64.1	55.7	48.8	9.4	22.7	2.7	1.7
sept.	334.6	317.6	17.0	195.0	178.6	73.4	64.8	56.5	51.3	9.6	22.9	2.2	2.2
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>													
2018 sept.	4 013.3	3 656.7	356.7	2 327.5	2 017.1	873.4	756.7	699.7	628.3	112.6	254.5	36.7	29.1
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>													
2018 sept.	34.9	31.8	3.1	20.2	17.5	7.6	6.6	6.1	5.5	1.0	2.2	0.3	0.3

1) Kapitāla kots dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpostenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteni			
			Starp-patēriņa preces	Kapitāl-preces	Patēriņa preces		Starp-patēriņa preces	Kapitāl-preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2017 IV	6.2	8.1	562.0	268.4	116.1	166.8	471.7	502.3	286.1	81.8	125.6	363.0	58.8
2018 I	2.0	2.3	560.7	270.3	113.7	167.7	469.5	504.5	291.5	81.6	123.6	358.1	65.1
II	4.3	5.8	565.6	270.9	117.2	166.5	473.3	514.8	300.7	79.4	126.6	363.3	65.6
III	4.6	9.6	572.2	.	.	.	475.7	529.6	.	.	.	368.9	.
2018 apr.	8.1	8.5	187.2	88.9	39.4	55.2	156.5	169.5	98.3	26.0	42.5	119.8	21.1
maijs	-0.9	0.7	187.6	90.3	38.2	54.7	157.3	171.0	99.2	26.7	42.0	122.1	21.4
jūn.	6.0	8.8	190.8	91.7	39.7	56.5	159.5	174.3	103.2	26.7	42.1	121.4	23.0
jūl.	9.3	13.8	189.2	91.6	38.6	55.2	155.9	176.8	103.4	28.5	42.1	124.0	22.7
aug.	5.7	8.7	193.0	93.6	38.7	56.6	161.4	176.2	103.1	28.1	42.0	122.9	23.0
sept.	-0.9	6.4	190.0	.	.	.	158.4	176.6	.	.	.	122.0	.
Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2017 IV	4.6	4.6	126.6	125.8	125.6	130.4	127.0	115.0	115.0	114.3	115.8	119.3	105.9
2018 I	2.2	2.5	125.8	125.5	123.2	131.4	126.1	114.5	114.8	113.8	115.2	117.7	110.2
II	3.0	2.5	125.6	124.2	126.4	129.3	126.2	115.1	115.3	111.4	118.0	119.0	101.6
III	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2018 marts	-2.7	-0.8	125.8	123.4	123.8	133.5	126.2	115.0	114.6	116.2	117.1	118.5	106.3
apr.	8.0	7.9	125.6	123.3	127.6	129.7	125.7	115.0	115.5	109.1	119.0	118.1	104.4
maijs	-2.0	-1.8	124.9	124.5	123.6	126.7	125.8	115.5	114.8	113.6	118.2	120.9	99.1
jūn.	3.5	1.9	126.3	124.9	128.0	131.4	127.1	114.8	115.6	111.6	116.8	118.1	101.4
jūl.	6.3	6.5	124.7	124.5	124.1	127.3	123.7	115.9	115.4	118.3	115.7	120.1	100.0
aug.	1.9	0.0	126.9	126.9	123.8	130.1	127.7	115.0	115.0	115.7	114.1	118.4	102.3

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Papildpostenis: administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		1	2										
% no 2018. gada kopapjoma	100.0	100.0	70.7	55.6	44.4	100.0	12.1	7.5	26.3	9.7	44.4	86.6	13.4
2015	100.0	0.0	0.8	-0.8	1.2	-	-	-	-	-	-	-0.1	1.0
2016	100.2	0.2	0.9	-0.4	1.1	-	-	-	-	-	-	0.2	0.3
2017	101.8	1.5	1.0	1.7	1.4	-	-	-	-	-	-	1.6	1.0
2017 IV	102.4	1.4	0.9	1.6	1.2	0.5	0.6	1.1	0.1	2.6	0.1	1.5	1.2
2018 I	102.3	1.3	1.0	1.2	1.3	0.5	0.7	0.1	0.1	1.9	0.5	1.2	1.9
II	103.7	1.7	0.9	2.0	1.3	0.5	0.8	0.8	0.1	1.9	0.4	1.7	1.6
III	103.9	2.1	1.0	2.7	1.3	0.6	0.3	0.8	0.1	2.7	0.3	2.0	2.4
2018 jūn.	104.0	2.0	0.9	2.5	1.3	0.2	0.2	0.2	0.1	0.9	0.0	2.0	1.6
jūl.	103.6	2.1	1.1	2.8	1.4	0.2	0.1	0.0	0.1	0.7	0.2	2.1	2.4
aug.	103.8	2.0	0.9	2.6	1.3	0.1	0.1	0.4	0.0	0.5	0.0	2.0	2.3
sept.	104.3	2.1	0.9	2.7	1.3	0.2	0.0	0.8	0.0	1.2	0.1	2.0	2.4
okt.	104.5	2.2	1.1	2.8	1.5	0.2	0.1	-0.3	0.1	1.8	0.1	2.1	2.8
nov. ³⁾	104.3	2.0	1.0	.	1.3	0.0	0.1	-0.2	0.0	0.0	-0.1	.	.

	Preces						Pakalpojumi					
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija	Īres maksa					
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
% no 2018. gada kopapjoma	19.6	12.1	7.5	36.0	26.3	9.7	10.6	6.4	7.3	3.2	15.3	8.1
2015	1.0	0.6	1.6	-1.8	0.3	-6.8	1.2	1.1	1.3	-0.8	1.5	1.2
2016	0.9	0.6	1.4	-1.1	0.4	-5.1	1.1	1.1	0.8	0.0	1.4	1.2
2017	1.8	1.6	2.2	1.6	0.4	4.9	1.3	1.2	2.1	-1.5	2.1	0.7
2017 IV	2.2	2.1	2.3	1.3	0.4	3.5	1.2	1.2	1.7	-1.7	2.0	0.4
2018 I	1.7	2.6	0.3	0.9	0.5	2.1	1.3	1.3	1.7	-1.0	1.8	1.2
II	2.6	2.7	2.3	1.7	0.3	5.5	1.2	1.2	1.3	-0.7	1.8	1.3
III	2.5	2.3	2.8	2.8	0.4	9.4	1.1	1.1	1.4	-0.8	1.9	1.3
2018 jūn.	2.7	2.6	2.9	2.4	0.4	8.0	1.1	1.0	1.5	-0.8	1.7	1.3
jūl.	2.5	2.4	2.6	2.9	0.5	9.5	1.1	1.1	1.3	-0.6	2.1	1.4
aug.	2.4	2.4	2.5	2.7	0.3	9.2	1.1	1.1	1.6	-0.8	1.8	1.2
sept.	2.6	2.2	3.2	2.8	0.3	9.5	1.1	1.1	1.3	-1.2	1.9	1.3
okt.	2.2	2.2	2.1	3.1	0.4	10.7	1.2	1.1	1.8	-1.5	2.0	1.7
nov. ³⁾	2.0	2.0	1.8	.	0.4	9.1	.	.	.	.	.	.

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonāli izlīdzināto pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un ģeogrāfijas cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būvniecība	Mājokļu cenas ²⁾	Komerģeogrāfijas cenu eksperimentālais rādītājs ²⁾
	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Enerģētika			
		Apstrādes rūpniecība	Kopā	Starppatēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pārtika, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepārtikas preces					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2015. gada kopējuma	100.0	100.0	77.3	72.1	28.9	20.7	22.5	16.5	5.9	27.9			
2015	100.0	-2.6	-2.3	-0.5	-1.2	0.6	-0.6	-1.0	0.2	-8.6	0.3	1.7	2.3
2016	97.9	-2.1	-1.4	-0.5	-1.6	0.5	0.0	0.0	0.0	-6.9	0.5	3.4	5.0
2017	100.8	3.0	3.0	2.1	3.2	0.9	1.9	2.8	0.2	5.7	2.1	3.7	5.1
2017 IV	101.7	2.5	2.5	2.0	3.2	1.0	1.5	2.0	0.3	3.6	2.4	3.9	6.6
2018 I	102.4	1.7	1.6	1.5	2.4	0.9	0.8	1.0	0.5	2.0	2.3	4.3	4.5
II	103.1	2.8	2.6	1.4	2.5	1.0	0.3	0.1	0.6	6.7	2.3	4.2	2.3
III	104.9	4.3	3.2	1.5	3.1	1.1	0.1	-0.3	0.7	12.4	.	.	.
2018 maijs	103.3	3.0	2.8	1.4	2.5	1.0	0.3	0.1	0.7	7.5	-	-	-
jūn.	103.7	3.6	3.3	1.5	3.1	1.0	0.2	-0.2	0.6	9.3	-	-	-
jūl.	104.4	4.2	3.3	1.6	3.2	1.0	0.1	-0.2	0.7	12.0	-	-	-
aug.	104.8	4.3	3.3	1.6	3.3	1.1	0.1	-0.3	0.7	12.3	-	-	-
sept.	105.4	4.6	3.0	1.5	2.8	1.1	0.0	-0.4	0.7	12.9	-	-	-
okt.	106.2	4.9	3.2	1.5	2.6	1.2	0.2	-0.3	0.8	14.6	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati un valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Preču cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas preču cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana				Kopā	Pārtika	Nepārtikas preces	Kopā	Pārtika	Nepārtikas preces
% no kopējuma										100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6
2015	106.0	1.4	0.4	0.3	0.5	0.7	0.4	-1.9	47.1	-0.3	3.7	-4.5	-0.3	1.7	-2.9
2016	106.9	0.8	0.5	0.4	0.5	0.7	-1.4	-2.5	39.9	-2.0	-1.4	-2.8	-3.1	-3.7	-2.3
2017	108.0	1.1	1.5	1.4	1.4	1.5	1.9	2.9	48.1	5.8	-3.5	16.6	6.7	-1.6	17.8
2017 IV	108.5	1.3	1.5	1.4	1.6	1.6	1.2	1.8	52.2	-3.5	-11.4	4.9	-1.8	-8.7	6.8
2018 I	108.9	1.4	1.4	1.2	1.5	1.7	0.4	0.3	54.6	-8.9	-14.6	-3.2	-7.6	-12.9	-1.4
II	109.4	1.4	1.8	1.4	1.9	1.9	1.1	2.0	62.6	2.1	-6.0	10.3	1.9	-6.3	11.7
III	109.8	1.4	2.2	1.8	1.9	2.2	2.3	4.0	64.8	2.0	-3.4	7.1	3.1	-2.2	8.8
2018 jūn.	-	-	-	-	-	-	-	-	64.4	6.1	-4.7	17.4	5.7	-5.0	18.7
jūl.	-	-	-	-	-	-	-	-	63.7	2.1	-6.3	10.5	2.4	-5.9	12.2
aug.	-	-	-	-	-	-	-	-	63.3	3.1	-0.8	6.7	4.6	0.7	8.7
sept.	-	-	-	-	-	-	-	-	67.6	0.8	-3.0	4.2	2.3	-1.0	5.7
okt.	-	-	-	-	-	-	-	-	70.1	2.6	-0.9	5.7	2.9	-0.4	6.4
nov.	-	-	-	-	-	-	-	-	57.4	1.8	-0.8	4.1	1.7	-1.1	4.8

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2014	4.4	-	-	-3.1	33.5	57.2	56.5	-	49.8
2015	-3.1	3.1	2.3	-13.2	-0.2	48.9	53.5	49.6	50.2
2016	-1.0	2.2	4.1	-7.2	0.2	49.8	53.9	49.3	49.0
2017	8.7	5.0	6.7	2.6	12.3	64.6	56.3	55.1	50.2
2017 IV	10.9	7.1	8.2	8.2	13.8	67.9	56.9	56.3	50.8
2018 I	12.5	6.7	8.9	10.9	17.4	68.4	57.2	57.9	51.4
II	9.8	6.7	9.0	12.2	18.5	65.6	57.6	56.5	50.6
III	10.6	7.3	8.9	12.5	21.0	65.2	58.4	55.5	50.0
2018 jūn.	10.1	6.8	9.0	12.5	21.1	67.6	58.6	55.7	51.1
jūl.	9.6	6.8	9.0	12.3	20.7	66.6	57.9	55.6	50.3
aug.	10.5	7.8	9.3	13.2	19.6	65.3	58.1	55.1	50.3
sept.	11.6	7.3	8.3	12.0	22.6	63.6	59.1	55.7	49.5
okt.	9.7	8.9	8.5	12.9	24.4	65.1	58.5	54.8	49.5
nov.	11.3	7.2	9.7	12.3	23.8	63.6	58.9	54.7	49.4

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2012. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītas nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2012. gada kopapjoma	100.0	100.0	74.6	25.4	69.3	30.7	
2015	104.1	1.6	1.9	0.7	1.5	1.6	1.5
2016	105.5	1.4	1.4	1.1	1.3	1.6	1.4
2017	107.4	1.8	1.8	1.7	1.9	1.5	1.5
2017 IV	114.0	1.5	1.6	1.4	1.8	1.0	1.5
2018 I	102.6	2.1	1.8	2.8	2.3	1.5	1.8
II	113.7	2.2	1.9	2.9	2.5	1.6	2.2
III	.	.	.	.	.	.	2.1

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2015	104.6	0.4	0.4	-1.5	0.6	0.4	0.7	0.5	2.4	1.3	1.4	1.2
2016	105.3	0.6	1.3	-1.3	0.6	1.3	-0.7	1.4	3.8	0.6	1.4	1.5
2017	106.1	0.8	0.2	-0.4	-0.1	0.3	0.8	-0.5	4.4	2.2	1.6	1.8
2017 IV	106.5	0.8	-1.4	-0.6	-0.1	-0.1	1.6	-1.4	4.4	2.3	1.7	1.7
2018 I	107.0	1.1	0.2	0.0	-0.4	0.6	0.6	0.8	3.3	2.4	1.7	1.6
II	107.6	1.6	0.8	1.3	0.4	0.8	0.2	0.6	3.1	2.8	2.1	2.5
III	108.4	2.2	1.3	2.8	0.8	1.5	1.0	0.5	3.4	3.2	2.4	2.7
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2015	108.0	1.4	1.3	2.0	1.2	1.3	2.7	0.8	2.0	1.6	1.1	1.8
2016	109.3	1.2	0.2	1.3	1.8	1.3	0.2	2.2	2.2	0.4	1.3	1.7
2017	111.1	1.6	1.6	1.5	1.2	1.6	1.9	0.0	4.0	3.1	1.5	1.3
2017 IV	112.1	1.9	2.3	1.9	1.6	1.8	2.3	0.1	4.1	3.3	1.6	1.6
2018 I	112.6	2.0	3.0	1.6	1.2	2.0	2.8	1.8	3.2	2.7	1.9	2.2
II	113.3	2.2	2.6	2.1	1.5	2.1	2.7	1.9	2.6	3.0	2.2	2.4
III	114.1	2.5	1.8	2.3	2.0	2.3	2.1	2.7	3.7	3.2	2.3	3.8
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2015	103.3	1.0	0.9	3.5	0.7	0.9	2.0	0.3	-0.4	0.2	-0.3	0.6
2016	103.9	0.6	-1.0	2.6	1.1	0.0	0.9	0.7	-1.5	-0.2	-0.1	0.3
2017	104.7	0.8	1.3	1.9	1.3	1.4	1.1	0.6	-0.4	0.8	-0.2	-0.5
2017 IV	105.3	1.1	3.8	2.5	1.7	1.9	0.7	1.6	-0.3	1.0	-0.1	-0.1
2018 I	105.3	0.9	2.8	1.5	1.6	1.4	2.2	1.0	-0.1	0.3	0.2	0.7
II	105.3	0.6	1.7	0.8	1.1	1.3	2.5	1.3	-0.4	0.2	0.0	-0.1
III	105.3	0.3	0.5	-0.5	1.2	0.8	1.1	2.1	0.2	0.0	-0.1	1.1
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2015	109.7	1.2	1.4	1.6	0.7	1.3	1.5	0.7	1.4	1.1	1.2	1.5
2016	110.8	1.0	-0.4	1.2	1.7	0.9	0.2	1.8	1.9	0.0	1.3	1.5
2017	112.6	1.7	1.3	1.5	1.0	1.9	1.8	0.5	3.3	2.8	1.6	1.7
2017 IV	113.2	1.5	1.5	1.1	0.6	1.6	2.1	0.3	2.0	2.8	1.4	1.8
2018 I	113.8	1.9	2.9	1.4	0.3	2.2	2.9	1.9	1.9	2.3	1.9	2.0
II	114.3	1.9	1.0	1.9	0.9	2.0	2.0	1.5	2.1	2.3	1.9	1.9
III	114.8	2.0	1.9	1.7	1.2	2.2	1.8	2.4	2.5	2.5	2.1	2.0
Darba ražīgums stundā												
2015	105.2	0.9	0.2	3.1	0.2	1.1	0.9	0.2	-0.7	0.0	-0.4	0.1
2016	105.7	0.5	-1.2	2.5	0.8	0.0	1.0	0.3	-2.0	-0.4	-0.2	0.2
2017	106.8	1.0	1.7	1.9	1.2	1.7	1.2	1.1	-0.9	0.9	0.0	0.1
2017 IV	107.1	0.9	3.2	1.9	0.7	1.9	0.7	1.9	-2.1	0.7	-0.2	0.4
2018 I	107.2	0.9	3.0	1.4	1.3	1.7	2.4	1.0	-1.4	0.2	0.3	1.0
II	107.0	0.5	1.0	0.6	1.0	1.5	2.0	0.9	-0.3	-0.4	-0.2	-0.1
III	106.7	0.0	0.4	-0.9	0.4	0.9	0.8	1.8	0.0	-0.6	-0.2	0.1

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mjrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1				Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti	Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi												
2015	1 037.3	5 574.7	6 612.0	1 445.6	2 159.4	3 605.0	10 217.0	73.7	486.7	74.7	635.1	10 852.1
2016	1 075.3	6 082.8	7 158.1	1 329.3	2 221.0	3 550.3	10 708.4	69.6	524.4	91.9	685.9	11 394.3
2017	1 111.6	6 637.2	7 748.8	1 196.9	2 260.8	3 457.7	11 206.5	74.7	510.6	75.9	661.2	11 867.8
2017 IV	1 111.6	6 637.2	7 748.8	1 196.9	2 260.8	3 457.7	11 206.5	74.7	510.6	75.9	661.2	11 867.8
2018 I	1 116.9	6 744.0	7 860.9	1 170.3	2 259.8	3 430.1	11 291.1	71.4	509.4	65.7	646.5	11 937.5
II	1 133.6	6 892.4	8 025.9	1 178.1	2 270.8	3 448.8	11 474.8	73.7	507.4	70.8	652.0	12 126.7
III	1 150.5	7 010.1	8 160.6	1 126.6	2 285.0	3 411.6	11 572.2	71.4	495.4	65.0	631.9	12 204.1
2018 maijs	1 128.6	6 844.3	7 972.9	1 164.7	2 266.4	3 431.1	11 404.0	71.9	506.0	66.7	644.5	12 048.5
jūn.	1 133.6	6 892.4	8 025.9	1 178.1	2 270.8	3 448.8	11 474.8	73.7	507.4	70.8	652.0	12 126.7
jūl.	1 137.3	6 916.3	8 053.5	1 155.9	2 277.2	3 433.0	11 486.5	68.5	508.4	65.5	642.5	12 129.0
aug.	1 143.8	6 951.5	8 095.3	1 140.1	2 281.1	3 421.2	11 516.5	71.8	501.7	69.2	642.7	12 159.2
sept.	1 150.5	7 010.1	8 160.6	1 126.6	2 285.0	3 411.6	11 572.2	71.4	495.4	65.0	631.9	12 204.1
okt. ^(b)	1 154.4	7 047.2	8 201.6	1 143.7	2 285.3	3 429.0	11 630.6	72.0	501.8	67.3	641.2	12 271.8
Darījumi												
2015	66.5	565.9	632.4	-132.2	12.3	-119.9	512.5	-47.2	49.6	-27.0	-24.5	488.0
2016	38.1	541.7	579.8	-107.3	16.1	-91.2	488.5	-4.3	37.5	18.1	51.4	539.9
2017	36.4	590.8	627.1	-109.3	36.2	-73.1	554.0	6.6	-13.8	-19.1	-26.3	527.7
2017 IV	7.7	119.4	127.0	-18.8	9.5	-9.3	117.8	7.6	-19.1	-8.3	-19.9	97.9
2018 I	5.3	103.6	108.9	-25.0	7.6	-17.3	91.5	-3.1	-1.1	-9.2	-13.4	78.2
II	16.6	137.8	154.4	4.5	10.2	14.7	169.1	-0.9	-1.6	3.3	0.8	169.9
III	16.0	115.9	131.9	-51.7	14.2	-37.6	94.3	-2.4	-12.2	-5.4	-19.9	74.4
2018 maijs	5.7	66.0	71.7	-1.6	2.0	0.4	72.0	-5.0	-4.9	-7.2	-17.1	54.9
jūn.	4.9	47.3	52.3	13.7	3.9	17.6	69.9	1.9	1.7	3.9	7.5	77.4
jūl.	2.7	24.8	27.5	-21.2	6.4	-14.8	12.7	-5.1	0.8	-5.1	-9.4	3.2
aug.	6.5	33.7	40.3	-16.4	3.9	-12.5	27.7	3.2	-6.7	3.4	-0.1	27.7
sept.	6.8	57.4	64.2	-14.1	3.9	-10.2	53.9	-0.5	-6.2	-3.8	-10.5	43.5
okt. ^(b)	3.9	33.8	37.7	12.3	3.1	15.4	53.1	0.4	6.4	1.1	7.8	60.9
Pieauguma temps												
2015	6.9	11.3	10.6	-8.4	0.6	-3.2	5.3	-39.0	11.3	-25.6	-3.7	4.7
2016	3.7	9.7	8.8	-7.5	0.7	-2.5	4.8	-5.8	7.7	24.1	8.1	5.0
2017	3.4	9.7	8.8	-8.3	1.6	-2.1	5.2	9.5	-2.6	-20.9	-3.8	4.6
2017 IV	3.4	9.7	8.8	-8.3	1.6	-2.1	5.2	9.5	-2.6	-20.9	-3.8	4.6
2018 I	2.5	8.4	7.5	-8.8	1.7	-2.2	4.4	-1.6	-4.7	-25.7	-7.0	3.7
II	3.5	8.1	7.4	-5.6	1.7	-0.9	4.7	5.3	-1.1	-13.6	-2.0	4.4
III	4.1	7.3	6.8	-7.5	1.8	-1.4	4.3	2.0	-6.4	-23.3	-7.7	3.6
2018 maijs	3.3	8.2	7.5	-7.5	1.7	-1.6	4.6	-3.4	-3.0	-21.2	-5.3	4.0
jūn.	3.5	8.1	7.4	-5.6	1.7	-0.9	4.7	5.3	-1.1	-13.6	-2.0	4.4
jūl.	3.6	7.6	7.0	-6.5	1.9	-1.1	4.4	-1.8	-1.3	-19.3	-3.6	4.0
aug.	3.9	7.0	6.5	-7.6	1.8	-1.5	4.0	-2.5	-3.3	-10.6	-4.1	3.5
sept.	4.1	7.3	6.8	-7.5	1.8	-1.4	4.3	2.0	-6.4	-23.3	-7.7	3.6
okt. ^(b)	4.1	7.3	6.8	-6.0	1.7	-1.0	4.4	-0.6	-4.3	-12.0	-4.8	3.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2015	1 960.9	1 512.5	323.5	116.9	8.1	5 753.0	3 061.3	695.3	1 993.5	2.9	946.9	226.7	365.9
2016	2 093.3	1 630.4	295.1	159.6	8.2	6 055.5	3 402.3	644.9	2 006.3	2.1	970.6	199.5	383.8
2017	2 255.6	1 801.7	285.8	159.1	9.1	6 304.9	3 698.7	561.9	2 043.6	0.7	993.9	204.0	411.1
2017 IV	2 255.6	1 801.7	285.8	159.1	9.1	6 304.9	3 698.7	561.9	2 043.6	0.7	993.9	204.0	411.1
2018 I	2 260.5	1 821.6	274.0	157.2	7.6	6 376.4	3 787.5	543.5	2 043.8	1.6	983.2	210.4	415.1
II	2 296.8	1 855.2	277.8	156.7	7.0	6 462.3	3 870.1	535.2	2 055.9	1.1	1 010.5	219.8	425.6
III	2 323.7	1 891.5	268.0	157.4	6.8	6 538.7	3 945.4	524.6	2 067.6	1.1	982.2	211.8	436.8
2018 maijs	2 293.2	1 858.0	271.7	156.6	6.9	6 435.0	3 844.6	537.1	2 052.0	1.3	984.9	214.6	419.6
jūn.	2 296.8	1 855.2	277.8	156.7	7.0	6 462.3	3 870.1	535.2	2 055.9	1.1	1 010.5	219.8	425.6
jūl.	2 296.6	1 860.7	272.0	156.6	7.4	6 490.0	3 894.7	532.0	2 061.5	1.8	989.9	216.0	425.2
aug.	2 305.8	1 872.8	268.8	157.5	6.7	6 515.4	3 921.6	528.2	2 063.8	1.8	974.8	214.3	434.2
sept.	2 323.7	1 891.5	268.0	157.4	6.8	6 538.7	3 945.4	524.6	2 067.6	1.1	982.2	211.8	436.8
okt. ^(p)	2 316.7	1 892.0	274.7	144.0	5.9	6 587.1	3 984.0	521.6	2 080.4	1.1	992.6	208.3	443.6
Darījumi													
2015	90.3	127.8	-31.4	4.9	-11.1	196.1	304.7	-109.6	1.4	-0.4	83.4	-1.1	30.1
2016	131.8	156.6	-25.2	0.3	0.1	300.4	333.9	-46.5	13.9	-0.9	23.3	-28.4	19.1
2017	179.1	181.3	-3.1	-0.1	1.0	254.8	304.4	-81.6	33.4	-1.3	56.3	6.4	27.6
2017 IV	37.6	32.5	0.4	0.9	3.8	53.0	67.4	-20.4	7.2	-1.2	29.0	2.8	-4.7
2018 I	7.8	22.1	-10.9	-2.0	-1.4	73.7	81.9	-18.1	9.0	0.9	-8.8	6.7	3.8
II	28.8	29.0	1.0	-0.7	-0.7	83.6	81.7	-9.1	11.6	-0.5	20.1	9.0	10.0
III	26.4	36.0	-10.0	0.6	-0.2	76.3	75.4	-10.7	11.6	0.0	-29.8	-8.1	11.1
2018 maijs	17.7	19.5	-1.5	0.6	-0.8	26.4	28.5	-3.8	2.0	-0.3	12.8	3.3	1.0
jūn.	2.8	-3.4	6.1	0.0	0.1	27.3	25.5	-1.5	3.6	-0.2	25.6	5.3	5.8
jūl.	0.9	6.2	-5.5	-0.1	0.4	28.1	24.8	-3.1	5.6	0.8	-20.2	-3.7	-0.3
aug.	8.4	11.6	-3.5	0.9	-0.7	25.0	26.7	-3.9	2.3	0.0	-16.2	-1.8	9.0
sept.	17.2	18.2	-1.0	-0.1	0.1	23.2	23.9	-3.7	3.8	-0.8	6.5	-2.6	2.4
okt. ^(p)	3.2	1.3	4.3	-1.4	-0.9	38.3	37.2	-4.0	5.0	0.1	6.2	-3.8	5.7
Pieauguma temps													
2015	4.8	9.2	-8.8	4.4	-58.0	3.5	11.1	-13.6	0.1	-12.2	9.7	-0.5	9.0
2016	6.8	10.4	-7.9	0.3	1.4	5.2	10.9	-6.7	0.7	-29.3	2.4	-12.5	5.2
2017	8.6	11.2	-1.1	-0.1	12.5	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.5	5.9	3.2	7.2
2017 IV	8.6	11.2	-1.1	-0.1	12.5	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.5	5.9	3.2	7.2
2018 I	5.3	8.0	-7.8	-0.2	19.2	4.0	8.3	-12.5	1.7	-42.0	4.4	10.4	5.5
II	4.8	7.1	-5.5	-1.2	7.0	4.4	8.6	-10.9	1.8	-53.9	5.8	12.8	5.8
III	4.5	6.8	-6.8	-0.7	27.4	4.6	8.4	-10.0	1.9	-45.8	1.0	5.2	4.9
2018 maijs	5.6	8.5	-7.7	-0.9	7.7	4.2	8.5	-11.6	1.7	-48.4	3.8	10.8	4.6
jūn.	4.8	7.1	-5.5	-1.2	7.0	4.4	8.6	-10.9	1.8	-53.9	5.8	12.8	5.8
jūl.	4.5	6.8	-6.5	-1.0	20.4	4.6	8.7	-10.4	1.9	-13.6	2.0	11.6	3.8
aug.	4.2	6.5	-7.2	-0.7	13.8	4.6	8.6	-10.4	1.9	-10.7	-1.7	8.1	4.7
sept.	4.5	6.8	-6.8	-0.7	27.4	4.6	8.4	-10.0	1.9	-45.8	1.0	5.2	4.9
okt. ^(p)	4.1	6.0	-4.0	-2.0	5.7	4.7	8.4	-9.6	2.0	-45.3	3.0	2.8	5.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi					Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot naudas tirgus fondus) akcijas	
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem			
	Koriģētie aizdevumi ²⁾										11	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi												
2015	3 898.4	1 114.1	2 781.8	12 601.6	10 510.6	10 806.0	4 287.1	5 309.7	789.3	124.5	1 309.5	781.5
2016	4 389.4	1 084.1	3 292.1	12 881.0	10 710.9	10 981.6	4 311.4	5 449.4	836.5	113.5	1 387.5	782.6
2017	4 625.9	1 033.3	3 578.7	13 116.7	10 874.3	11 170.8	4 326.4	5 599.1	839.2	109.6	1 442.5	799.8
2017 IV	4 625.9	1 033.3	3 578.7	13 116.7	10 874.3	11 170.8	4 326.4	5 599.1	839.2	109.6	1 442.5	799.8
2018 I	4 605.0	1 023.1	3 568.0	13 196.5	10 941.2	11 233.7	4 343.7	5 633.0	851.7	112.8	1 467.8	787.5
II	4 600.8	1 017.7	3 568.8	13 278.0	10 990.7	11 328.2	4 358.0	5 659.7	853.2	119.8	1 498.5	788.8
III	4 627.4	1 003.5	3 609.9	13 363.1	11 064.6	11 398.2	4 396.9	5 701.3	841.9	124.4	1 513.8	784.8
2018 maijs	4 582.2	1 023.9	3 544.1	13 297.0	11 007.6	11 301.8	4 380.9	5 649.9	857.1	119.7	1 489.9	799.5
jūn.	4 600.8	1 017.7	3 568.8	13 278.0	10 990.7	11 328.2	4 358.0	5 659.7	853.2	119.8	1 498.5	788.8
jūl.	4 621.6	1 010.4	3 596.8	13 325.6	11 023.4	11 351.6	4 381.8	5 674.6	846.6	120.4	1 512.1	790.1
aug.	4 612.1	1 004.0	3 593.9	13 352.8	11 054.9	11 383.1	4 394.3	5 693.2	847.2	120.2	1 515.4	782.6
sept.	4 627.4	1 003.5	3 609.9	13 363.1	11 064.6	11 398.2	4 396.9	5 701.3	841.9	124.4	1 513.8	784.8
okt. ^(a)	4 609.1	1 000.6	3 594.5	13 393.6	11 089.9	11 422.6	4 403.4	5 715.9	849.7	120.8	1 524.5	779.2
Darījumi												
2015	294.1	-21.2	315.0	84.9	57.9	77.4	-11.4	97.2	-22.3	-5.6	25.8	1.1
2016	486.0	-34.4	520.3	319.4	235.7	259.6	82.5	121.1	43.2	-11.0	80.1	3.6
2017	289.6	-43.0	332.0	361.8	273.3	315.2	83.0	173.5	20.3	-3.6	64.6	23.9
2017 IV	87.7	-14.0	101.5	90.3	76.1	93.8	31.8	48.1	-2.0	-1.8	9.4	4.8
2018 I	-30.6	-9.7	-20.8	112.6	94.6	94.5	38.2	39.4	13.8	3.2	27.9	-9.8
II	32.3	-6.0	37.9	87.5	55.9	104.2	17.0	35.2	-3.2	6.9	31.1	0.5
III	50.3	-16.1	66.7	103.7	91.2	88.3	48.9	49.9	-12.1	4.5	16.7	-4.2
2018 maijs	24.1	1.2	22.5	49.4	42.3	45.3	23.7	9.9	6.6	2.0	6.4	0.7
jūn.	9.2	-6.2	15.5	-9.6	-8.7	35.5	-20.8	13.7	-1.8	0.2	9.2	-10.0
jūl.	29.0	-5.8	34.8	49.9	37.6	28.4	26.0	17.0	-5.9	0.5	13.4	-1.1
aug.	14.6	-6.5	21.2	30.0	31.1	30.4	13.6	18.0	-0.3	-0.2	4.3	-5.4
sept.	6.7	-3.7	10.7	23.8	22.5	29.4	9.4	14.9	-6.0	4.2	-1.0	2.3
okt. ^(a)	-12.6	-3.3	-9.3	32.4	21.6	20.4	4.8	15.3	5.2	-3.7	12.1	-1.3
Pieauguma temps												
2015	8.2	-1.9	12.7	0.7	0.6	0.7	-0.3	1.9	-2.7	-4.3	2.0	0.1
2016	12.4	-3.1	18.7	2.5	2.3	2.4	1.9	2.3	5.5	-8.9	6.1	0.5
2017	6.6	-4.0	10.2	2.8	2.6	2.9	1.9	3.2	2.5	-3.2	4.7	3.1
2017 IV	6.6	-4.0	10.2	2.8	2.6	2.9	1.9	3.2	2.5	-3.2	4.7	3.1
2018 I	3.9	-3.9	6.4	2.6	2.6	3.0	2.3	3.0	1.9	-0.4	4.0	0.0
II	3.9	-3.9	6.4	2.8	2.9	3.5	2.5	3.0	3.0	6.8	4.9	-1.3
III	3.1	-4.4	5.3	3.0	2.9	3.4	3.2	3.1	-0.4	11.6	5.9	-1.1
2018 maijs	3.4	-3.6	5.6	3.2	3.0	3.3	2.8	3.1	3.6	8.0	4.6	2.0
jūn.	3.9	-3.9	6.4	2.8	2.9	3.5	2.5	3.0	3.0	6.8	4.9	-1.3
jūl.	3.8	-3.9	6.2	3.0	3.0	3.4	3.0	3.3	1.3	5.5	4.9	-1.1
aug.	3.3	-4.4	5.6	3.0	3.0	3.4	3.1	3.2	0.8	4.6	6.1	-1.8
sept.	3.1	-4.4	5.3	3.0	2.9	3.4	3.2	3.1	-0.4	11.6	5.9	-1.1
okt. ^(a)	2.6	-4.2	4.7	3.0	2.8	3.3	2.8	3.2	-0.5	7.3	7.2	-1.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspāpīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Māsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2015	4 287.1	4 266.9	1 051.8	760.7	2 474.6	5 309.7	5 643.5	595.3	3 949.1	765.3
2016	4 311.4	4 308.9	1 012.5	796.5	2 502.4	5 449.4	5 728.6	615.9	4 082.8	750.6
2017	4 326.4	4 364.4	987.7	820.3	2 518.5	5 599.1	5 865.6	654.4	4 216.5	728.1
2017 IV	4 326.4	4 364.4	987.7	820.3	2 518.5	5 599.1	5 865.6	654.4	4 216.5	728.1
2018 I	4 343.7	4 381.1	997.8	820.6	2 525.4	5 633.0	5 904.6	663.6	4 243.6	725.8
II	4 358.0	4 424.9	986.0	828.0	2 544.0	5 659.7	5 940.5	670.1	4 272.9	716.7
III	4 396.9	4 464.4	1 000.2	836.9	2 559.9	5 701.3	5 978.6	678.3	4 310.4	712.7
2018 maijs	4 380.9	4 413.0	1 007.1	824.6	2 549.3	5 649.9	5 927.8	668.9	4 259.6	721.5
jūn.	4 358.0	4 424.9	986.0	828.0	2 544.0	5 659.7	5 940.5	670.1	4 272.9	716.7
jūl.	4 381.8	4 441.9	997.6	833.2	2 551.0	5 674.6	5 954.4	673.9	4 285.4	715.3
aug.	4 394.3	4 453.8	1 001.0	835.0	2 558.4	5 693.2	5 972.2	677.6	4 300.2	715.4
sept.	4 396.9	4 464.4	1 000.2	836.9	2 559.9	5 701.3	5 978.6	678.3	4 310.4	712.7
okt. ⁽⁶⁾	4 403.4	4 468.8	985.0	844.0	2 574.5	5 715.9	5 996.1	681.5	4 323.5	710.8
Darījumi										
2015	-11.4	24.0	-50.5	32.0	7.0	97.2	75.3	21.2	80.1	-4.1
2016	82.5	100.2	-15.4	44.0	54.0	121.1	113.7	24.1	105.3	-8.3
2017	83.0	132.9	0.8	37.2	45.0	173.5	165.8	45.1	134.2	-5.8
2017 IV	31.8	51.8	10.8	10.8	10.2	48.1	44.5	12.3	36.8	-1.0
2018 I	38.2	38.7	16.7	5.6	15.8	39.4	45.6	11.2	27.5	0.7
II	17.0	48.0	-12.2	10.2	19.0	35.2	44.8	10.5	29.1	-4.5
III	48.9	48.1	16.5	10.3	22.1	49.9	48.5	10.5	40.5	-1.1
2018 maijs	23.7	21.0	4.4	4.9	14.5	9.9	14.8	3.8	6.3	-0.2
jūn.	-20.8	13.3	-19.7	3.5	-4.5	13.7	16.2	2.6	13.9	-2.9
jūl.	26.0	18.4	12.7	6.0	7.3	17.0	16.5	4.3	13.3	-0.7
aug.	13.6	12.4	3.5	1.9	8.2	18.0	17.3	4.1	13.9	0.0
sept.	9.4	17.2	0.3	2.4	6.7	14.9	14.8	2.1	13.3	-0.5
okt. ⁽⁶⁾	4.8	3.0	-17.1	7.1	14.8	15.3	18.6	3.6	11.9	-0.1
Pieauguma temps										
2015	-0.3	0.6	-4.5	4.4	0.3	1.9	1.4	3.7	2.1	-0.5
2016	1.9	2.4	-1.5	5.8	2.2	2.3	2.0	4.1	2.7	-1.1
2017	1.9	3.1	0.1	4.7	1.8	3.2	2.9	7.3	3.3	-0.8
2017 IV	1.9	3.1	0.1	4.7	1.8	3.2	2.9	7.3	3.3	-0.8
2018 I	2.3	3.3	2.7	4.4	1.4	3.0	2.9	7.2	3.0	-0.4
II	2.5	4.1	1.3	5.4	2.1	3.0	3.0	7.2	3.1	-1.1
III	3.2	4.3	3.3	4.6	2.7	3.1	3.2	6.9	3.2	-0.8
2018 maijs	2.8	3.7	3.5	4.7	1.9	3.1	2.9	7.2	3.1	-0.5
jūn.	2.5	4.1	1.3	5.4	2.1	3.0	3.0	7.2	3.1	-1.1
jūl.	3.0	4.1	2.7	5.5	2.3	3.3	3.0	7.2	3.4	-0.8
aug.	3.1	4.2	3.0	5.3	2.4	3.2	3.1	7.2	3.2	-0.8
sept.	3.2	4.3	3.3	4.6	2.7	3.1	3.2	6.9	3.2	-0.8
okt. ⁽⁶⁾	2.8	3.9	0.6	4.9	2.9	3.2	3.2	7.1	3.3	-0.7

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. māsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾ (mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Atlikumi									
2015	282.8	6 999.2	2 119.1	80.0	2 255.2	2 544.9	1 352.2	281.9	205.9	135.6
2016	307.7	6 956.9	2 090.5	70.9	2 145.9	2 649.7	1 135.0	253.6	205.9	121.6
2017	343.4	6 767.3	1 968.3	59.7	2 013.0	2 726.2	935.9	299.9	143.5	92.5
2017 IV	343.4	6 767.3	1 968.3	59.7	2 013.0	2 726.2	935.9	299.9	143.5	92.5
2018 I	340.8	6 745.7	1 952.7	59.4	2 015.0	2 718.5	906.6	315.9	135.9	86.2
II	330.4	6 705.8	1 950.6	58.4	2 022.9	2 674.0	862.1	422.1	174.1	183.8
III	403.4	6 693.5	1 934.7	56.9	2 048.5	2 653.4	885.5	425.1	177.3	183.0
2018 maijs	336.1	6 750.6	1 950.8	58.8	2 029.4	2 711.6	860.4	395.6	177.3	186.6
jūn.	330.4	6 705.8	1 950.6	58.4	2 022.9	2 674.0	862.1	422.1	174.1	183.8
jūl.	354.8	6 695.1	1 951.4	57.7	2 018.6	2 667.3	847.8	384.0	184.1	192.4
aug.	391.6	6 676.5	1 942.9	57.3	2 016.2	2 660.2	851.0	411.3	181.4	189.0
sept.	403.4	6 693.5	1 934.7	56.9	2 048.5	2 653.4	885.5	425.1	177.3	183.0
okt. ⁽³⁾	398.2	6 794.6	1 936.6	56.6	2 109.9	2 691.5	996.2	465.7	167.1	174.4
	Darījumi									
2015	6.2	-216.1	-106.4	-13.4	-210.8	114.6	-87.2	-13.7	21.4	-4.0
2016	22.0	-122.7	-69.6	-9.1	-118.5	74.5	-274.8	-91.4	12.8	-12.0
2017	39.4	-82.2	-84.8	-8.6	-73.0	84.2	-98.2	-68.3	-60.9	-27.6
2017 IV	-11.8	-31.9	-17.5	-1.8	-14.0	1.5	-62.8	-60.9	3.2	7.9
2018 I	-2.7	7.7	-15.2	-1.4	10.6	13.8	55.6	-54.4	-7.6	-6.3
II	-10.4	-16.8	-5.3	-1.1	-18.0	7.6	-62.5	85.4	16.4	19.4
III	76.4	32.6	-16.0	-1.5	21.9	28.3	39.6	-10.2	3.2	-0.8
2018 maijs	-13.4	-12.1	-6.5	-0.4	-5.4	0.2	-41.7	-2.3	30.3	34.7
jūn.	-5.7	-10.3	-0.4	-0.4	-6.6	-3.0	20.5	41.2	-3.2	-2.8
jūl.	24.3	11.6	1.4	-0.7	-0.4	11.2	0.1	-39.9	10.0	8.6
aug.	36.7	-6.6	-9.0	-0.4	-5.8	8.6	-5.7	18.9	-2.6	-3.5
sept.	15.4	27.7	-8.4	-0.5	28.1	8.5	45.2	10.8	-4.1	-6.0
okt. ⁽³⁾	-5.5	13.6	0.5	-0.3	9.9	3.5	18.0	31.3	-10.2	-8.6
	Pieauguma temps									
2015	2.5	-3.0	-4.8	-14.4	-8.6	4.6	-	-	11.6	-2.9
2016	7.8	-1.7	-3.3	-11.4	-5.3	2.9	-	-	6.3	-9.0
2017	12.7	-1.2	-4.1	-12.4	-3.5	3.2	-	-	-29.7	-22.7
2017 IV	12.7	-1.2	-4.1	-12.4	-3.5	3.2	-	-	-29.7	-22.7
2018 I	12.0	-0.9	-4.1	-12.5	-1.5	2.5	-	-	-25.6	-22.2
II	6.7	-1.1	-3.2	-10.8	-2.6	2.0	-	-	-3.6	-18.0
III	14.5	-0.1	-2.7	-9.3	0.0	1.9	-	-	7.7	4.9
2018 maijs	6.2	-1.0	-3.6	-10.3	-2.4	2.4	-	-	-6.8	-12.4
jūn.	6.7	-1.1	-3.2	-10.8	-2.6	2.0	-	-	-3.6	-18.0
jūl.	10.3	-0.8	-2.5	-10.4	-2.7	2.3	-	-	22.7	23.3
aug.	16.4	-0.8	-2.7	-9.9	-2.6	2.1	-	-	24.6	34.2
sept.	14.5	-0.1	-2.7	-9.3	0.0	1.9	-	-	7.7	4.9
okt. ⁽³⁾	18.3	0.4	-1.7	-8.8	0.8	1.9	-	-	-9.9	-22.0

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2014	-2.5	-2.1	-0.2	0.0	-0.1	0.1
2015	-2.0	-1.9	-0.2	0.1	-0.1	0.3
2016	-1.6	-1.7	-0.1	0.2	0.0	0.6
2017	-1.0	-1.3	0.0	0.2	0.1	1.0
2017 III	-1.1	.	.	.	.	1.0
IV	-1.0	.	.	.	.	1.0
2018 I	-0.8	.	.	.	.	1.2
II	-0.5	.	.	.	.	1.4

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Atfīdzība nodarbinā- tajiem	Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	46.7	46.2	12.5	13.1	15.4	0.5	49.1	45.2	10.2	5.3	2.6	23.0	3.9
2015	46.2	45.7	12.5	13.0	15.2	0.5	48.3	44.4	10.0	5.2	2.3	22.7	3.9
2016	46.0	45.5	12.6	12.9	15.2	0.5	47.5	44.0	9.9	5.2	2.1	22.7	3.6
2017	46.1	45.7	12.8	12.9	15.2	0.4	47.0	43.3	9.8	5.1	2.0	22.5	3.8
2017 III	46.1	45.7	12.7	12.9	15.3	0.4	47.1	43.4	9.9	5.1	2.0	22.5	3.7
IV	46.1	45.7	12.8	12.9	15.2	0.4	47.0	43.3	9.8	5.1	2.0	22.5	3.8
2018 I	46.1	45.7	12.9	12.9	15.2	0.4	46.9	43.1	9.8	5.1	1.9	22.4	3.8
II	46.1	45.7	12.9	12.9	15.2	0.4	46.6	42.9	9.8	5.1	1.9	22.3	3.7

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs		Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta		
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērts- papīri	Kreditori (rezidenti)	Kreditori (nerezid- enti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2014	91.8	2.7	17.1	71.9	43.9	25.8	47.9	9.8	82.0	18.8	31.8	41.1	89.7	2.1
2015	89.9	2.8	16.2	70.9	44.1	27.3	45.7	9.1	80.8	17.5	31.2	41.2	87.8	2.1
2016	89.1	2.7	15.4	71.0	46.6	30.5	42.5	8.8	80.3	17.1	29.9	42.1	87.0	2.1
2017	86.8	2.6	14.2	70.0	47.3	31.9	39.5	8.0	78.8	15.9	28.8	42.2	85.0	1.8
2017 III	88.2	2.8	14.6	70.9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	86.8	2.6	14.2	70.0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2018 I	86.9	2.6	14.0	70.3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	86.3	2.6	13.7	70.0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Cita	Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas				
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2014	0.2	-0.1	-0.2	-0.4	0.2	-0.4	-0.3	0.0	0.1	0.2	0.5	2.3	
2015	-1.9	-0.3	-0.8	-0.5	0.2	-0.3	-0.3	-0.1	0.0	-0.4	-0.8	1.2	
2016	-0.8	-0.6	0.1	0.2	0.3	-0.1	0.0	0.1	0.0	-0.1	-0.3	1.6	
2017	-2.2	-1.0	-0.2	0.3	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.3	-1.0	0.9	
2017 III	-1.6	-1.0	0.0	0.6	0.8	-0.1	-0.1	0.0	-0.1	-0.4	-0.7	1.2	
IV	-2.2	-1.0	-0.2	0.4	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.4	-1.0	0.9	
2018 I	-2.4	-1.2	-0.1	0.5	0.5	0.0	-0.1	0.1	-0.1	-0.4	-1.1	0.8	
II	-2.9	-1.4	-0.2	0.3	0.2	-0.1	-0.1	0.2	-0.1	-0.4	-1.3	0.5	

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucē perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾							
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Aproģzībā esošais apjoms					Darījumi		
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem		Kopā	Mainīgā procentu likme	Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana	
	1													2
2015	14.6	12.8	4.3	1.9	0.5	6.6	2.9	1.4	0.1	3.3	3.0	0.4	1.2	
2016	14.1	12.4	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2	
2017	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1	
2017 III	13.0	11.3	3.7	1.7	0.4	7.1	2.5	1.1	-0.2	2.9	2.5	0.2	1.1	
IV	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1	
2018 I	12.9	11.3	4.2	1.6	0.4	7.2	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.5	0.4	1.1	
II	12.8	11.2	3.6	1.6	0.4	7.3	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.5	0.4	0.9	
2018 maijs	12.8	11.2	3.7	1.6	0.4	7.3	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.5	0.4	1.0	
jūn.	12.8	11.2	3.6	1.6	0.4	7.3	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.5	0.4	0.9	
jūl.	12.8	11.3	3.7	1.6	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.2	2.7	2.4	0.4	1.0	
aug.	12.8	11.2	3.8	1.6	0.4	7.2	2.3	1.1	-0.2	2.7	2.5	0.4	1.0	
sept.	13.1	11.5	3.8	1.6	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.6	0.4	0.9	
okt.	13.2	11.7	3.5	1.6	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.5	1.0	

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija 1	Vācija 2	Igaunija 3	Īrija 4	Grieķija 5	Spānija 6	Francija 7	Itālija 8	Kipra 9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2014	-3.1	0.6	0.7	-3.6	-3.6	-6.0	-3.9	-3.0	-9.0	
2015	-2.5	0.8	0.1	-1.9	-5.6	-5.3	-3.6	-2.6	-1.3	
2016	-2.4	0.9	-0.3	-0.5	0.5	-4.5	-3.5	-2.5	0.3	
2017	-0.9	1.0	-0.4	-0.2	0.8	-3.1	-2.7	-2.4	1.8	
2017 III	-1.1	1.1	-0.7	-0.6	1.0	-3.1	-3.0	-2.5	1.5	
IV	-0.9	1.0	-0.4	-0.2	0.8	-3.1	-2.7	-2.4	1.8	
2018 I	-0.9	1.3	-0.6	-0.4	1.1	-3.0	-2.7	-2.2	2.5	
II	-0.3	1.9	-0.2	-0.5	0.9	-2.7	-2.7	-1.8	3.0	
Valdības parāds										
2014	107.6	74.5	10.5	104.1	178.9	100.4	94.9	131.8	108.0	
2015	106.5	70.8	9.9	76.8	175.9	99.3	95.6	131.6	108.0	
2016	106.1	67.9	9.2	73.4	178.5	99.0	98.2	131.4	105.5	
2017	103.4	63.9	8.7	68.4	176.1	98.1	98.5	131.2	96.1	
2017 III	107.6	64.8	8.6	72.9	177.4	98.4	99.9	133.6	101.3	
IV	103.8	63.9	8.7	68.4	178.6	98.1	98.5	131.2	96.1	
2018 I	106.8	62.7	8.5	69.3	180.3	98.7	99.4	132.9	93.4	
II	106.3	61.5	8.3	69.1	179.7	98.1	99.1	133.1	104.0	
	Latvija 10	Lietuva 11	Luksemburga 12	Malta 13	Nīderlande 14	Austrija 15	Portugāle 16	Slovēnija 17	Slovākija 18	Somija 19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2014	-1.5	-0.6	1.3	-1.7	-2.2	-2.7	-7.2	-5.5	-2.7	-3.2
2015	-1.4	-0.3	1.3	-1.0	-2.0	-1.0	-4.4	-2.8	-2.6	-2.8
2016	0.1	0.3	1.6	0.9	0.0	-1.6	-2.0	-1.9	-2.2	-1.7
2017	-0.6	0.5	1.4	3.5	1.2	-0.8	-3.0	0.1	-0.8	-0.7
2017 III	0.1	0.9	1.9	2.9	1.0	-1.2	-2.4	-0.5	-1.5	-1.4
IV	-0.6	0.5	1.4	3.5	1.2	-0.8	-3.0	0.1	-0.8	-0.7
2018 I	0.0	0.4	1.5	3.1	1.6	-0.7	-0.7	0.5	-0.7	-0.7
II	0.2	0.7	1.6	3.9	1.9	0.1	-0.9	0.6	-0.6	-1.1
Valdības parāds										
2014	40.9	40.5	22.7	63.7	67.9	84.0	130.6	80.4	53.5	60.2
2015	36.8	42.6	22.2	58.6	64.6	84.8	128.8	82.6	52.2	63.6
2016	40.3	39.9	20.7	56.3	61.9	83.0	129.2	78.7	51.8	63.0
2017	40.0	39.4	23.0	50.9	57.0	78.3	124.8	74.1	50.9	61.3
2017 III	38.0	39.2	23.5	53.5	57.0	79.8	129.5	79.0	51.3	60.7
IV	40.0	39.4	23.0	50.9	57.0	78.3	124.8	74.1	50.9	61.3
2018 I	35.5	36.0	22.2	50.5	55.1	77.2	125.4	75.5	50.8	60.0
II	36.9	35.0	22.0	49.6	54.0	76.5	124.9	72.8	51.8	59.5

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2018

Pasta adrese   60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis   +49 69 1344 0
Interneta vietne   www.ecb.europa.eu

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2018. gada 12. decembrī.

ISSN 2363-3506 (interneta versija)

ES kataloga numurs QB-BP-18-008-LV-N (interneta versija)